

Jiisas Nge Ek Ka Jon Pułum

Ek Konj Ei Tonu Opu Wu Tełim

1 ¹Am kumb ok Gos nge ek ka ei Jiisas Krai se multum. Mei eneririm kunum ei eim Gos kin ouni multum. Jiisas eim Gos Mendpił. ²Am kumb ok mendpił, Jiisas Krai eim Gos kin ouni mulkuł. ³Molkuł, eim mendpił epi kanim kanim pei eririm. Epi endi andłam eipi endi ełe tonu enerim, mon! Eim erang tonu om. ⁴Noman konj ei eim kin pim. Pe noman konj ei wumb tiłang ngum. ⁵Tiłang ei wumb noman tuk emii konu tiłang ngołum. Emii ei erpi tiłang ełe tuk onermba mon!

⁶Pe wu endi tonu om; wu ei embe Jon. Gos eim wu ei nipi, kindang om. ⁷Wu ei opu, ek ni tor kindmba nge om. Eim Jiisas nge tiłang ei ni tor kindmba nge om; eim ek mong wumb ek ei piik, ambił gii nik, pii gii ningii nge nimba nge om. ⁸Jon eim tiłang ei mon, eim Jiisas nge tiłang owundu pałim ei ni tor kindmba nge mendpił om. ⁹Jiisas eim tiłang ei keimi. Eim tiłang ei wumb pei ngołum. Eim mani mei konu omba eim kunum ełe.

¹⁰Gos Jiisas Krai kin mei ei eririm. Erang, Jiisas eim opu mei ełe multum; ba mei wumb eim pii poł tunenjing mon! ¹¹Eim pupu eim nge konu pum; ba eim nge wumb tiłap ei eim onum pa ninarik, eim ek ei piinenjing mon! ¹²Ba wumb kombur eim ek ei piik, wumb ei Jiisas kin pii gii ninjing. Pii gii ninjing wumb, ei eim sipi Gos nge kingam ambiłam noł mułngii nipi mundum. ¹³Gos nge kingam ambiłam noł mułngii ei wumb miyem ełe mengk singii min; wumb nge ngenj ełe mengk singii; min wu noman ełe mengk singii ei ok Gos nge kingam ambiłam noł mulerngii mon. Gos eim nge wumb er mondułum. Wumb ei Gos nge noman ełe eim kingam ambiłam noł mendpił mułngii.

¹⁴Jiisas eim mei mani opu wu tałpi Gos nipe mił mołum, eim sinim anda tum eim tuk sinim kin mołum. Sinim Gos nge kingam mendpił eim nge tiłang owundu ei kan poru ninjpin. Eim nge tiłang Gos Owundu kindang om. Jiisas eim noman kun ka ni ełe kun ka mendpił; ei eim kin piki top mołum.

¹⁵Jon eim ek ei nipi eim wii dinga topu yi nim, “Wu ei ok na enim kanip yi ninj, ‘Wu endi na ond konu ekii se omba wu ei, na nge Owundu. Nimbil erang na tonu onerir kunum, ei eim kumb ok multum.’ ”

¹⁶Sinim wumb pei, eim nge ka wii epi pei sinmin ei eim kin piki to mołum. Eim nge noman ka ei sinim kin am pei ngopu minj mołum. ¹⁷Nimbil erang, Gos eim lo ek ei Moses angil ełe ngurum. Ba Jiisas Kraiss eim noman ka ngopu ni, ek keimi mendpil ei Jiisas Kraiss eim sin kin tonu om. ¹⁸Wumb endi Gos endeim kinalim mon. Gos eim nge kingam endeim mendpil, ei eim mendpil Gos arim kin ouni mołutum. Ei eim Gos nge elim oł ei, pułe ni tor kindpi sinim ngołum.

Jon Wumb Noł Pendiim Wu Ek Ni Tor Kindim

(Masyu 3:1-12, Mak 1:1-8, Luk 3:1-8)

¹⁹Jura wumb molk, Gos kin kułmał kałilmin wu kombur ni, Liiwai wumb men ngii kongun paki tok ełmin wumb ei, nik kindangan Jerusalem konu si kindik ok, Jon kanik kii sinjing, “Nim Nii?” ²⁰Pe Jon eim ek ei koi enerim mon. Eim ek ni tor kindpi ek dinga yi nim, “Na Kraiss Gos kindang wu mon!” pa nim. ²¹Pe wu ombu eim kii sinjing, “Pe nim Elainga Gos nge ek ni tor kindiim wu ok multum min?” Pe eim yi nim, “Ei na mon.” Nga wu ombu kii sinjing, “Sin wu endi oł ekii se tonu omba ei piipi nimba wu endi omba nipin kui er mulnjpun, wu ei nim min?” Nga Jon ek nipi orung kindpi yi nim, “Ei na mon,” pa yi nim. ²²Wu ombu en enim yi ninjing, “Pe nim nii? Wumb si kindik ninjing ek ei nim nipin ngonmun. Pe ninim ek nikin, ‘Na wu ei,’ pa nen piimin,” pa ninjing. ²³Pe Jon eim ek yi nim, “Enim noman tuk ełe er kun erei!” Ek pułe ei yi mił,

‘Na wu endi eim konu wumb mulenjing konu ełe wii top ek dinga nip,’ yi ninim. ‘Owundu nge andłam to kun erei!’ Ei ok ek ni tor kindiim Aisaiya oł ekii se tonu omba nge piipi nirim ek ei nge nimbii ond,” pa yi nim.

²⁴Lo ek piilmin wumb, wu ombu kindangan Jon kin onjung. ²⁵Pe wu ombu Jon kii sik yi ninjing, “Nim ok wu Aisaiya oł ekii se tonu omba ei piipi niim wu ei mon. Nga nim Kraiss Gos kindang om mon; nga oł ekii se tonu omba ei wu endi mon. Nga nim nimbil erang wumb noł pendkin en?” ²⁶Pe Jon eim ek nipi orung kindpi yi nim, “Na noł mendpil ełe wumb noł pendind. Ba enim mołmun konu tuk ełe wu endi angpi mołum. Ei enim piinanmin mon. ²⁷Wu ei na ond konu ekii se omba; ba na nam wu ka mon, eim simb su kan ei pos kindnermbii mon. Eim oł kis min, oł embin ei na si kindnermbii, mon!”

²⁸Epi ombu pei Besanii konu orung noł Joran ełe tonu om. Konu orung ełe, Jon wumb noł pendpi ngum.

Jiisas Eim Gos Nge Kung Siipsiip Wał Mił

²⁹Jon eim topuł mołpu kenim ni, Jiisas eim mułum konu omba nge om. Pe Jon eim yi nim, “Ei Gos nge kingam kung siipsiip wał mił wumb

kułmał kałiłmin eim onum kinei! Eim onum kułang mei ełe wumb pei kis kil ngumba nge onum,” pa yi nim. ³⁰“Wu ei na ek yi mił nir, ‘Wu endi ond ekii se omba; ba wu ei na nge wu owundu nir. Nimbil erang na minan mingneririm kunum ei, eim am kumb ok mendpił eim multum.’ ³¹Na nam eim pii poł tunerir mon. Ba na op wumb noł mendpił pendip ngur. Ei nge Esrel wumb Gos kingam ni piingii.”

³²Pe Jon eim ek nipi tor kindpi yi nim, “Na kenj tonu epin Gui Ka kei Kurmuł mił ninmin mił yi mani om. Opu, eim kin mułum,” pa nim. ³³“Pe na nam eim piip poł tunerir; ba Gos na kindang op, wumb noł mendpił ełe pendip ngur. Eim na kin ek nipi ngopu yi nirim. ‘Nim moł kinan Gos Gui Ka ei opu, wu endi kin mułum kin, wu ei wumb Gos nge Gui Ka ei, wumb noł mił pendpi ngumba.’ ³⁴Pe na nam kanip poru nip, ek ei nip, tor kindinj. Ei Gos kingam mendpił,” Jon eim ek yi mił nipi kindim.

³⁵Nga kupiiring, Jon eim kin ekii sinjngil wu tał ouni mulnjung. ³⁶Molk kin, Jon eim mołpu kenim ni, Jiisas andłam ełe, andpi pum. Pang kin, Jon eim ek yi nim, “Gos nge kung siipsiip wał ei onum, kenei!” pa yi nim. ³⁷Eim kin ekii sinjngil wu tał, eim ek yi mił nim ei, piinjngil! Piikił, Jiisas pum konu ełe ekii sikil punjnguł. ³⁸Jiisas eim pupu, kan ak topu, wu tał kanpi, ek nipi, wu tał ngopu, yi nim, “Ełip epi nipe kurkuł, onmbuł?” Pe wu tał ek ni, orung kindkił. “Nim ek emb tołun wu, nim ngii jilı sałim?” yi nikił, eim kii sinjngil. ³⁹Pe Jiisas eim ek nipi, yi nim, “Ełip ya okuł kinei!” nim. Wu tał pukuł eim mułum konu ngii ei kankil kin, eim kin ouni mulnjung. Nimbil erang, konu eni kapil kapli erim ei, eni wuł mani pupu, konu pou nim.

⁴⁰Wu tał Jon ek neng, piikił, Jiisas pum konu ełe, ekii se punjnguł wu tał, endi Endru, ei Saimon Piisa angim. ⁴¹Pe Endru eim pupu, angim Saimon kanpi, yi nim, “Sin Gos Kindim Wu Krai om, kenjpin ei, sinim Krai Gos Kindim Wu ei, sin kenjpin,” pa nim. ⁴²Pe Endru eim angim Jiisas mułum konu ełe, kenmba nipi sipim. Jiisas eim kanpi, yi nim, “Nim Saimon, Jon nge kingam; ekii se, nim embe endi Siipas ningii; Griik wumb embe ei yi mił niłmin. Piisa ei pułe, ‘Kom ku,’ yi niłmin,” pa nim.

Jiisas Pilip Kin Nasaniyel Teł Wii Tum

⁴³Nga kupiiring, Jiisas eim Galilii konu ełe bii nipi opu, Pilip kan sipi, yi nim, “Na ond konu ekii se wa!” a nim. ⁴⁴Pilip ni wu ei, eim konu ełe embe Beseira konu ei, Piisa kin Endru teł konu ende. ⁴⁵Pilip Nasaniyel kur kanjpi yi nim, “Ok Moses lo ek połpu, nga ok ek ni tor kindilmin wumb, eim kin ek polk wumb ei nge, ni wu ei sin kenjpin. Eim Jiisas Naseres konu ełe wu Josep nge kingam,” pa nim. ⁴⁶Pe Nasaniyel ek nipi yi nim, “Naseres konu ełe, akip epi ka endi tonu omba min mon?” Pilip ek nipi, orung kindpi, yi nim, “Nim okun kenjii; oi!”

⁴⁷Jiisas kenim ni, Nasaniyel eim kin wang kanpi, eim ek yi nim, “Ei Esrel wu mendpił onum, kenei! Ek kend endi ni, eim kin pinatim, mon!”

48 Nasaniyel ek nipi orung kindpi yi nim, “Nim na er kanilin mił nenj?” Pe Jiisas ek nipi orung kindpi yi nim, “Pilip nim kin ek tinerim kunum ei, nim ond mong pik puł ełe mułun ni, na nim ok kenj,” pa nim. 49 Pe Nasaniyel ek nipi orung kindpi yi nim, “Ek emb tołun wu! Nim Gos nge kingam mendpił. Nim Esrel wumb nge King,” pa nim. 50 Jiisas ek nipi orung kindpi yi nim, “Na nim ok kenj ond pik puł ełe mułun kunum ei na ninj, nim pii gii nin min? Ekii se nim kenjii ei epi owundu mendpił tonu omba,” pa nim. Ei Jiisas eim ekii se jep oł piipi nim. 51 Jiisas ek nga nipi ngopu yi nim, “Na ek keimi mendpił nip enim ngond. Ekii se enim molk piingii ni, na Gos kindang mani mei ełe tels wu moł; yi erang Gos nge andlam ełe sinim. Eim kin ek tangpin piipin ermin andlam ełe aki tum. Ekii se enim molk keningii ni, tonu epin wuł ał pang, Gos nge enjel pei, tonu puk, nga mani ok erngii ei, na kin ongii. Na Gos kindang mani mei wu tels wu moł.”

Wu Endi Keina Konu Amb Sim

2 1 Kunum tekliki ełe, wu endi Keina konu orung Galilii niłmin konu ełe, wu endi amb simba erim konu ełe, Jiisas mam pupu konu ełe mułum ku. 2 Jiisas eim nge ekii siłmin wumb kin, Jiisas kin Keina konu ełe, wangin nik tung kindnjing. 3 Ekii se noł wain nunjung poru neng, Jiisas mam opu, Jiisas kanpi yi nim, “Noł wain nunjung poru ninim,” pa nim. 4 Pe Jiisas mam kin ek yi nim, “Amb ei nim epi mon. Na nam noman ełe, na nam andan tumbii kunum ełe tonu onanim mon,” pa nim. 5 Jiisas nge mam eim ek nipi kongun wii ełmin wu ombu kanpi yi nim, “Jiisas eim nipe ek endi enim kanpi nim kin enim eim nimba mił, ekii sik erei!” a nim.

6 Noł ming mił owundu angil nga endeim mił sim. Ei Jura wumb noł was ełmin oł ei nge ming. Noł kułngii ei noł kulk ming endeim piki top mułmba ei nge su 20 ni 30 su pei sik ninmin. 7 Jiisas ek nipi, “Noł ming pei ełe noł kulk piki tei!” pa nim. 8 Pe Jiisas eim kongun wii ełmin wu ombu kanpi yi nim, “Noł kopur bein tok, sipik wu kuni wumb ngonum tep elim wu ei ngei!” nim. Yi neng kin, sipik ngunjung. 9 Pe kuni mok topu tep er mułum wu ei, pe noł ei sipi nopolu piim ni, noł wain mendpił pim. Wu ni yi piim, “Noł wain ei jili orung sinjing,” ni piim. Ba kongun wu ming owundu noł kulnjung wu ombu en enim piinjing. Pe kuni mok topu tep er mułum wu ei eim ek nipi wu amb sim wu ei kii sipi yi nim. 10 “Wumb pei noł wain ka mił ei ok ngok, erang wumb nok kis er mułangin noł wain kis mił ei ekii se ngołmun. Ba ni nim noł wain ka ei ambil gii nikin, ekii se tu wun,” pa yi nim.

11 Jiisas eim jep oł ei am kumna mendpił erang, eim nge noman dinga tiłang ei andan tum. Kunum ełe eim nge ekii sinjing wu ombu Jiisas kin pii gii ninjing.

¹²Pe kunum ei poru neng, Jiisas eim mam angim noł ni eim ekii sinjing wu ombu kin Kapaniyam konu ełe puk, kunum kopur konu owundu ełe mulnjung.

Gos Ngii Ełe Wumb Epi Top Er Mulnjung Ei, Jiisas Topu Tor Kindim
(*Masyu 21:12-13, Mak 11:15-17, Luk 19:45-46*)

¹³Jura wumb kuni owundu Pasopa nołmun kunum mandi erang, Jiisas eim Jerusalem konu ełe tonu pum. ¹⁴Nirikring, Gos nge men ngii owundu ełe wumb kung kou ni, kung siipsiip ni, kei ni, kom ku tiłan erik. Enjing, wumb ombu ok peł ełe molk ku tiłan erik mulnjung. ¹⁵Pe Jiisas eim kan endi sipi, wumb ei kan piłangsi topu, wumb to anda kindim. Kindpi, wumb ku tiłan erik mulnjung wumb ei top bein topu, ku peł ni ku ombu orung orung si kindim. ¹⁶Jiisas kanpi, wu kei tu wuk, ku sik erik mulnjung wumb ei kanpi ek yi nim, “Enim epi ei sipei! Enim na Arnan ngii yi erangin opu, top ngii mił sinermba mon!” pa nim. ¹⁷Jiisas eim kin ekii siłmin wumb ei, en enim yi piinjing. Gos ek endi yi pałim mił keimi tonu om. “Na kongun dinga erpi, Arnan nge men ngii ka simba nipi end.”

¹⁸Ba Jura wumb ei kanik yi ninjing, “Nim jep oł nipe jep oł endi eran, sin kenmin nim nge noman dinga peng oł yi mił en?” ¹⁹Jiisas eim ek nipi orung kindpi yi nim, “Enim Gos men ngii ei to mani kindangin, nga na kunum tekliki mendpił ngii ei si tonu kindip tekmbii,” pa yi nim. ²⁰Pe Jura wumb yi ninjing, “Kung ngii 46 kinan, wumb ngii ei teknjing. Ba nim kunum tekliki mendpił ngii ei tekmbii nin min?”

²¹Ba Jiisas eim Gos men ngii ei nim ek, ei eim ngenj ełe kołpu nga kunum tekliki konj angpi tonu ba ei piipi, ek ei nim. Ba wumb ek ei pii poł tunenjing mon. ²²Ei mił, Gos eim kołpu ekii se eim sipi nga konj angpi orung simba nirim ek ei, eim nge ekii siłmin wumb ei Gos nge ek poł ei piik mił Jiisas eim yi kun nipi tor kindang, ek ei pii gii mendpił nik, mulnjung.

Jiisas Eim Wumb Pei Noman Tuk Piipi Poru Ninim

²³Jiisas eim Jerusalem konu ełe Jura kor owundu Pasopa kunum ka ełe mułum. Mułang, wumb pei eim jep oł erim ei kenjing. Kanik, eim yi erim oł ei eim kin pii gii ninjing. ²⁴Ba Jiisas eim wumb pii gii ninmin ninjing ei Jiisas eim keimi ni piinerim mon. Piinarpi, eim wumb kin bii ni piinerim. Nimbił erang wumb pii gii ninenjing. Jiisas wumb noman ełe kan poru niłim. ²⁵Wumb endi molk wumb ombu yi mił oł yi mił ełmin pa nik Jiisas eim ek ngunerngii mon. Ełe nge nimbił erang Jiisas eim wumb pei noman tukrung nipe ełe noman pim ei eim kan poru nim.

Jiisas Eim Nikoriimas Kin Ek Nim

3 ¹Wu endi wu num ei, eim embe Nikoriimas. Wu ei eim lo ek piłim wu. Eim Jura wumb ei tep wu num mołum wu. ²Wu ei eim epin

kunum opu, Jiisas mułum konu opu yi nim, “Ek emb tokun wumb ngołun wu. Sin piinmin, nim Gos kindang, ek emb tokun wumb ngunjii nge on. Pe Gos wu endi kin mulermba, ei eim jep oł en mił yi kapli enermba mon.” ³Jiisas ek nipi orung kindpi yi nim, “Keimi mendpił na nim kanip nind. Pe wu endi ei opu noman tuk konj kangil kembis mił punerim kin, Gos sinim tep er mołum wumb ei kin konj mulermba mon.” ⁴Pe Nikoriimas ek nipi orung kindpi yi nim, “Wumb tukui molk nga kangil kembis mił tonu ongii mił nenj? Nga menjing kirim ełe tuk pangin, nga menjing mek kindangin ok konj mułngii nin min?” ⁵Jiisas eim ek nipi ngopu yi nim, “Keimi mendpił na nim kanip nind. Pe wu endi eim noł pepi, Gos Gui Ka ei sipi opu, wu konj mił punerim kin, keimi wu ei Gos sinim tep er mołum ełe tuk punermba mon. ⁶Wumb nii endi ngenj ełe mengnim ei ngenj ełe wumb, nga Gos Gui Ka ełe wumb konj tonu ongii ei, Gos Gui Ka nge wumb,” a nim. ⁷“Na nim kanip nind, ek ei piikin noman embin to pinerii mon! Nim okun, nga wu konj mił mułii,” pa nim. ⁸“Konu pop tonum, ei eim pop top orung pupu, orung pupu enim. Konu pop onum ei nim piin. Ba konu jili opu, nga jili orung punum ei nim piinan. Yi mił, wumb pei Gos Gui Ka ełe ok, wumb konj mił mulnjung kin, yi mił ku,” pa nim. ⁹Pe Nikoriimas ek nipi orung kindpi yi nim, “Epi ei er tonu omba mił nenj?” ¹⁰Jiisas eim ek nipi orung kindpi yi nim, “Nim Esrel wumb nge ek emb tokun ngołum wu mołun, ba nimbił erang nim epi ei pii kun enan?” ¹¹“Keimi mendpił na nim kanip nind. Sin ek nipin enim ngopun ninmin ei, epi sin kanpin poru nipin kin, ek ni tor kindpin enim ngonmun. Ba enim ek ei piinarik, buł ngok ngok enmin,” pa nim. ¹²“Na enim mei ełe epi ei, enim kanip ninj; ba ek ei enim pii gii ninanmin mon! Pe na tonu epin epi ei nip enim ngumbii ei, er pii gii ningii mił nenj? ¹³Wumb endi tonu epin pupu kinałim mon! Gos Jiisas (Krais) kindang opu mei wu telip ei, na nam mendpił konu ei kanil. Nimbił erang ei nga nam moł konu.”

¹⁴“Kumb ok Moses eim mei wumb mulenjing konu ełe ka wembii endi mił ond endi tonu kindpi pendim; yi mił ku Gos kingam kindang opu mei wu telim wu ei, wumb yi mił ku erik; nga eim ond peri ełe tonu kindik tok kundngii. ¹⁵Kundangin, wumb pei na kin pii gii ninjing kin, en enim noman konj sik kunum kunum ka mułngii. ¹⁶Keimi, Gos eim kingam endeim mendpił mołum. Ba Gos eim mei wumb pei noman mendpił ngopu, eim kingam endeim mendpił ei ngum. Gos eim yi mił erang kin, wumb pei eim kin pii gii ningii wumb ei, Gos kin mułngii. Wumb ei noman konj sik, kunum kunum konj mułngii. ¹⁷Gos eim kingam kindang om ei, wumb kos piipi, wumb ek nipi kun erpi yi ermba nge onerim mon. Gos kingam ei kindang om ei, wumb sipi Gos kin orung simba nge kindim.

¹⁸Wumb eim kin pii gii ninenjing kin, Gos kos owundu piimba. Kunum ei en enim Gos kin mulerngii mon, kunum kunum dup nok mułngii.

Nimbił erang, Gos kingam endeim ei kin pii gii ninenjing. Nga wumb eim kin pii gii nik mułngii wumb ei, noman konj sik, kunum kunum konj ka mułngii. ¹⁹Gos wumb kos piimba ei, ek pułe yi pałim. Jiisas tiłang owundu ei mei wumb noman tuk kin tiłang ermba. Ba wumb en enim emii konu noman kulk, tiłang ełe onenjing mon. Nimbił erang, wumb en enim oł kis er mulnjung. ²⁰Wumb oł kis ełmin wumb ei, en enim tiłang ei noman ngunałmin. Nimbił erang, wumb en enim oł kis peni ełe omba ni piik nge onałmin. Onarik, tiłang ełe oł ka ei kin, opu orung erik buł ngołmun. ²¹Ba wu endi eim oł kun ełim wu, ei eim tiłang ełe opu, erang wumb kaniłmin. Wu ei eim Gos nge dinga ełe enim ni piłmin.”

Jon Eim Jiisas Nge Ek Pułe Ei Ni Tor Kindim

²²Pe epi ei poru neng, Jiisas eim nge ekii siłmin wu ombu kin, Jura konu orung ełe puk. Konu ełe pu molk, eim nge ekii siłmin wumb ei wumb noł pendik, ełmin. ²³Jon eim yi ku wumb noł pendpi eririm, ei konu Einon ni konu ei, Salim konu mandi sirim. Noł pei pim konu ełe wumb ok noł pinjing. ²⁴Eros Jon sipi kan ngii pindneririm kunum ei erim.

²⁵Jon nge ekii sik wu ei nge ombu ni Jura wu endi kin, tuk ek orung orung nik, wumb noł pendik ełmin oł ei nge nik. ²⁶Pe Jon nge ekii sik wu ombu ok, eim kanik yi nik, “Ek mon wu, nim wu endi kin ok nim kin Joran konu orung molkuł, wu ei nim ek ni tor kindin. Wu ei eim wumb noł pendnim nik, wumb pei eim kin punmun,” pa ninjing. ²⁷Pe Jon eim nipi yi nim, “Gos tonu epin mołum ei epi endi wumb ngunermba; nga wumb endi ei eim kapłi sinermba mon. Nimbił erang Gos eim Kraiss kindang ya mani opu, wumb noł pendik ełmin oł ei ermba nge om. ²⁸Enim ok piimin, na ek nip ngunj, ‘Na Kraiss mon. Ba Gos na eim ekii se omba konu na ok kindang ond,’ pa yi ninj. ²⁹Pe wu endi eim amb sim kin, wu ei eim amb ei mendpił mułmba. Pe eim nge wu angim ei angpi piim ni, eim angim wu ei amb sipi ek tingang, eim piipi ka piim. Nimbił erang wu ei amb simba wu ei ka piinim. Yi mił ku, na noman ka ka piki top mołum. ³⁰Eim nge embe ei am owundu ei tonu mendpił pang, na nge embe ei am mani mendpił ba,” nim.

³¹“Wu endi tonu mołpu mani om kin, ei owundu mendpił mołum. Wu endi mei konu tonu om kin wu ei mei wu. Mei ełe epi ei nip ngonum, ba wu endi tonu epin mani om wu ei, Jiisas epi pei tep er mołpu Owundu mendpił mołum,” pa yi nim. ³²“Wu owundu eim ek niłim ei, piipi poru nipi, kanpi poru nipi, ek nipi tor kindiłim, ba wumb endeim endeim, endi eim nim ek ei piik, sik, ambił gii nik, piik mulałmin min? ³³Wumb endi eim ek ei ambił gii nik mułngii, wumb ei, ek ei piik ni orung kindngii. Gos ei eim ek keimi mendpił niłim,” pa ningii. ³⁴Wu ei Jiisas Gos kindang om. Opu, Gos erim ek ei nipi tor kindim. Nimbił erang Gos

eim Gui Ka ei, wu ei kin dinga aninga er ngunerim mon; ba eim dinga owundu pei ngoŕum. ³⁵Arim Gos eim kingam Jiisas ei noman ngopu, eim epi pei kingam angit eŕe ngopu, wu ei Jiisas epi pei tep er moŕum. ³⁶Wumb endi Gos kingam ei kin pii ninjing kin, eim noman konj kunum kunum sipi muŕmba. Wumb endi Gos kingam ek ei pii gii ninenjing kin, noman konj ei, sinermba mon. Gos wumb ei kin kos owundu erpi kindang; nga kumep kis eim kunum kunum simba.”

Jiisas Sameriya Amb Endi Kin Ek Tengim

4 ¹Kunum eŕe lo ek piiŕmin wumb ek endi yi miŕ piiŕnjing, “Jiisas eim kin ekii siŕmin wu ombu ei wumb noŕ pendik ngoŕmun. Nga wumb pei Jiisas kin ekii siŕmin ninjing. Jon kin wu ombu aninga ekii sek punjung,” pa ninjing. ²Ba Jiisas eim wumb noŕ pendnerim mon. Eim kin ekii siŕmin wumb ei wu amb noŕ pendik ngunjung. ³Jiisas eim lo ek piiŕmin wumb ei ek ei piinmin ni piipi, eim Jura konu ei si kindpi, Galilii konu orung pum. ⁴Pupu andŕam endi eŕe ekii sipi pupu, Sameriya konu eŕe tuk pup eŕe orundung tor bii ni pum.

⁵Pe Jiisas eim pupu, Sameriya wumb konu owundu endi eŕe tor om. Konu ei embe Saikar niŕmin. Konu eŕe kumb ok Jeikop mei nendii kingam Josep ngurum mei ei, konu eŕe mandi miŕ sim. ⁶Noŕ tukpu ei kumb ok Jeikop siŕim noŕ tukpu, ei konu eŕe sim. Jiisas eim noŕ tukpu eŕe mandi muŕum. Jiisas andŕam olt om eim ten erim. Ei konu eni tinga beli sim kunum.

⁷Sameriya amb endi noŕ kuŕmba nge om. Jiisas eim ek nipi amb ei ngum, “Noŕ na ngan numbii,” a nim. ⁸Jiisas ei kin ekii sik ok wu ombu konu owundu eŕe puk, kuni top erngii nge punjung. ⁹Sameriya amb ni ek nipi orung kindpi yi nim, “Nim Jura wu, na Sameriya amb. Nimbiŕ erang, nim na noŕ ngamb nin? Jura wumb kin Sameriya wumb kin tep tok ende andnaŕmin mon!” pa nim. ¹⁰Pe Jiisas ek nipi orung kindpi yi nim, “Nim Gos eim epi wii wumb ngoŕum ei nim piin kin, kapŕi nim na nii ei nim pii poŕ tokun kin na kii sen kin, noŕ ei ngamb nim nokun konj kunum kunum mulnjii noŕ ei na nim ngumbii,” pa nim. Jiisas eim noman konj ngumba ei nge piipi, ek nipi amb ei ngum. ¹¹Amb ni ek nipi orung kindpi yi nim, “Owundu, noŕ ming endi sinaŕim; pe nim noŕ wumb nok konj kunum kunum muŕngii noŕ ei, er sinjii miŕ nenj? ¹²Sinim nge kupenjpın Jeikop, eim noŕ tukpu ei sin ngum. Ok eim kingam noŕ ni eim kung kou ni, kung siipsiip ni, ei pei noŕ ei ngoŕum. Pe nim, eim to mani kindkin sin noŕ ka wii ngunjii min?” ¹³Jiisas eim ek nipi orung kindpi yi nim, “Wumb ya noŕ tukpu eŕe nonmun wumb ei, nga noŕ eŕe kulk nungii. ¹⁴Noŕ ei kunum kunum tangpi, tonu opu topu tor wang ei noman konj ngang konj kunum kunum muŕmba,” pa yi nim. ¹⁵Amb ei ek nipi Jiisas ngopu yi nim, “Nim noŕ ei na ngo! Ngan, na noŕ nuwa enerang, nga ya

noŀ tukpu eŀe op kulermbii,” pa nim. ¹⁶Jiisas eim ek nipi amb ei ngopu yi nim, “Nim pukun, wanim nen. Nga ya weŀ!” nim. ¹⁷Amb ni ek yi nim, “Na wu molakim,” pa nim. Pe Jiisas ek yi nim, “Amb, nim na wu mulakim nin ei keimi nin. ¹⁸Ok, nim wu angil orung pun. Pe nim wu endi nim kin moŀum ei ninim wu mendpiŀ mon.” ¹⁹Amb ni ek nipi orung kindpi yi nim, “Owundu na pe piind nim Gos oŀ ekii se ermba oŀ ei piikin niŀin wu. ²⁰Sin Sameriya konu eŀe wumb ok kupenjpin noŀ mulk, ei tonu komung Gerisim eŀe kuŀou tok Gos kin men tok eŀmin. Nga enim Jura wumb ei yi niŀmin. Men tok erngii konu ei Jerusalem konu eŀe saŀim,” pa niŀmin. ²¹Jiisas ek nipi amb ei ngopu yi nim, “Nim na ek ei pii gii ninjii. Ekii kunum endi tonu omba kunum ei, mandi wumb tonu komung Gerisim eŀe Gos men tok enarik, nga wumb pei Jerusalem konu eŀe Gos men tok enerngii ku. ²²Pe enim Sameriya konu eŀe wumb en enim Gos pii poŀ tunarik, men tok eŀmin. Nga sin Jura wumb ei Gos piŀmin eim kin men tok eŀmin. Ei nimbiŀ erang, Gos ei kongun erpi, wumb sipi eim kin orung simba nge wu ei, sin Jura wumb kin om. ²³Kunum endi tonu omba nik, ei pe tonu om poru ninim. Wumb en enim Gos kin men tok keimi mendpiŀ eŀmin wumb ei en enim noman tuk eŀe Gos kin noman ka ngungii. Nga en enim men tok keimi erik, Gos kin ngungii. ²⁴Gos wumb miŀ mon! Gos eim Gui Ka moŀum. Wumb endi Gos kin men tok erngii ei, Gui Ka eŀe erik en enim noman ka ngok; ek keimi noman ka ngok ek keimi nik Gos ngungii.”

²⁵Amb ni ek yi nim, “Na piind, wu endi omba, ‘Krais’ niŀmin. Wu ei om kin, sinim kin Gos nipi oŀ erim ei nipi ngumba.” ²⁶Jiisas eim ek nipi amb ei ngum, “Ei na; na pe nim kin ek tang moŀ,” pa nim.

²⁷Eim ek yi neng kin eim nge ekii sik wu ombu orung onjung. Wu ombu en enim yi piinjing, “Eim amb ei kin nimbiŀ erang, ek tangnim?” ni piinjing. Ba wu endi opu, “Nim amb ei kin nimbiŀ erang ek tangkin moŀun? Nim nimbiŀ oŀ en?” Jura wumb oŀ yi miŀ enaŀmin; yi ningii wu endi onenjing nik, en enim yi piinjing. ²⁸Pe amb ei eim noŀ ming ei mani kind sepi, konu owundu eŀe orung pum. Pupu, wumb kanpi yi nim. ²⁹“Enim wu endi moŀum ei, keningii wei!” pa nim. “Wu eim na ok eŀe miŀ pei ei nipi ngum. Ei Krais min mon?” ³⁰Pe wumb konu owundu eŀe si kindik, Jiisas muŀum konu eŀe bin ni punjung.

³¹Kunum eŀe, eim ekii sinjing wu ombu ek dinga yi ninjing, “Ek emb toŀum wu, nim kuni nui!” a ninjing. ³²Ba Jiisas eim ek nipi ngopu yi nim, “Na kuni kombur saŀim ei enim piinanmin,” pa nim. ³³Yi miŀ neng kin, Jiisas kin ekii siŀmin wu ombu, ek en enim yi ninjing, “Wumb endi eim kuni endi tu wuk ngunjung min?” ³⁴Jiisas ek nipi ngopu yi nim, “Na kuni ei ya mani mei eŀe kuni mon; ba yi miŀ. Na Gos kindang onj; ei eim noman eŀe na ekii sind. Eim nge kongun ei na er poru nimbii,” pa nim. ³⁵“Enim ek yi niŀmin, ‘Oi kapiŀ kapŀi paŀim ei poru neng, sinim

kuni kuŕou simin kunum,' pa niŕmin. Na enim kanip nind, enim kan orung kind kinei! Kuni pei pol top moŕum. Ei pe kunum eŕe kuni singii. (Ei Jiisas eim ek ekin miŕ end nim.) Wumb ok wumb ei pe na kin pii gii nik erngii," pa nim. ³⁶"Wu nii endi eim kuni wiis kiŕip topu kuŕou tum kin, ei eim kumep ka simba. Nga eim wu endi kuni wiis emb teŕim wu ei kin, eŕ elip ouni noman ka piingii. Nga yi miŕ ku, wumb nii endi eim yi erang kin wumb na kui erik pii gii ninjing kin, eim kumep ka simba. Nga nim wu endi kin Gos eŕe ka ei wumb kin ek emb topu ngum, eŕ elip ouni noman ka piingii. ³⁷Pe ek yi miŕ ei keimi, 'Wu endi kuni emb taŕpi pendiiŕim kin, wu endi opu kuni kuŕou topu siŕim.' ³⁸Na enim kuni se nip kindamb punjung, ei enim kongun er tilenjing; wumb epi kongun dinga er taŕ pendnjing konu, enim puk kuni singii nge punjung."

³⁹Pe Sameriya wumb pei Jiisas kin pii gii ninjing. Nimbiŕ erang, amb ei eim ok erim oŕ ei, Jiisas eim piipi nipi tor kindim. Amb ek yi neng kin, wumb Jiisas eim kin pii gii ninjing. ⁴⁰Pe Sameriya wumb ok Jiisas eim kanik, kii sik yi ninjing, "Nim sin kin muŕmun min?" pa nengin kin, Jiisas eim konu eŕe kunum taŕ mendpiŕ muŕum.

⁴¹Pe kunum ei wumb pei nga Jiisas nge ek piik eim kin pii gii ninjing. ⁴²Pe wumb ei ek yi ninjing, "Amb, nim ek ei sin pii gii mendpiŕ ninenjpin mon. Sin sinim eim ek ei piipin, nga eim kanpin enmin. Sin piipin eim wu ei mendpiŕ mei wumb pei Gos kin sipi orung simba nge onum, pa ninjing.

Jiisas Wu Owundu Endi Eim Kingam Er Ka Erim

⁴³⁻⁴⁴Jiisas eim ek nipi tor kindpi yi nim, "Gos oŕ ekii se ermbe ei piipi nipi tor kindpi eŕim wu, ei eim konu eŕe eim embe tonu punanim," nim. Pe wumb Jiisas eim ek ei piinerangin kin konu eŕe kunum taŕ moŕ pu poru nipi pendpi, eim konu eŕe si kindpi, Galilii konu eŕe pum. ⁴⁵Pe Jiisas eim pupu Galilii konu eŕe tor pang, wumb eim onum nik ka piinjing. Nimbiŕ erang, ok en enim kor owundu kuni owii, 'Pasopa' niŕmin kunum ei Jerusalem konu eŕe puk Jiisas nge epi kanim kanim erim ei kenjing.

⁴⁶Nga Jiisas eim opu, Galilii konu eŕe orung konu endi Keina niŕmin eŕe tor om. Konu eŕe ok eim noŕ mendpiŕ ei erang opu noŕ wain mendpiŕ pim konu eŕe. Pe Kapaniyam konu eŕe gapman nge epi tep eŕim wu endi muŕum. Wu ei eim kingam ening tum. ⁴⁷Wu ei eim moŕpu piim ni, Jiisas Jura konu si kindpi, Galilii konu eŕe onum ninjing. Wu ei yi piipi eim pupu, Jiisas kin dinga kii sipi yi nim, "Nim kapŕi mani na ngii pukun, na kangi kuŕmba mandi enim. Ei er ka erkin se konj sinjii," nim. ⁴⁸Jiisas eim ek nipi eim ngum, "Pe enim jep oŕ kanim ei kinenjing kin, enim pii gii ninerngii," pa nim. ⁴⁹Pe gapman nge epi tep er moŕuŕum wu ni yi nim. "Owundu, nim sikir mani oi! Mon peng kin, na kangi ei koŕpu ermbe," pa nim. ⁵⁰Jiisas ek nipi wu ei ngopu yi nim, "Nim po! Nim kinganim ei

konj kindpi mułmba,” nim. Wu ni Jiisas nim ek ei pii gii nipi pum. ⁵¹Wu ni eim andlam ełe pupu peng, eim nge kongun wumb tor ok, eim kanik yi ninjing, “Nim kinganim ni ka wii mołum,” pa ninjing. ⁵²Pe wu ni eim kongun wu ombu kii sim, “Konu eni kunum nenj eim ka wii mił mułum?” “Oltin konu eni beli orung kunum ei, eim ening ei poru neng, ka wii mułum,” pa yi ninjing. ⁵³Yi nengin kin, arim eim piim oltin kunum ełe Jiisas ek yi nim, “Nim kinganim konj mułmba,” pa yi nim, ei piim. Pe eim pii gii neng, eim nge wumb tiłap ei kin ouni Jiisas kin pii gii ninjing. ⁵⁴Jiisas eim Juriya konu ełe si kindpi pupu, Galilii konu om. Opu kin, Galilii konu ełe, eim jep oł nga ei eririm. Jiisas eim ok noł wain eririm. Nga wu ei kingam er ka erim, jep oł tał mił erim.

Besera Konu Ełe Noł Gop Kembis Ełe Jiisas Wu Endi Er Ka Erim

5 ¹Pe ei poru neng kin, Jura wumb kor owundu nge kuni owundu endi tonu onum nengin kin, Jiisas eim Jerusalem konu ełe tonu pum. ²Jerusalem konu ełe mandi kung siipsiip ngii ondu konu ełe endi sim konu ełe, noł gopu kembis endi mułum. Noł ei Eipru wumb ek embe ełe embe yi siłmin, ‘Besera’ niłmin. Konu ełe ngii tika angil orung engim. ³Ngii tika ełe, wumb pei ening pim wumb ni, ningil kis mułum wumb ni, simb kis mułum wumb ni, wumb ngenj embil pei kułum wumb, pei konu ełe mulnjung. Noł ei ołup tumba ni kui er mułumun. ⁴Kunum endi, Gos Owundu nge enjel endi kindang opu, noł ełe mandring pupu, noł ei ołup tang kin, wumb endi ok opu mani noł ełe pułum ei, eim ening ei poru nipi, ka sałim. ⁵Wu endi ngii tika ełe mułum wu ei, eim ening kunum kinan tang pałim. Wu ei kung ngii 38 pei mułum. ⁶Jiisas opu kenim ni, wu ei or pepi mułum. Jiisas piinim ni wu ei ening kunum kinan tum pim. Pe Jiisas ek nipi wu ei ngum, “Nim ngenj ei opu, ka ba ni piin min?” ⁷Ening pim wu ei ek nipi orung kindim, “Wu Owundu, noł ei ołup ełim kunum ei, wu endi na paki tangin bii ei, wu endi mon. Nam bii ni ełe ei, kapli enerang, wumb na to mani kindik, ok ku noł ełe puk pułmun,” pa nim. ⁸Jiisas ek nipi eim ngopu yi nim, “Nim tonu angkin ninim peł ei sikin pui!” nim. ⁹Pe sikir wu ni angpi, eim peł ei sipi pum. Pe kunum ełe, kor kunum. ¹⁰Jura wumb wu ei kanik yi ninjing, “Pe kor kunum ei, nim nimbil erang peł ei ko wukun tu wun? Ninim nge peł tu wun ei, sin nge men tołmun lo ełe mon ninim,” pa ninjing. ¹¹Ba wu ening peng opu ka pum wu, ni ek yi nim, “Wu ei ka er ka erim wu ei eim yi nim, ‘Nim peł ei sikin pui!’ nim,” pa nim. ¹²Pe wumb eim kii sinjing, “Wu nii nim peł ełe sikin pui nim?” ¹³Ba wu ening pim wu opu ka pum wu ei, Jiisas pii kun enerim mon. Nimbil erang, wumb pei tuk ełe mulnjung. Jiisas eim konu eipi pum.

¹⁴Ekii se Jiisas wu ei, men tołmun ngii owundu ełe kanpi wu ei nim, “Piini! Nim pe ka mołun; nga oł kis endi enenjii. Nim nga en kin

oʔ embin tui owundu endi nim tonu omba,” pa nim. ¹⁵Pe wu ni pupu, Jura wumb kanpi yi nim, “Wu endi na er ka erim, ei Jiisas.” ¹⁶Yi neng kin, Jura wumb Jiisas tumun ni piik enjing. Nimbiʔ erang, eim oʔ ei kor kunum men toʔmun lo eʔe mon niʔim kunum ei, Jiisas eim jep oʔ ei enim. ¹⁷Ba Jiisas ek nipi orung kindpi yi nim, “Na Arnan ei kunum kunum kongun er moʔum. Pe na yi ku kongun ei end,” pa nim. ¹⁸Yi neng kin, Jura wumb, “Jiisas to kundmun mendpiʔ,” ninjing. Nimbiʔ erang, eim lo ek kor kunum paʔim ek ei, ekii sipi enaʔim. Ei ek yi ninim, “Gos ei na Arnan mendpiʔ,” ninim ek ei yi miʔ, “Eim Gos miʔ moʔpu ninim min?” a yi ninjing.

Gos Kingam Eim Dinga Peng Kongun Enim

¹⁹Pe Jiisas ek nipi orung kindpi yi nim, “Na ek keimi mendpiʔ nip enim ngond. Na Gos kingam nam noman eʔe oʔ endi enand, mon. Nam Arnan eʔim kaniʔ epi ei minj end. Arnan eim eʔim epi pei ei, na eim kingam yi ku ermbii. ²⁰Na Arnan eim noman ka na ngopu, eim epi pei enim miʔ na andan toʔum. Nga Arnan eim kin kongun owundu kombur nga na andan tumba ku. Yi miʔ erang kin, enim puku sik erngii. ²¹Annan eim wumb kuʔii eim nga noman konj ngoʔum. Yi miʔ ku, nam noman eʔe wumb ombu noman konj ngamb konj muʔngii ni piiʔ ei, na yi miʔ ku eʔ. ²²Arim, wumb oʔ kis enjing kin kos piinermba. Eim kongun ei mok topu, na eim kingam kos ei piip ermbii nip, eim kingam ngum poru nim. ²³Yi miʔ paʔim, wumb pei Arim embe ambiʔ tonu kindiʔmin. Yi miʔ ku, kingam anm embe ambiʔ tonu kindngii. Wumb endi kingam nam embe ambiʔ tonu kindnenjing kin, Arim eim kindang eim embe ambiʔ tonu kindnerngii,” pa yi nim. (Jiisas eim kin Gos eim kindang om ei, ek ekin miʔ nim.)

²⁴“Na ek keimi mendpiʔ nip enim ngond. Wumb endi na ek ni piipi na kindang onj ei, Gos kin pii gii nim kin, eim noman konj sipi kunum kunum ka muʔmba. Wumb ei oʔ kis enjing, eim kos ei tonu onermba mon! Eim wumb koltmun ngenj ei si kindpi, pe eim noman konj nga sipi kunum kunum muʔmba.” ²⁵Jiisas ek nga nipi yi nim, “Keimi mendpiʔ na enim kanip nind. Kunum endi tonu omba min, ei pe tonu onum ei, wumb kuʔii wumb ei Gos nge kingam na ek ei piingii. Wumb na ek ei piingii wumb ei, noman konj sik kunum kunum ka muʔngii. ²⁶Na Arnan, eim noman konj nge puʔ wu, eim noman dinga ei na eim kingam ngum. Pe kingam na yi ku, nam noman konj ka nam kin paʔim. Wumb Gos ek pii gii ninjing kin, kingam na wumb ei noman konj ei ngumbii. ²⁷Gos kindang opu mei wu teʔim ei, na eim arim eim kingam wumb oʔ kis enjing kos piipi, ‘Erangʔi!’ ni piipi ngum. ²⁸Enim ek ei kin puku sinerngii mon. Kunum endi tonu omba wumb kuʔii mer tukpu eʔe wumb ei, na ek ei nimbii piingii. ²⁹Piik, tukpu konu eʔe si kindik tor ongii. Wumb oʔ kun

ełmin wumb ei angk, noman konj sik kunum kunum mułngii. Wumb oł kis kanim kanim erik kulk wumb ei, angk tonu ok, nga oł kis enjing kos ełe piik kin konu kis pungii.”

Wumb Kombur Jiisas Nge Ek Puł Ei Ni Tor Kindiłmin

³⁰“Na nam noman ełe epi endi enerbii. Na Arnan eim ek nim mił piinj ek ei nip, wumb oł kis enjing kos ermbii. Nimbił erang, wumb kos piimbii ei kun ka sałim mił piimbii. Na kindang onj ei, eim noman ełe na ekii sip ermbii end. ³¹“Pe na nam mendpił ek endi ni tor kindmbii ek ei, ek keimi min mon? Nii piimba? ³²Ba Arnan mołpu na ek ek ei nipi tor kindim. Pe na piind, na ek ei nip keimi mendpił pałim. ³³Ok enim Jon multum konu, ek nik, kii sik kindik ei, Jon ek keimi na kin nipi tor kindrim. ³⁴Wumb na ek ni tor kindik, na enj oł pułe nik enmin ei, piinand mon. Ba na noman ełe on ek ninim ek ei, Gos enim sipi orang simba ni piip ek ei nind. ³⁵Jon eim dup alam mił tiłang erpi wumb ngum. Enim noman ełe, dup alam ei kin kunum aninga er ka piinjing,” Jiisas yi ninim. ³⁶“Ba epi endi ei, Jon na kin ek nirim ei to mani kindim ei, na nge pułe ni tor kindnim. Kongun pei na Arnan ngum kongun ei, er poru nimbii. Kongun ombu na end, na kongun ei erip, wumb andan tamb, wumb piingii nip end. Na Arnan kindang onj ni piingii. ³⁷Na Arnan ei, na kindang onj. Na Arnan, eim na nge pułe nipi tor kindim. Enim eim ek endi piinałmin. Nga eim kinałmin ku. ³⁸Eim nge ek ei, enim kin pinałim ku. Nimbił erang Arnan wu endi kindang opu, eim kin enim pii gii ninenjing. ³⁹Gos nge ek ka mon ełe gerngii ei, enim noman konj sik, kunum kunum mułngii ni piıłmin. Ek ei, na nge ek pułe ei, ni tor kindiłim,” pa nim. ⁴⁰“Ba enim na kin ok, noman konj ei simin ni piinanmin. Enim noman yi pinałim,” pa nim.

⁴¹“Wumb na embe ambił tonu kindngii ni piinand. ⁴²Ba na enim noman ełe piind. Enim Gos kin noman ka ngok ngok enmin oł ei, enim noman ełe pinałim. ⁴³Na Arnan nge noman dinga ełe na onj; ba ei na nind ek ei, enim piinanmin. Ba wu endi eim nge noman dinga ełe nipi omba wu ei, eim nimba ek ei, piingii. ⁴⁴Enim wumb eipi, sin embe ambił tonu kindngii ni piinmin. Ba enim Gos mendpił tonu mołum ei, sinim embe, ei ambił tonu kindmba ni piinanmin. Pe Gos Owundu tonu mołum ei, enim eim embe ełe, pii gii ningii ei kapłi enanim mon. ⁴⁵Enim piinmin mił, na Gos kin ek nip enim oł kis kos er ngumbii ni, noman to piinerngii mon! Wu endi enim kin kos er ngumba wu ei, Moses. Wu ei enim piik kin, ‘Sin paki tumba,’ ni piinmin, ba ei enim kos erpi ngumba wu,” pa nim. ⁴⁶Pe enim Moses nge lo ek ei pii gii nik pim kin, na ek ei pii gii ningii ku. Nimbił erang, Moses eim na nge ek ei pultum. ⁴⁷Ba Moses eim pultum lo ek ei pii gii ninenjing kin, kapłi na nge ek ei enim pii gii ningii mił nenj?”

Jiisas Eim Wumb 5,000 Pei Kuni Ngum
(*Masyu 14:13-21, Mak 6:30-44, Luk 9:10-17*)

6 ¹Jiisas eim ek ei nipi poru ni pendpi, eim Galilii noŀ gopu eŀe orundung orung pum. Pum konu ei, nga embe, ‘Taiperiyas noŀ gop’ niŀmin. ²Pe wumb tiŀap owundu ei eim wumb ening pim wumb ni, eim jep oŀ pei erim ei, kanik kin, eim pum konu eŀe ekii sik punjung. ³Jiisas eim nge ekii siŀmin wu ombu eim sipi kin, tonu komung eŀe tonu puk mulnjung. ⁴Jura wumb kor kunum ka niŀmin ei, ‘Pasopa’ kuni owundu niŀmin kunum ei mandi omba enim. ⁵Jiisas eim moŀpu kin, kan orung orung kind kenim ni, wumb tiŀap owundu endi eim kin ongii nge onjung. Pe eim ek nipi, wu Pilip ngopu yi nim, “Sinim kuni min bres konu jili sipin wumb ei kuni ngumun?” ⁶Pilip ek nimba ek ei piimbii nipi kin, Jiisas eim Pilip kii sim. Jiisas eim ermba miŀ oŀ ei pii poru nipi nim. ⁷Pilip ek nipi, orung kindpi yi nim, “Sinim bres top ermin, ei ku 200 miŀ ba paŀim, ei ya moŀmun wumb ei, nungii ei kapŀi enermba,” pa nim. ⁸Jiisas kin ekii siŀmin wumb ei, wu endi embe Endru ei, Saimon Piisa angim, eim ek yi nim. ⁹“Kangi endi eim kuni bres embe ‘barlii’ angil orung kin, omu taŀ eim se moŀum. Ei ya wumb tiŀap owundu moŀmun ei, kapŀi ermba pinaŀim,” pa nim. ¹⁰Jiisas eim ek yi nim, “Wumb nengin kin, mani muŀngii,” pa nim. Wumb konu eŀe kui engimb pei pim konu eŀe mulnjung. Pe wu konu eŀe mulnjung wu ei, 5000 pei yi miŀ, wu am pei mulnjung. ¹¹Wumb pei mani muŀangin kin, Jiisas eim bres angil orung ni sipi kin, Gos kin prei erpi, mok topu, eim ekii siŀmin wumb ngum. Nga eim omu taŀ yi ku erpi ngum. Eim ekii siŀmin wumb kuni ei, wumb pei ngok, wumb ei en enim kuni numun ni piinjing miŀ, nunjung. ¹²Wumb tiŀap owundu ei kuni nanging kapŀi erang kin, kuni mend orung pei muŀum. Pe Jiisas eim ekii siŀmin, wu ombu kanpi yi nim, “Enim kuni orung moŀum ei, sik kuŀou tungii. Mon peng kin, kuni ei wii miŀ ba, ei mon!” pa yi nim. ¹³Pe wu ombu, bres barlii nunjung orung muŀum ei sik girenj kon engki nga taŀ tu wunjung ei, wumb pei kuni nunjung, orung muŀum ei, sik girenj kon tunjung.

¹⁴Pe wumb pei Jiisas eim jep oŀ erim ei kanik yi ninjing, “Keimi mendpiŀ, wu ni tor kindiŀim wu ei Gos kindang mei konu eŀe om ei, sin paki tumba nge om,” pa yi ninjing. ¹⁵Pe Jiisas eim piim ni, wumb ei ok eim ambilk, eim en enim king mundngii enjing ei piipi kin, wumb pei si kindpi kin, eim endeim mendpiŀ tonu komung eŀe orung pum.

Jiisas Eim Tonu Noŀ Peŀ Eŀe Andpi Pum
(*Masyu 14:22-23, Mak 6:45-52*)

¹⁶Konu pou neng, Jiisas eim nge ekii siŀmin wu ombu noŀ gopu eŀe mani punjung. ¹⁷Puk noŀ kanu eŀe tonu puk kin, Kapaniyam konu eŀe

orung bin ni piik punjung. Pe konu emii ermba erim kunum ei, Jiisas eim wu ombu kin tor onerim. ¹⁸Pe wu ombu noŋ kanu eŋe pangin kin, konu pop owundu topu, noŋ tuk eŋe topu, pinin nipi yi erim. ¹⁹Pe wu ombu noŋ kanu eŋe eim dolu sik pu, konu turii miŋ eŋe puk kenjing kin, ni Jiisas noŋ peŋ eŋe opu, mani noŋ kanu eŋe mandi om. Wang kin, wu ombu en enim mund mong enjing. ²⁰Ba, Jiisas eim opu yi nim, “Enim mund mong enerei! Na mendpiŋ ond,” pa yi nim. ²¹Wu ombu, eim noŋ kanu eŋe tuk simin nik enjing ni, noŋ kanu ei pe mendpiŋ, en enim pungii ni piik onjung konu eŋe, kun tor om.

Wumb Pei Jiisas Kur Andik Punjung

²²Nga kupiiring, wumb tiŋap owundu pei en enim yi piinjing. Jiisas eim nge ekii siŋmin wu ombu mendpiŋ noŋ kanu eŋe punjung. Jiisas eim noŋ kanu eŋe, tonu pupu, punerim. Noŋ kanu endi konu eŋe, sinaŋim mon. Jiisas konu eŋe tor omba nik, noŋ gop eŋe orungdung wumb ei kupiiring ok, ok konu eŋe mulnjung. Ba Jiisas eim noŋ peŋ eŋe andpi pum ei, wumb en enim piinenjing. ²³Taiperiyas konu eŋe nge noŋ kanu kombur ok Owundu Jiisas bres sipi, Gos kin prei erpi, wumb kuni ngang nok enjing konu eŋe mandi onjung. ²⁴Pe wumb tiŋap owundu ei molk kenjing ni Jiisas kin eim ekii siŋmin wu ombu kin, konu eŋe mulenjing. Pe noŋ kanu kombur eŋe tonu puk, Kapaniyam konu eŋe pupun, Jiisas kurmun nik, Kapaniyam konu eŋe punjung.

Jiisas Eim Epin Konu Eŋe Bres Miŋ Moŋum

²⁵Wumb tiŋap ni konu eŋe tor puk, Jiisas eim kenjing. Kanik kin, yi ninjing, “Ek emb to wumb ngoŋun wu, nim kunum nenj ya on?” ²⁶Jiisas eim ek nipi, wumb tiŋap ei ngopu yi nim, “Na ek keimi mendpiŋ enim kin nip ngond. Enim jep oŋ pei enj kanik kin, nga na kuruk onanmin mon. Ba enim kuni bres ei nangin, pinang punum ei piik kin, na kuruk onmun?” pa nim. ²⁷Nga Jiisas eim yi pim, “Enim ya mei eŋe kuni minj numun kuni ei namin ni piik, eŋe nge kongun enerngii mon. Ba enim kongun erngii ei, noman konj kunum kunum muŋngii ei nge kongun erngii. Noman ei kunum kunum konj saŋim kuni ei singii. Singii kuni ei nge, wu kingam Gos kindang mei konu eŋe mani opu wu teŋim ei, enim ngumba. Arnan Gos eim noman dinga wii ei, na kin ngum poru nim.” ²⁸Pe wumb ei ek yi miŋ ninjing, “Sin nimbiŋ oŋ erpin, Gos nge kongun ei erpin bin?” ²⁹Jiisas ei nipi orung kindpi yi nim, “Gos nge kongun ei yi paŋim. Enim Gos na kindang ya mei eŋe op kin, na kin pii gii ningii.” ³⁰Wumb ei en enim yi ninjing, “Nim jep oŋ nipe jep oŋ eran, sin nim kin pii gii nimin? Pe nim kongun nipe kongun enjii?” ³¹Kumb ok sin nge kupenjpun noŋ ei, wumb mulenjing konu eŋe kuni mana ei, sik nunjung. Gos nirim ek yi miŋ ninim, ‘Gos tonu epin konu eŋe kuni ei, ngang kin nunjung.’ Pe nim kuni yi ku,

sin nga numun ni piik enjing.”³² Wumb ek yi mił nengin kin, Jiisas eim ek nipi orung kindpi yi nim, “Na ek keimi nip enim ngond. Moses eim tonu epin konu ełe kuni keimi ei sipi kin enim kupenjing noł ei ngunerim mon. Na nge Arnan eim tonu epin konu ełe kuni keimi ei, noman konj kunum kunum enim ngonum.”³³ Gos eim bres ei ngum bres ei, tonu epin konu ełe si kindpi, mani om bres ei, mei wumb noman konj ka ngomun,” pa nim.³⁴ Pe wumb ei enim yi ninjing, “Owundu, nim bres ei, sin kunum kunum ngunjii!” pa yi ninjing.³⁵ Jiisas ek yi nim, “Na nam kuni ei nge, noman konj wumb singii sałim ei nam. Wumb endi na kin omba wumb ei, nga epi endi simbii ni piinermba mon. Ei yi mił, wumb ei, nga kuni tang piinermba. Nga wumb endi na kin pii gii nim kin, eim noł nga nuwa erang kin, piinermba mon.”³⁶ Na enim kanip ninj, enim na kan poru ninmin. Ba enim na kin pii gii ninenjing mon!” pa nim.³⁷ “Pe wumb pei na Arnan ngumba wumb ei, na kin ekii sik ongii. Wumb endi na kin omba ei, na eim to tor kindnermbii; keimi mendpił mon!”³⁸ Na tonu epin konu ełe si kindip, mani mei konu ełe onj ei, nam noman ełe ekii sip, endmbii nip onenj, mon! Na Arnan eim kindang onj ei, eim nge noman piimba mił ei, na ekii simbii.³⁹ Eim noman ełe yi piipi kin, na kindang onj ei, yi mił; wumb pei eim na ngopu poru nim ei, na wumb endi si kindnermbii mon. Ekii se muł mei poru nimba kunum ei, nam wumb pei Gos kin, nga konj sip orung simbii.⁴⁰ Na nge Arnan ei eim noman yi pałim. Wumb pei na kangi ei kanik pii gii ninjing kin, noman konj ka sik kunum kunum mułngii. Mułngii wumb ei, na kunum poru nimba kunum ełe, wumb ombu na konj sip orung simbii.”

⁴¹ Jiisas eim yi nim, “Na nam kuni bres ei tonu epin konu ełe, si kindip mani onj.” Yi neng kin, Jura wumb ek ei piik, popuł sik, eim ek ngok, ek pei nik eim ngunjung.⁴² Pe wumb en enim yi ninjing, “Wu ei Jiisas, Josep nge kingam. Sinim eim arim mam ei kaninmin. Nimbił erang eim yi ninim? Na tonu epin konu ełe si kindip mani mei konu ełe onj, ninim?”⁴³ Pe Jiisas eim ek dinga nipi, orung kindpi yi nim, “En enim mołmun tuk ełe, ek eipi eipi ninerngii mon!”⁴⁴ Wumb endi na kin wii onermba, mon! Na nge Arnan ei na kindang kin, na onj. Eim wu endi tu wupu, na ngum kin wumb ei, eim kunum poru nimba kunum ełe, na wumb ei, nga konj sip orung simbii.⁴⁵ Ek ni tor kindi kindiłmin wumb mon ełe ek ka pałim ei,

‘Gos wumb pei, ek ei emb topu wumb ngołum. Pe wumb ei, na nge Arnan ek ei piik, ekii sik poru nik wumb ei, na kin ołmun,” pa nim.

⁴⁶ Wumb endi Gos endeim kinałmin mon. Na Gos kin ouni mołup kin, na kindang mei ełe onj. Na endeim mendpił, na Arnan Gos kanił.⁴⁷ Na ek keimi mendpił nip enim ngond, wumb endi na kin pii gii nimba wumb ei eim noman konj sipi kin, kunum kunum mułmba.⁴⁸ Na nam kuni ei

nge, noman konj wumb singii salim ei, nanim ngoł. ⁴⁹Kumb ok, enim nge kupenjing noł, wumb mulenjing konu ełe kuni mana niłmin kuni ei nok, kolk mon erik, poru nik. ⁵⁰Ba pe kuni ei eim tonu epin konu ełe si kindpi mani om kuni ei, na nam moł kuni ei, wumb endi sik nungii ei, na kin pii gii ningii wumb ei, kunum kunum konj mułngii. ⁵¹Na kuni ei, noman konj peng kin, tonu epin konu ełe si kindip, mani onj. Pe wumb endi, kuni ei sipi nim kin, eim noman konj sipi, kunum kunum mułmba nge, ei simba. Pe na kuni ei, eim ngumbii ei, nam ngamb to kundangin kin, mani mei ełe wumb ei noman konj singii.”

⁵²Pe Jura wumb en enim mołmun tuk ełe ek eipi nik yi mił ninjing, “Nimbił erang eim ngenj ngopu kin, sinim ei ngenj kuni mił ei ngumba?”

⁵³Jiisas eim ek nipi, orung kindpi yi nim, “Na ek keimi nip enim ngond ei, Gos kindang mani opu mei wu tełim ei, na kołup miyem bein tamb kin, wumb na kin pii gii ningii wumb ei, noman konj kunum kunum mułngii ei, singii. Ei yi mił, wumb endi kuni ni, noł nunjung kin kunum kunum konj mułngii. ⁵⁴Wumb endi na nge miyem ngenj mił epi nołmun wumb ei eim noman konj sipi kin, kunum kunum mułmba. Gos Owundu kunum poru nimba kunum ei, na wumb ei nga konj sip orung simbii.

⁵⁵Nimbił erang, na nge ngenj kin miyem ei, noman tuk nge kuni mendpił mołum. ⁵⁶Wumb endi na ngenj, miyem mił epi ei nopu, na kin piipi, mułmba wumb ei, na nam wumb ei kin mułmbii ku. ⁵⁷Arnan eim konj kunum kunum mołpu kin, na kindang op, Arnan nge noman dinga ełe nge, nam noman konj moł. Pe yi mił ku, wumb endi na ngenj mił epi ei num kin, nam nge noman dinga ełe, eim noman konj kunum kunum sipi, mułmba ei, eim ngumbii. ⁵⁸Pe kuni ei tonu epin konu ełe si kindpi mani om kuni ei, ok enim kupenjing noł wumb mulenjing konu ełe, kuni nok, kolk poru ninjing, ei kin ende mon. Wumb endi, kuni ei num kin, eim noman konj sipi, kunum kunum mułmba,” Jiisas yi nim. ⁵⁹Kapaniyam konu ełe men tołmun ngii ełe, Jiisas eim ek emb topu, wumb ngopu, eim ek yi nim.

Ek Noman Konj Pimba Ek Ei Jiisas Nge Mendpił

⁶⁰Pe Jiisas eim kin ekii siłmin wu pei ek ei piik, noman embin to piinjing. Piik yi ninjing, “Wumb nii endi ek ei piimba?” ⁶¹Ba eim ekii siłmin wu ombu, ek ei piik kin, ek orung orung ninjing ei, Jiisas ei eim noman ełe, ek ei piim. Jiisas eim nge ekii siłmin wu ombu ngopu yi nim, “Enim ek ei enim noman ełe to kis enmin?” pa nim. ⁶²“Pe Gos kindang mani mei wu tełim ei, na mani onj, konu ełe nga orung epin konu ełe tonu pup kin, nimbił oł mił piingii ei, enim kis piingii?” ⁶³Noman konj ei, Gos Gui Ka wumb ngołum; ba sinim wumb noman konj sinałim. Pe sinim ngenj ei, wumb kułii mił mołum. Na ek ei nip enim ngond ek ei, enim noman ełe kuni mił mołum ek ei, enim noman konj ngołum. ⁶⁴Ba enim mołmun konu tuk ełe mołmun wumb ei, kombur pii

gii ninanmin.” Kumb ok pii gii ninarik mulnjung wumb ombu ei Jiisas piim. Wumb ei, na nge opu orung wumb konu eŕe, ni tor kindmba ni yi piirim. ⁶⁵Pe Jiisas ek yi nim, “Wu endi na nge opu orung wumb kin na ni tor kindmba ei nge na piip kin, ok ek ei, nip enim ngunj,” pa nim. “Pe na nge Arnan ei, eim dinga wu ei nguneŕang kin, wu ei na kin oneŕang mon.”

⁶⁶Jiisas ek ei nipi, poru neng kin, wu ombu Jiisas kin ekii sik erik, wu ombu Jiisas si kindik, en enim orung punjung. Puk kin, nga Jiisas kin tep to endnenjing mon. ⁶⁷Pe Jiisas eim ek nipi, eim kin ekii siŕmin wu engki nga taŕ ei, kanpi yi nirim, “Enim yi ku, na si kindik, pungii enmin min?” ⁶⁸Saimon Piisa eim ek nipi, orung kindpi yi nim, “Owundu, pe sin konu jiiŕ orung bin? Nim nge ek ei mendpiŕ, noman konj kunum kunum sin kin noman konj ngumba. ⁶⁹Sin nim kin pii gii nipin poru ninmin. Nim Gos nge oŕ kun ka nge puŕ wu ei, sin piinmin,” pa nim. ⁷⁰Jiisas ek nipi, orung kindpi yi nim, “Nimbiŕ erang na enim wu engki nga taŕ wii top sinj; ba enim moŕmun konu tuk eŕe wu endi moŕum ei, Seisen gui kis eim kin moŕum,” pa nim. ⁷¹Jiisas ek nim ei, Juras Saimon Eskeriyas nge kingam ei kin piipi nim. Jiisas kin ekii sinjing konu eŕe tuk moŕmun, wu engki nga endeim mulnjung konu eŕe tuk, eim muŕum. Ba ekii se, wu ei eim Jiisas sipipi, opu orung wumb angii eŕe ngopu kin, ku sim.

Jiisas Nge Angim Noŕ, Eim Kin Pii Gii Ninenjing

7 ¹Pe ei poru neng kin, Jiisas eim Galilii konu eŕe endim. Ba Jura wumb eim tumun ni erangin kin, eim Juriya konu eŕe nga endnerim mon. ²Jura wumb en enim kor owundu kunum endi alap ngii eŕe kuni owundu noŕmun oŕ ei nge, kunum ei tonu omba ei, mandi enim nik enjing. ³Pe Jiisas eim angim noŕ yi ninjing, “Nim ya konu eŕe si kindkin Jura konu eŕe pan, nim kin ekii sik ok wu ombu, nim enjii kongun ei keningii,” pa ninjing. ⁴Wumb ombu Jiisas kin ek yi ninjing, “Pe wu endi eim peni eŕe muŕmbii ni piip, yi eŕim ei, eim epi koi er enaŕim mon. Nim epi yi ermbii ni piikin kin, pukun wumb ningii eŕe pei enjii,” pa ninjing. ⁵Jiisas eim nge angim noŕ ei, eim kin pii gii ninarik kin, ek yi miŕ ninjing. ⁶Yi nengin kin, Jiisas ek nipi yi nim, “Kunum ei wumb pei na piik kanik erngii ei, tonu onanim; ba enim kuni owundu pungii kunum ei, noman eŕe pei saŕim,” pa nim. ⁷“Ya mei wumb ei, en kin opu orung er ngunerngii mon; ba na kin opu orung enmin. Ei nimbiŕ erang, na ek nip tor kindii ei, ‘En enim oŕ kis enmin ei,’ na ni tor kindip kin, ek yi miŕ ei na kin opu orung enmin,” pa nim. ⁸“Pe en enim kuni owundu ei puk, Jura wumb kor kunum ka niŕmin kunum ei, puk keningii. Ba pe nga, na kor kunum ka ei pup kinermbii. Na bii kunum ei tonu onanim. ⁹Jiisas eim ek yi nipi kin, eim Galilii konu eŕe kunum kombur nga enj muŕum.

Jura Wumb Kuni Owundu Nik Eŕmin Alap Ngii Eŕe Jiisas Pupu Kenim.

¹⁰Jiisas nge angim noŕ ei Jura wumb kuŕou tok eŕmin konu eŕe keningii nge ok punjung. Pe eim yi ku ekii se pum. Jiisas eim pum ei, peni eŕe

punarpi kin, koi mił erpi pum. ¹¹Jura wumb kułou tok mulnjung kor kunum ka ełe molk. “Wu ni jili punum?” pa nik, kuruk mulnjung. ¹²Pe Jura wumb eim kin ek kanim kanim ninjing. Wumb kombur molk, “Mon wu ei, wu ka,” pa ninjing. Ba wumb kombur molk yi ninjing, “Mon wu ei, eim wumb kanpi kin, ek kend topu niłim,” pa ninjing. ¹³Jura wumb kombur Jiisas kin pii gii nik, wumb pei konu ełe tuk mulnjung; ba lo ek piłmin wumb kin mund mong enjing. Erik kin, wumb endi tonu angk, Jiisas nge ek endi ninenjing. Nimbil erang, wumb endi ek nipi, “Jiisas ei Mesiya” nimba wu ei, men tołmun ngii ełe, to anda kindngii niłmin, pim.

¹⁴Pe Jura wumb kuni owundu kunum ka nik ełmin kunum ei, aninga mandi no poru ningii, er mułangin kin, Jiisas Gos ngii owundu tuk ełe angpi, ek nipi wumb ngum. ¹⁵Pe Jura wumb kenjing ni mon gerpi nim. Neng kin, wumb puku sinjing. “Eim mon konu endi pupu neng kin, kinenjpin mon? Nga eim mon ei gernim mił nenj?” ¹⁶Pe Jiisas wumb ei ek nipi ngopu yi nim, “Na pe nip, enim ngond ek ei, na nge mon. Ei Gos nge ek, eim na ‘Pui’ nipi, kindang kin, na onj. ¹⁷Pe wumb endi, Gos ek ei piipi nipi, ermba wumb ei, eim na nind ek ei piipi om kin, eim Gos kin ba. Min na nam noman ełe ek ei nind. ¹⁸Wu endi eim noman ełe, ek ninim ei eim embe tonu ba ni piipi ninim. Ba wu endi kindang om ni piipi kin, eim embe er tonu kindpi kin, ek kun nipi ermba wu ei, eim oł kis endi eim kin pinermba, mon! ¹⁹Kumb ok Moses enim lo ek nipi, ngurum kunum ei, enim mołmun konu tuk ełe, wumb endi lo ek ei, ekii sinarik; ba enim na nimbil erang na to kundmun, ninmin?” ²⁰Wumb ek nik, orung kindik yi ninjing, “Nim gui kis endi nim kin mołum. Wumb endi nim to kundnerngii mon!” pa ninjing. ²¹Jiisas eim ek nipi, orung kindpi yi nim, “Na jep oł owundu endi enj ei, enim pei puku sinjing,” pa nim. ²²“Moses enim ngenj kopsingii oł ei, nipi ngum ei keimi. Pe enim oł ei, Moses kin onerim mon. Oł ei enim nge kupenjing noł kin tonu om; ba enim kangil kunum tonu opu, ngenj kor owundu kunum ełe kopsiłmin,” pa nim. ²³“Pe enim Moses nge lo ek ei, am kun ekii siłmin. Ba en enim kangil ei, kor owundu kunum tu wuk kin, ngenj kopsiłmin. Pe na yi ku, kor owundu kunum ei, wu ening pim wu ei, er ka enj; ei nimbil erang na kin popuł sinjing? ²⁴Epi ningil ełe kanik kin, epi mok tunerngii! Enim epi pei mok tungii ei, oł kun patim mił kun erngii!”

Wumb Yi Ninjing, “Gos Kindim Wu Kraiss Wu Ei Min?”

²⁵Pe wumb Jerusalem konu ełe mołmun wumb kombur ek yi ninjing, “Nimbil erang wu ei to kundmun ninjing wu min?” pa yi ninjing. ²⁶“Pe kineł! Eim wumb mulnjung konu peni ełe, ni tor kindnim. Nga wumb ek endi ni orung kindnanmin. Pe keimi, Jura wu num peng pim wu ombu, piinmin ei, Gos kindim wu Kraiss min?” ²⁷Pe sinim wu ei eim nge ngii konu ełe sinim piinmin. Nga Kraiss omba kunum ei; ba wumb endi

eim nge ngii konu ɛte piinerngii. Yi peng kin Jiisas ei Krai ya mon,” pa ninjing.

²⁸ Jiisas men tołmun ngii ɛte Gos ek ei piipi wumb tor kindpi mułang kin, ek kombur ei piipi, eim ek dinga nipi, orung kindpi yi nim, “Enim na piinmin! Na ngii konu ɛte enim piinmin ku! Ba na nam noman ɛte onenj, mon. Na Arnan eim na kindang kin, onj ei, oł kun mendpił pałim mił end; ba enim pii kun enanmin mon! ²⁹ Na nam eim piind. Na Gos kin ouni mul. Gos eim na kindang kin, na mani mei ɛte onj,” pa nim. ³⁰ Pe wumb eim kan ngumun ni piinjing; ba Jiisas eim kongun ei poru ninerim. Yi peng kin, wumb endi Jiisas embiłmba mił, pinerim mon. ³¹ Pe wumb pei eim nim ek, pii gii nik, yi ninjing, “Gos kindang wu Krai tonu om kin, eim jep oł pei erpi, ya ei enim jep oł ombu to mani kindpi, kapłi piipi yi enermba mon!” yi ninjing.

Opu Ond Wu Kombur Kindangin Puk Kin, Jiisas Kan Ngungii Nge Punjung.

³² Lo ek piilmin wumb ei, piinjing ni wumb pei Jiisas nge ek ei eipi eipi nengin kin piinjing. Lo ek ekii sik ɛłmin wumb ni, kułmał kałiłmin wumb pei puk, opu ond wu kombur nengin puk kin, eim kan ngungii nge punjung. ³³ Pe Jiisas eim ke nipi, wumb ngopu yi nim, “Na enim kin kunum aninga er moł. Nga na eim kindang onj konu ɛte orung bii,” nim. ³⁴ “Na bii konu ei, enim kuruk endngii ei, na kapłi kan sinerngii, mon! Nga na bii konu ɛte, enim kan sinerngii mon!” ³⁵ Pe Jura wumb en enim ek nik yi ninjing, “Eim konu jili pang kin, sinim eim kur andinmin ninim? Eim sinim Griik wumb konu ɛte pupu kin, Griik wumb kin, ek nipi ngopu, ermba ninim min? ³⁶ Pe eim yi ninim, ‘Enim na kuruk pungii ei, kan sinerngii,’ ninim. Nga, ‘Nam bii konu ɛte, enim kapłi punerngii,’ pa ninim. Ek ei pułe er pałim mił nenj?” pa yi ninjing.

Noł Konj Kunum Kunum Mołum

³⁷ Jura wumb kor owundu kuni owundu simba kunum ei, mandi poru neng kin, kunum owundu mendpił pałim. Jiisas eim angpi ek dinga yi nim, “Wumb endi na kin pii gii ninjing pim kin, kapłi na kin ok pii gii ningii. Yi mił peng kin, wumb endi noł nuwa mułum kin, na kin wang, noł ngamb numba,” pa nim. ³⁸ Ei Gos nge ek ɛte yi ninim, ‘Wumb na kin pii gii ningii wumb ei, eim noman tuk ɛte noł konj mił tonu omba,’ ” pa nim. ³⁹ Jiisas ek ei, Gos Gui Ka kin ek yi nim, “Wumb na kin pii gii ningii wumb ei, eim Gui Ka ei singii.” Kunum ei, Jiisas eim nge tiłang owundu ei sinarpi kin, epin konu ɛte tonu orung punerim kunum ei, Gui Ka ei tor onerim.

Wumb Tiłap Tał Er Muljung

⁴⁰ Wumb kombur Jiisas ek ei piik, “Keimi mendpił wu ei, Gos ek ni tor kindiłim wu mołum,” pa ninjing. ⁴¹ Nga wumb kombur yi ninjing, “Wu

ei, Gos kindang nge wu Krai tonu om,” pa ninjing. Nga wumb kombur ek eipi nik yi ninjing, “Gos kindim wu Krai eim Galilii konu e te tonu omba min? Jiisas eim Gos kindim wu Krai mon, ni piinjing. ⁴²Gos nge ek e te yi nirim, “Gos kindang wu ei Krai eim Deipis nge tilap ende. Pe eim Beslem konu e te tonu omba nirim konu e te, ok Deipis multum konu ei saim.” ⁴³Wumb ek yi nik kin, wumb tilap ta erik, Jiisas kin eipi eipi punjung. ⁴⁴Wumb kombur, “Eim kan ngumun,” ninjing; ba wumb endi eim embilmba wumb endi, mulerim mon.

Jura Wu Num Ombu Jiisas Kin Pii Gii Ninenjing

⁴⁵Pe opu ond wu ombu, nga orung puk kin, lo ek piilmin wu ni, kulma kafilmin wu owundu ombu ni, kanik yi ninjing, “Enim nimbi erang, wu ei tu wunmun? ⁴⁶Yi nik opu ond wu ombu, ek ni orung kindik yi ninjing, “Ok wu yi nge endi, opu ek wu ei ninim mi ei ninerim mon!” pa yi ninjing. ⁴⁷Yi mi nengin kin, pe lo ek piilmin wumb ombu ek yi ninjing, “Wu ei, enim kin ek kend topu ngonum, ku min? ⁴⁸Enim kanmin ei, sin lo ek piipin, elmin wu ombu ni, men tolmun wu num ombu ni, endi pii gii nik erangin kin, kenjing min? ⁴⁹Ei mon! Ba wumb Jiisas kin pii gii ninjing ya wumb ei, Moses lo ek piinarik enmin, wumb ei, Gos kos owundu singii,” pa ninjing. ⁵⁰⁻⁵¹Wu Nikoriimas ei wu ombu nge men tolmun ngii kongun ende elmin wu ei, eim ok, epin tuk memb kunum e te Jiisas kin purum. Wu ei eim ek yi nim, “Sinim lo ek ei wumb kos wii er ngumun ninim? Ei mon! Sinim eim nge ek ei ok piipin, eim nimbi ol erim ei piimin,” pa yi nim. ⁵²Pe lo ek piilmin wu kombur, eim kin ek nik kii sinjing. “Pe nim Galilii konu e te wu min? Lo ek ei, ger kankin, enjii. Ek ni tor kindim wu endi, Galilii konu e te tonu onermba,” pa nik yi ninjing.

Amb Endi Wu Pulum Ol Ei To Kindim

8 ¹(Wumb pei en enim ngii konu e te eipi eipi pangin kin, nga Jiisas eim tonu komung Olip e te tonu pum. ²Kupiiring ok eim pupu kin, men tolmun ngii owundu e te nga pum. Pang kin, wumb pei eim kin wangin eim mo pu kin, ek emb to nipi, wumb ngopu kin, yi er mu um. ³Lo ek piilmin wu ni, lo ek polmun wumb ni, amb sik elmin ol ei, amb endi lo ek ei to kindim nik, tu wuk kin, tuk e te engindangin engim. ⁴Engang kin, ek nik Jiisas ngok yi ninjing, “Ek emb to wumb ngotun wu, ya amb ei wu puk enmin ol ei to kindim ni kenjing,” pa yi ninjing. ⁵“Moses nge lo ek e te, wumb ombu yi ergii ei, kom ku to konduk ergii, pa nipi pendim. Pe nim nipe ek ninjii?” ⁶Wumb en enim yi piinjing, “Sin ek yi ninmin. Eim nipe ek nimba ei, piipin kin eim ol kis kun pinermba mi ermba, ni kenjing. Ba Jiisas eim kan mani kanpi kin, eim angil orung ei sipi, mei e te mei tumb mi nipi, mani kanpi er mu um. ⁷Wumb am ek

nik, kii sik mułangin kin, Jiisas eim angpi, ek nipi, wumb ngopu yi nim, “Enim mołmun konu ełe wumb endi eim oł kis enałim wu endi mułum kin, eim amb ei ok, ku tangli,” nim. ⁸Jiisas eim ek yi nipi kin, nga mani mołpu kin, mei ełe mei tumb nipi, mani kanpi er mułum. ⁹Pe wumb ek ei piik kin, en enim oł kis erpin ni piinjing wumb ei, pei endeim endeim ni, anda punjung. Puk wu num ombu, kumb se pangin kin, wumb wii ekii se punjung ku. Jiisas endeim mendpił mułum. Nga eim mułum konu ełe amb ni opu, eim kumb ełe engim. ¹⁰Pe Jiisas eim angpi kin, yi nim, “Amb, wumb ni jili mołmun? Wumb endi, nim kin kos ermba wumb endi mołum min mon?” pa nim. ¹¹Amb ni ek yi nim, “Owundu, wumb endi mulałim mon!” Pe Jiisas yi nim, “Na yi ku, nim kos enermbii. Nim po! Pukun, nga oł kis endi enerii mon!” ni Jiisas yi nim.)

Jiisas Mei Wumb Ełe Tiłang Mołum

¹²Ekii se Jiisas wumb men tołmun tuk mołmun wumb ek nipi yi nim, “Na nam mei wumb ełe tiłang moł. Wumb endi na kin pii gii nim kin, eim noman tuk ełe, emii pinermba mon. Wumb ei, eim tiłang konu ei eim kin pimba wu ei, noman konj simba,” pa nim. ¹³Lo ek piik ełmin wumb ei ek nik, eim ngok yi ninjing, “Nimbił erang ninim nge nikin ek ei, ni tor kindin? Kindin ek ei, keimi mon,” pa ninjing. ¹⁴Pe Jiisas eim ek nipi yi nim, “Keimi, na nam nge ek ei nind; ba na nind ek ei keimi. Nimbił erang na nam angip onj konu ei piind. Nga nam bii konu ei piip moł. Ba enim na nam ngii konu ei enim piinanmin. Nga na konu jili bii ei, enim yi ku, piinerngii mon! ¹⁵Pe enim mani mei oł pałim mił ei, wumb mok tonmun. Ba na wumb endi ei, mok tonał mon! ¹⁶Ba na wumb mok tułamb kin, kapli na mok kun mendpił tułamb. Nimbił erang, na nam endeim mendpił mon. Na Arnan na kindang mani mei ełe onj ei kin ouni kongun erpił wumb mok tumbuł. ¹⁷Enim nge lo ek ei yi pałim, ‘Pe wu tał ek ende mił, ni tor kindngił ei, ek keimi,’ pa yi niłmin. ¹⁸Na nam ek ei nind. Ei na Arnan na kindang op kin, nam ek yi ku, nip tor kindind.” ¹⁹Pe wumb eim kii sik, yi ninjing, “Nim Arnim konu jili mołum?” Jiisas ek nipi, orung kindpi yi nim, “Na Arnan, enim pii poł tunanmin ei, enim na Arnan ei enim piinerngii. Ba enim na piinjing kin, kapli enim na Arnan ei piingii ku.”

²⁰Men tołmun ku sałiłim konu ełe ek ei nirim kunum ei, eim men ngii owundu ełe wumb ek emb topu ngurum. Wumb endi eim sipi, kan ngungii mił pineririm. Nimbił erang, Jiisas nge kongun ei poru ninerim mon!

Enim Na Bii Konu Ełe, Enim Kapli Punerngii

²¹Jiisas eim ek nga nipi, wumb ngum, “Na pe konu ełe bii ei, enim na kinerngii. Pe enim kułangin kin, oł kis ei enim kin pim kin, na Arnan

kin tonu bii konu ɛle enim onerngii mon.”²² Eim ek yi neng kin, Jura wumb en enim yi ninjing, “Nimbiɛ erang eim ek yi ninim? ‘Na eim tui min epi endi sipi, eim to kundmba ninim min? Eim kan to kuɽmba nge ninim min?”²³ Pe Jiisas eim ek nipi ngopu yi nim, “Enim ya mei mani ɛle wumb; ba na nam tonu epi konu ɛle nge wu. Enim ya mei ɛle wumb; ba na mei konu ɛle nge wu mon!” pa nim.²⁴ “Yi piip kin na ek nip enim ngond. Pe enim kuɽangin kin, enim nge oɽ kis ei pepi muɽmba. ɛle nge Gos kindim wu ei, na enim pii gii ninenjing kin, pe enim kuɽngii; ba oɽ kis pei ei piraam pepi muɽmba.”²⁵ Pe wumb ek yi ninjing, “Nim wu nii?” Jiisas ek nipi, orung kindpi yi nim, “Ok na enim kanip ninj, wu ei mendpiɽ na moɽ,” pa nim.²⁶ “Enim eɽmin oɽ ei nge, na am ek pei paɽim. Na enim eɽmin oɽ ɛle, kos wu miɽ piip ermbii. Ba ei eim, na pui nip kindang onj ei, eim nge ek ei keimi mendpiɽ paɽim. Eim nim ek ei, na piip op kin, mei wumb ombu kanip nind.”

²⁷⁻²⁸ Jiisas Erinjpin Gos kin ek nipi ngum ei, wumb en enim piinenjing mon. Piinerangin kin, Jiisas eim ek nipi wumb ngopu yi nim, “Ekii se enim Gos kindang opu, mei wu teɽim wu ei, na ond peri ɛle, tonu kindngii. Kindngii wu ei na moɽ ei, enim piingii. Na nam noman ɛle, ek endi ninand mon. Na Arnan nipi, andan to ngurum ek ei mendpiɽ, nip enim ngond.²⁹ Na Arnan ‘Pui’ nipi kindang kin, na onj. Eim na kin ouni moɽum. Na endeim mendpiɽ muɽamb kin, eim na si kindnaɽim mon. Kunum kunum na eim noman eɽim epi ei, minj erip yi eɽ.”³⁰ Jiisas eim ek yi neng kin, wumb pei eim kin pii gii ninjing.

Wumb Wii Moɽmun Wumb Nin Kan Ngii Miɽ Ambiɽ Gii Nik Moɽmun Wumb

³¹ Jiisas ek yi nipi Jura wumb pii gii ninjing wumb ei ngum, “Pe enim na ek ɛle mendpiɽ ekii sik mulnjung kin, na nge ek se endngii wumb mendpiɽ muɽngii.³² Mol, ek keimi mendpiɽ ei piik er muɽangin kin, ek keimi enim erang tonu ok, kunum ka seng kin, wii muɽngii. Oɽ kis ni, embin tui ni, oɽ kanim kanim ei enim kin tonu onermba. Ei yi miɽ enim wumb Seisen nge kongun wii erik, mulerngii mon!”³³ Wumb ek nik, Jiisas ngok yi ninjing, “Sin Eiparam nge tiɽap ende wumb. Sin kunum endi wumb kin kongun wii enaɽmin. Nim nimbiɽ erang sin opun, kongun ni endi tonu onerang kin, kunum ka seng kin, wii moɽmun nin?”³⁴ Jiisas ek nipi, orung kindpi yi nim, “Na ek keimi mendpiɽ nip enim ngond. Wumb pei oɽ kis eɽmin ei Seisen nge kongun wii eɽmin; ba kumep puɽe ei wumb kuɽngii.³⁵ Kongun wii eɽmin wumb ei, ngii konu ɛle mulaɽmin mon. Arim kingam ei, mendpiɽ kunum kunum moɽum. Wumb kis en enim yi niɽmin, wumb endi, sin tep enermba ninmin wumb ei, en enim am mendpiɽ pungii.³⁶ Pe yi miɽ, Gos kingam ei enim sipi, Gos kin orung sim kin, ei keimi mendpiɽ; enim noman konj sik muɽngii. Enim oɽ kis

si kindangin kin, enim kunum ka seng muŋgii. ³⁷Na piind ei, enim Eiparam nge tilap ende; ba na nge ek ei enim noman tuk eŋe pinaŋim. Enim ek ei piinarik kin, na to kundmun ninmin. ³⁸Na ek nip tor kindiŋ ei, na Arnan nge epi pei kan poru nip nind. Pe enim yi ku, kupenjing noŋ eŋmin oŋ ei enim yi ku eŋmin.”

Enim Nge Erinjing Ei Seisen

³⁹Wumb ei ek ni orung kindik yi ninjing, “Sin nge kupenjpjin Eiparam,” pa ninjing. Pe Jiisas nga ek nipi, ngopu yi nim, “Pe enim Eiparam kupenjing noŋ moŋmun; ba enim Eiparam eŋim oŋ ei miŋ enim enanmin, mon!” pa nim. ⁴⁰“Na ek keimi nip enim ngunj ei, na Gos nirim ek ei piip kin, nip enim ngunj; ba pe enim na to kundmun, ninmin. Ba Eiparam eim oŋ yi nge eneririm, mon. ⁴¹Enim kupenjing noŋ eŋmin oŋ ei enmin.” Yi neng kin wumb ek nik, eim ngok yi ninjing, “Mon, sin kupenjpjin endeim moŋum ei Gos. Sin eim nge kupam noŋ mendpiŋ moŋpun si kindinmin,” pa ni yi ninjing. ⁴²Pe Jiisas eim ek nipi, orung kindpi yi nim, “Keimi, Gos ei enim kupenjing pim kin, enim kapŋi na noman ngungii. Nimbiŋ erang, na Gos kin ouni moŋup kin onj. Na nam noman eŋe onenj mon! Gos na pui nip kindang kin, na onj. ⁴³Nimbiŋ erang enim na nge ek ei pii kun enanmin? Puŋe yi miŋ paŋim, enim na ek ei piinermin ni piinmin. ⁴⁴Enim kupenjing ei Seisen nge kupam noŋ moŋmun. Pe enim kupenjing nge noman eŋe, ekii sik, dinga puk moŋmun. Wu ei ok wumb to konduŋum oŋ yi erpi kin, eim oŋ kun mendpiŋ paŋim ei ekii sinerim mon. Nimbiŋ erang, oŋ kun ei eim kin pinerim mon. Eim ek kend topu nipi, ek kun miŋ niŋim. Eim ek kend nge puŋ wu, ei eim mendpiŋ moŋum,” pa nim. ⁴⁵“Ba na ek mendpiŋ ei kun nip enim ngond. Nimbiŋ erang enim na ek ei ekii sinanmin? ⁴⁶Enim moŋmun konu tuk eŋe wu endeim angpi kin, na oŋ kis kun pinerim miŋ ei en pa yi nimba min? Mon pim kin, na ek mendpiŋ kun pim ek ei ninj. Ba nimbiŋ erang, enim na nind ek ei pii gii ninanmin? ⁴⁷Gos nge kingam noŋ ei, Gos nge ek pei ei piŋmin. Enim Gos nge kingam noŋ molaŋmin mon! Nimbiŋ erang enim Gos nge ek ei piinaŋmin mon.

Eiparam Tonu Oneririm Kunum Ei Jiisas Kumb Ok Multum

⁴⁸Jura wumb ek dinga nik, orung kindik yi ninjing, “Sin nim Sameriya konu eŋe wu pa niŋmin. Nim gui kis endi nim kin moŋum, pa niŋmin. Ei keimi mendpiŋ, min mon?” ⁴⁹Pe Jiisas ek nipi, orung kindpi yi nim, “Na gui kis endi na kin mulaŋim mon. Na nam Arnan nge embe ambiŋ tonu kindiŋ ei, enim na embe ei to mani kindinmin,” pa yi nim. ⁵⁰“Na nam embe ei, tonu ba ni, kongun ei enand mon. Wu endi na nge embe ambiŋ tonu kindmbii ni piinim ei, eim wumb kos piipi, kun erpi, mok tumba. Eim na kin kun ermba ku. ⁵¹Keimi mendpiŋ, na enim kanip nind. Wumb endi na ek ei ekii simba wu ei, eim kulermba; ba kunum kunum konj

mułmba,” pa yi nim. ⁵²Jura wumb ek yi ninjing, “Pe eim nim piinmin nim gui kis endi mołum. Eiparam mułum wu ei kułum; nga ek ni tor kindiłim wumb tonu onjung ei, kulnjung ku. Pe akip nim yi nin, ‘Wumb endi na ek ei, ekii simba wumb ei, kularpi kin, konj kunum kunum mułmba,’ pa nin. ⁵³Nimbił oł en? Nim Eiparam sin nge kupenjpin ei, nim to mani kindkin nin min? Eiparam eim kułum, nga ek ni tor kindiłim wumb tonu ok, wumb ei kulnjung ku. Pe ninim wumb nii mił tonu onjii en?” ⁵⁴Pe Jiisas eim ek nipi orung kindpi yi nim, “Na nam embe ambiił tonu kindmbii ei, epi wii mił pimba. Ba nam nge Arnan eim na embe ei ambiił tonu mendpił kindnim. Pe en enim yi niłmin, ‘Sin nge Gos’ niłmin. ⁵⁵Ba enim eim piinanmin. Na nam eim piip moł. Pe na nam eim kinał, nimbił ei, enim ek kend tok niłmin mił, yi nimbii. Ei mon! Na nam eim piipi poru nipi kin, eim ek kun ei ekii sind. ⁵⁶Enim nge kupenjng Eiparam ei eim na mani mei ełe ombii kunum ei kenmbii ni, ka piipi mułum ei, eim kanpi kin, eim noman ka seng mołum.” ⁵⁷Nga Jura wumb ek nik, Jiisas ngok, yi ninjing, “Nim wu gał kangi wu mołun. Pe nim Eiparam er ken mił nenj?” ⁵⁸Jiisas eim ek nipi, orung kindpi yi nim, “Na ek keimi mendpił nip enim ngond. Ok Eiparam eim tonu oneririm kunum ei, na muls.” ⁵⁹Yi neng kin, wumb kom ku sik, eim tumun nik enjing. Ba Jiisas eim koi erpi kin, men tołmun ngii owundu si kindpi anda pupu pum.

Ningił Tumbun Mułum Wu Endi Ek Poł Tonum

9 ¹Jiisas eim andpi pupu kin, kenim ni, wu endi ningił tumbun mułum wu endi mułum. Wu ei, kangił kembis mam kirim ełe tor orum ei, yi er pirim. ²Jiisas eim kin ekii siłmin wu ombu yi ninjing, “Ek emb to ngołun wu. Pe wu ei, eim oł kis erim min, eim arim mam teł oł kis enjngił min?” ³Jiisas eim ek nipi, orung kindpi yi nim, “Wu ei eim oł kis erim kin, nga eim arim mam teł oł kis enjngił pułe ei mon. Ba Gos eim kongun erpi, dinga owundu yi erang kin, eim nge pułe wu ei kin tor wang kin, wumb keningii nipi, wu ei kin tonu om. ⁴Pe mendpił ei, eni kunum mił ka sałim ełe, sinim Gos kongun ermin. Eim na kongun ełe kindang kin, na onj. Gos eim nge kunum poru nimba kunum ei, epin mendpił mił mułmba kunum ei sinim kongun endi kapli enermba mon. ⁵Pe na ya mei ełe moł ei, na mei wumb nge noman tuk ełe tiłang moł.” ⁶Jii Jiisas eim ek yi nipi, jipambił topu, mani mei eł kindpi kin, mei kin jipambił dangindpi sipi, noł oi mił, wu ningił ełe pendim. ⁷Pendpi eim yi nim, “Nim pukun, noł gopu Sailom ełe was enjii!” nim. Sailom ei sinim pułe yi nimin, ‘Eim kindang pum.’ Pupu, noł ełe was erpi, orung opu, ningił ka seng kin, kenim.

⁸Wumb eim konu ende wumb ni, ok eim kanik wumb ni, “Wu ei ok mołpu kin, wumb ku ni epi ngei nipi, mołułum wu ei min?” Wumb eim

ka muŕang kin, kanik ek yi ninjing. ⁹Ba wumb kombur yi ninjing, “Wu ei mendpiŕ,” pa ninjing. Nga wumb kombur yi ninjing, “Mon, wu ei miŕ, wu endi moŕum,” pa ninjing. “Ba wu ei, wu eipi.” Pe wu ei, eim moŕpu kin, yi nim, “Ei na ya moŕ,” pa nim. ¹⁰Yi neng kin, wumb ek nik ngok, yi ninjing, “Nim ningiŕ ei opu, ka erim miŕ nenj?” ¹¹Pe eim ek nipi, orung kindpi yi nim, “Wu ei, Jiisas niŕmin wu ni, eim mei kin noŕ eningii erpi sipi, na ningiŕ eŕe pendpi kin, yi nim, ‘Nim pukun, noŕ gop ‘Sailom eŕe,’ was enjii!’ Neng kin, na pup, was erip, nam ningiŕ ei, ka seng kin, epi kenj,” pa nim. ¹²Wumb wu ei kii sinjing, “Pe wu jiŕi pum?” Wu ni yi nim, “Na kinenj,” pa nim.

¹³Pe wumb wu ei ok ningiŕ tumbun multum ni, lo ek piŕmin wumb mulnjung konu eŕe sipnjing. ¹⁴Kunum ei, kor owundu kunum Jiisas noŕ oi sipi kin, wu ei kin yi erpi kin, ningiŕ tumbun muŕum ei, er ka erim. ¹⁵Lo ek ekii siŕmin wumb nga wu ei kii sinjing, “Nim ningiŕ ei opu, ka erim miŕ nenj?” Wu ni ek nipi, orung kindpi yi nim, “Eim noŕ oi sipi kin, na ningiŕ eŕe pindang kin, na pup was eramb kin, na ningiŕ ei tiŕang erim.” ¹⁶Pe lo ek piŕmin wumb ek yi ninjing, “Gos wu ei kindang onerim; eim kor owundu kunum ei eim piinanim min? Eim kor owundu ei lo ek piŕim min mon?” Ba wumb kombur ek yi ninjing, “Oŕ kis eŕim wu ei, jep oŕ ei ermba miŕ nenj?” Wumb en enim ek yi nik, en enim eipi eipi puk, tiŕap taŕ miŕ molk kin, ek yi ninjing.

¹⁷Nik kin, nga wu ningiŕ tumbun muŕum wu ei, kii sik yi ninjing, “Pe nim wu ningiŕ er ka erim wu ei, eim embe er sin miŕ nenj?” Wu ei, ek yi nim, “Ei wu ek ni tor kindiŕim wu endi Gos kindim wu,” pa nim. ¹⁸Keimi, ok wu ei, eim ningiŕ tumbun multum; ba pe, eim ningiŕ ei pirek neng kenim. Ba Jura wumb oŕ eŕe pii gii ninenjing. Pe wu ningiŕ opu, ka pum wu ei, eim arim mam noŕ wii tunjung. ¹⁹Wii tok kin, wumb ek nik, wu amb taŕ kii sinjing, “Wu ei eŕip nge kingenjngiŕ min? Mam mengrim kunum ei, wu ei eim ningiŕ tumbun multum pa ninmbiŕ. Ba pe, nimbiŕ erang eim ningiŕ ka seng kin, epi kan kun enim?” Nik yi ninjing. ²⁰Arim mam teŕ, ek yi ni orung kindinjngiŕ. “Siŕ piinmbiŕ ei mam mengrim kunum ei, eim ningiŕ tumbun moŕ pirim ei, siŕ piinmbiŕ. ²¹Ba pe, eim ningiŕ ei ka seng kin, epi kanpi enim ei, siŕ pii poŕ tunanmbiŕ. Wumb endi ni, eim ningiŕ ei er ka erim ei, siŕ pii kun enanmbiŕ ku. Eim wu dinga moŕum ei, eim kapŕi enim kii sik piingii.” ²²Wu ei nge arim mam teŕ, Jura wumb kin mund mong erkiŕ yi ninjngiŕ. Nimbiŕ erang Jura wumb owundu ek yi miŕ ni pendnjing wu ei, Jiisas ei Kraiŕ Gos kindang wu ei om nimba wumb ei, men toŕmun ngii eŕe, to anda kindngii nik pendnjing. ²³Pe arim mam teŕ, ek puŕe nikiŕ yi ninjngiŕ, ‘Eim wu dinga moŕum ei eim kii sik piyei!’ ninjngiŕ.

²⁴Pe nga wumb ek nga nik kin, wu ei ok ningiŕ tumbun multum wu ni, wii tok, se orung sik yi ninjing, “Gos eim jep oŕ ei erim. Nim Gos

nge embe tonu kindkin, ek keimi ninjii. Sin piinmin wu ei, oł kis ełim wu.”²⁵ Wumb ek yi nengin kin, wu ningił ka mułum wu ni ek yi nim, “Na ningił er ka erim wu ei, oł kis ełim wu min, ei na pii kun enand, mon! Ba epi endi na piind ei, na ok ningił tumbun multum; ba pe tiłang erang kin, kanip ei piind,” pa nim.²⁶ Neng kin, wumb yi kii sinjing, “Eim nim kin, nimbił oł erpi kin, nim ningił ei er ka erim?”²⁷ Wu ni ek dinga nipi, orung kindpi yi nim, “Na enim ok kanip ninj ei, enim piinenjing min? Nimbił erang nga piimin, ninmin? Pe enim wu ei kin ekii singii nge ninmin, min?”²⁸ Pe Jura wumb ek kis nik, orung kindik yi ninjing, “Nim eim nge ekii sin; ba sin Moses kin ekii sinjpin mołmun.²⁹ Sinim piinmin ei, Gos ek nipi, Moses ngurum. Ba wu ei, konu jii tonu om? Ei sin piinanmin!” pa ninjing.³⁰ Yi nengin kin, wu ningił ka mułum wu ni yi nim, “Ei oł endi eipi mił, owundu endi tonu om ei, enim piinanmin. Piinarik kin, konu jili wu ei tonu om; ba nam ningił ei erang opu, ka mułum ei piind,” pa nim.³¹ Nga nipi yi nim, “Sinim piinmin ei, Gos wumb oł kis erik enmin, wumb ei ninmin ek ei, Gos piinanim mon. Ba wumb Gos kin men tok erik kin, Gos oł keimi pałim mił ekii sik enmin ei, en enim ek ningii ei Gos eim piilim.³² Am kumb ok mendpił, wu amb endi kangi endi mingang ningił tumbun multum ei, wu endi opu, ei er ka eririm nengin kin, sin piinałmin ei nge ek poł.³³ Pe Gos ei kindnełang kin, eim oł yi nge endi enełang mon!”³⁴ Lo ek piilmin wumb ek dinga nik, wu ei ngok yi ninjing, “Nim manim nim mengim ei, oł kis enjing konu ełe nim molkun, okun tonu on. Ei nim oł kis wu mendpił molkun kin, nga sin kin ek emb tokun, man mił ngunjii en min?” Wumb ek yi nik, eim men tołmun gii owundu to tor kindnjing.

Noman Tuk Ełe Jiisas Nge Tiłang Ei Pinałim Mon

³⁵ Jiisas eim piim ni, wu ei to anda kindmin nengin kin, eim pupu, wu ei kan sim. Kan sipi yi nim, “Nim Gos kindang opu, mei wu tełim ei kin pii gii nin, min mon?”³⁶ Pe wu ei ek nipi, orung kindpi yi nim, “Wu Owundu, Gos kindang opu, mei wu tełim ei, wu nii? Nim na kan nen kin, pii gii nimbii,” nim.³⁷ Pe Jiisas ek nipi, orung kindpi yi nim, “Nim eim kan poru nin ei, pe nim kin, ek tang mołum wu ei,” pa nim.³⁸ Wu ei yi nim, “Owundu, na nim kin pii gii nind!” Nipi, mani mei ełe mołpu kin, Jiisas kin men topu erim.

³⁹ Jiisas eim ek yi nim, “Na mani mei ełe op, wumb mok tumbii nge onj. Wumb Gos ek pii poł tunenjing kin, wumb ei ningił tumbun mił mułang mułngii wumb ei, nga ka seng kin, tiłang mendpił erang kin, kanik pii poł tungii. Ba wumb ningił pe ka seng kin, ka nik, pii poł tonmun ni, wumb ei piik, nga ningił tumbun mił mułangin kin, tiłang mendpił kanik kin, pii poł tunanmin, mon.”⁴⁰ Pe lo ek piilmin wu kombur ełe mandi molk, Jiisas nim ek ei piinjing. Piik yi ninjing, “Sin

yi ku, sin ningit e le tumbun mił mołang mołpun kin, Gos ek pii poł tunanmin, nin min?" a yi ninjing. ⁴¹Jiisas ek nipi, orung kindpi yi nim, "Enim ningit ei tumbun mił mulełang kin, enim kin Gos ek ei pii poł tunarik kin, enim oł kis endi enenełangin mon. Ba en enim yi niłmin, 'Sin ningit ei, tiłang mendpił enim,' yi niłmin e le nge, enim kin oł kis ei mołum," pa nim.

Kung Siipsiip Nge Kung Gui Ei Nge Ek Ekin

10 ¹"Ek keimi mendpił na enim kanip nind. Wumb endi, kung siipsiip nge kung gui ondu e le, tuk punermba mon; ba wu endi, konu eipi orung opu, kung gui to tangindpi tuk ołum ei, wu epi waning wu opu, kung siipsiip sipi yi ełim. ²⁻³Ba wu endi kung siipsiip kung gui ondu e le, tuk pułum wu ei, kung es tołum wu mołum. Kung gui ondu e le, tep mołpu ełim wu ei, eim kung gui ondu aki tang kin, kung siipsiip ombu, eim ek tangitım ei piłmin. Nga eim kung siipsiip pei embe sipi sipi ełim wu ei, kung siipsiip kung gui anda siłim. ⁴Eim kung siipsiip ombu pei anda sipi, poru nipi kin, wu ei opu kumb se pang kin, kung siipsiip ombu, eim ek ei piik kin, eim pułum konu e le, kung siipsiip ekii sik pułmun. ⁵Wumb eipi endi kin, ekii sinałmin mon. Kung siipsiip en enim tungu ełmin. Nimbił erang kung siipsiip wumb eipi ek ei piinałmin mon."

⁶Jiisas eim ek ekin ei nipi ngum; ba wumb eim nim ek ei, pu le pii poł tunenjing, mon!

Jiisas Wumb Kung Siipsiip Mił Tep Ka Ełim

⁷Nga Jiisas ek nipi yi nim, "Keimi mendpił, na enim kanip nind. Na nam kung siipsiip kung gui ondu mił moł," pa yi nim. ⁸"Wumb pei ok, kumb se onjung wumb ei, ek kend tok, epi waning sik ełmin wumb mił onjung. Ba wumb Gos nge kung siipsiip mił mulnjung wumb ei, en enim ek kend tok ełmin; wu ombu nge ek piinenjing mon. ⁹Na nam ngii ondu mił moł. Wumb endi na kin pii gii nim kin, ngii ondu e le, opu tuk ba wumb ei Gos eim sipi orung simba. Na nge wumb ei, kung siipsiip mił tep er mułmbii ni, pupu anda opu, kuni ka wii sipi nupu ermba ei, yi mił ku, na wumb kuni nin, epi kanim kanim pei ngumbii. ¹⁰Epi waning wumb ei, epi eipi endi simba nge onalim mon! Ba kung siipsiip ei, to konduk kin waning sik erngii nge piik ołmun. Ba na mei mani op, wumb pei noman konj singii nge onj. Wumb noman konj wii mendpił sinjing kin, en enim noman ka wii peng piingii.

¹¹Na kung siipsiip nge tep wu ka moł. Kung siipsiip teł ka er mołułum wu ei, eim kołpu kin, kung siipsiip ombu paki tumba. Jiisas eim kołpu kin, wumb paki tumba ei piipi kin, ek yi mił nipi wumb ngum. ¹²Wu endi ku simba nge piipi ni kongun erpi kin, kung siipsiip es tołum wu

ei, kung siipsiip tep wu ka mularpi kin, kung siipsiip nge ernjing mił mularpi ełim wu ei, eim mołpu kaniłim ni, owu simbii endi ołum ei, eim kung siipsiip ombu si kindpi kin, tungu pułum. Pang kin, owu simbii ei opu, kung siipsiip nopu, to eipi eipi kindpi yi ełim. ¹³Nimbił erang wu ku kongun ełim wu erpi kin, kung siipsiip ombu piinałim mon; eim kung siipsiip si kindpi kin, pułum. ¹⁴⁻¹⁵Na kung siipsiip nge tep wu ka wii moł. Na nam kung siipsiip ombu piyamb kin, nga kung siipsiip ombu na piilmin ku. Ei yi mił, na nge Arnan ei, na piilim. Nga na eim piil ku. Piip kin, nam nge ngenj ełe kołup kin, kung siipsiip ombu paki tumbii. ¹⁶Na nge kung siipsiip eipi kombur mołmun ku. Ei ya ełe nge kung gui tuk ełe mulałmin. Kung siipsiip ei ya ełe tu wamb kin, nam ek ei piingii ku. Ei kung siipsiip tiłap endeim mendpił mułangin kin, nga kung siipsiip tep wu endeim mendpił mołup kin, tep ermbii.

¹⁷“Na nge Arnan eim, na noman ngum ei, pułe yi pałim. Na nam noman konj ei, si kindamb kin, wumb to kundangin kin, nga angip, tonu op, konj mułmbii,” pa nim. ¹⁸“Wumb endi, na noman konj ei, sinermba mon. Na nam nge dinga ełe, nam noman konj ei, wak to kindip kin, nga nam nge dinga ełe nam noman konj ei eipi orung simbii kongun ei, na nge Arnan nipi ek ei na ngum,” pa nim.

¹⁹Jura wumb ei, ek ei piik kin, wumb ok eipi eipi puk, tiłap eipi eipi mił muljung. ²⁰Wumb pei molk yi ninjing, “Wu ei, eim gui kis tuk mołum! Mułang kin, eim noman wulu pang kin, ek eipi eipi ninim. Nimbił erang, enim eim nge ek piinmin?” yi ninjing. ²¹Nga wumb kombur yi ninjing, “Ek ei, gui kis nge ek mon. Pe gui kis ei pim kin, wu ningił tumbun mułum ei, kapli er ka er kindnermba mon; ba eim wu ei er ka erim,” pa ninjing.

Jura Wumb Jiisas Kin Buł Ngok, Opu Orung Enjing

²²Men tołmun ngii ei ombu aki tok, kor owundu kunum ka ei tonu wang kin, wumb pei Jerusalem konu ełe punjung. Puk kunum ełe konu jii nirim kunum ełe pirim. ²³Men tołmun ngii andaring ond pos olt konu ełe ‘Solomon nge ngii tika,’ yi niłmin konu ełe, Jiisas eim andpi pupu, andaring ngii ełe endim. ²⁴Endang kin, Jura wumb ok eim si pok erik, eim kanik yi ninjing, “Kunum nimberii nim ek nen kin, sin noman tał tonum? Pe nim Gos kindang mei mani wu Kraiss pin kin, ek ni tor kindan kin, sin piimin,” pa ninjing. ²⁵Jiisas ek nipi, orung kindpi yi nim, “Na enim kanip ninj; ba enim na pii gii ninanmin. Na kongun pei Arnan nge noman dinga ełe, kongun end ei, nam nge embe ełe andan tum kongun ei tonu onum. ²⁶Ba enim kung siipsiip na nge tiłap ende mon pim kin, enim na kin pii gii ninanmin. ²⁷Nam nge kung siipsiip ombu, nam ek nił ei piilmin. Nga nam en enim piil. Nga en enim na nił ek ei ekii siłmin ku. ²⁸Yi erangin kin, na en enim noman konj sik, kunum kunum mułngii

nge ngoŕ ei, en enim am punerngii mon! Nga wumb endi na angil ɛɛ, kung siipsiip ombu sipnerngii, mon ku! ²⁹Na nge Arnan ei, wumb ei kung siipsiip miŕ sipi kin, na ngum. Na Arnan eim nge noman dinga ei, epi pei to mani kindiŕim. Na nge Arnan angil ɛɛ, wumb endi, na wumb ei, si tor sinermba mon. ³⁰Na Arnan kin sik ende mendpiŕ.”

³¹Jura wumb kom ku nga sik, eim tungii nge enjing. ³²Jiisas eim ek nipi, yi nim, “Na nge Arnan kongun ei na ngang kin, enim kin kunum pei andan tunj. Enim kongun nipe kongun na end ei ni piik kin, enim na tungii nge enmin?” ³³Jura wumb ek nik, orung kindik yi ninjing, “Sin kongun ka endi en nipin kin, nim kom ku tumun enanmin. Ba nim Gos kin ek buŕ ambiŕin ni tumun nge enmin. Nim wu wii molkun kin, ‘Nam Gos moŕ,’ nin,” pa ninjing. ³⁴⁻³⁵Nga Jiisas ek nipi, orung kindpi yi nim, “Wumb ombu ok, Gos nge ek ei en enim piinjing. Gos eim ek nirim miŕ ei ngurum. ‘En enim gos,’ nim. Pe Gos nge ek ka ei am punermba mon! Nimiŕ erang ninmin? Enim nge lo ek ei Gos yi miŕ ninim. Na enim kanip ninj ei, enim Gos miŕ moŕmun. ³⁶Ba na Arnan Gos eim na kindang, na ya mei ɛɛ mani onj. Pe na ek yi nind, ‘Na Gos nge kingam,’ pa yi nind. Pe nimiŕ erang, enim yi ninmin, ‘Nim Gos kin ek buŕ ambiŕin,’ ninmin? ³⁷⁻³⁸Pe na nam nge Arnan Gos nge kongun enenj kin, enim na ek ei pii gii ninerngii. Ba na Arnan Gos, eim nge kongun ei na end. Pe enim na ek ei pii gii ninerngii pim kin, na nipe kongun enj ei piik kin, enim pii gii nei! Nik kin, en enim noman pimba miŕ, ei piingii. Na Arnan ei, eim na kin muŕang, nga na eim kin moŕ,” pa nim.

³⁹Nga wumb Jiisas ambiŕ gii nik, kan ngumun nik enjing; ba eim opu, tor pupu am pum.

⁴⁰Jiisas eim am pupu, noŕ Joran konu ɛɛ Jon ok wumb noŕ pendpi erim konu ɛɛ tor pupu, konu ɛɛ muŕum. ⁴¹Muŕang kin, wumb eim muŕum konu ɛɛ wumb pei onjung. Ok kin, en enim ek yi ninjing, “Keimi, Jon eim jep oŕ endi enerim. Ba Jon eim wu ei nge nipi kin, ek pei nim ek ei keimi mendpiŕ paŕim,” pa yi ninjing. ⁴²Pe konu orung ɛɛ wumb pei Jiisas kin pii gii ninjing.

Lasaras Kuŕum Poru Nim

11 ¹Wu endi ening owundu tang pim wu ei, eim embe Lasaras. Eim Besanii konu ɛɛ pim. Besanii konu ɛɛ, eim nge aim taŕ Mariya kin angim Masa teŕ mulnjunguŕ ku. ²Amb Mariya ei eim kopung mur ka wii toŕum epi ei sipipi, Jiisas simb ɛɛ, kopung ka wii kindpi kin, nga eim peng enjin ei sipi, Jiisas simb ɛɛ kil ngum. Ngopu, yi enim amb ei, eim aim Lasaras ei, eim ening owundu tang pim. ³Peng kin, eim aim taŕ ek nikiŕ, Jiisas muŕum konu ɛɛ kindinjngiŕ. Kindkiŕ, ek yi ninjngiŕ, “Owundu, nim noman ngoŕum wu ni, eim ening owundu tang paŕim,” ninjngiŕ. ⁴Pe Jiisas ek ei piipi kin, yi miŕ nim, “Ening ei eim kuŕmba

ening mon! Ening ei, Gos nge embe ambil tonu kindmba nge erim. Nga Gos nge kingam ei, na embe ambil tonu kindmba erim ku.”

⁵⁻⁶Jiisas eim Masa kin, Mariya kin, Lasaras ni, wumb kei noman ngoŕum. Jiisas eim moŕpu piim ni, Lasaras ening owundu tang paŕim, nengin kin, Jiisas eim kunum taŕ nga muŕum konu eŕe enj muŕum. ⁷Nga ekii se Jiisas eim nge ekii siŕmin wu ombu kanpi nim, “Sinim Jura konu eŕe orung pamin!” nim. ⁸Pe Jiisas eim kin ekii siŕmin wu ombu yi ninjing, “Ek emb to ngoŕun wu! Pe mendpiŕ, Jura wumb nim ku tumun nik enjing ei piinarkin kin, nga konu eŕe bii, nin min?” ⁹⁻¹⁰Jiisas ek nipi, orung kindpi yi nim, “Konu eni tonum kunum ei, wumb kongun eŕmin. Pe wu endi, konu eni pim kunum ei, andŕam ei bok tunaŕim. Nimbiŕ erang, konu eni topu mei eŕe tiŕang erang kin, kanpi andiŕim. Pe na kin yi miŕ ku; akip eni tonum kunum eŕe, na kongun poru ninanim. Na kunum kuŕmbii nge kunum ei tonu onanim. Ba nga wumb endi, konu emii paŕiŕim kunum eŕe, andŕam andiŕim ei, bok toŕum. Nimbiŕ erang, tiŕang endi, eim kin paki tang kin, andŕam andnaŕim mon. Ba na kuŕmbii kunum ei tonu onenim kin, na kapŕi endmbii. ¹¹Jiisas eim yi nipi kin, nga yi nim, “Sinim nge wu puŕ Lasaras eim or pim kin, pe na to konj kindmbii nge bii end,” pa nim. ¹²Jiisas eim kin ekii siŕmin wu ombu yi ninjing, “Owundu, pe wu ei eim or pim kin, eim nga kapŕi muŕmba,” ninjing. ¹³Jiisas eim Lasaras koltum ni piipi, nirim ek ei nim: ba eim ekii siŕmin wu ombu, en enim yi piinjing. Lasaras eim or mendpiŕ peng ninim ni, yi piinjing. ¹⁴Ba pe Jiisas eim ek yi nipi, wu ombu ngopu yi nim, “Lasaras eim kuŕum ei, na enim kin ek ekin top ninj ei, enim eim or paŕim,” ni ninjing. ¹⁵Na enim kin ka piip kin kunum eŕe, Lasaras kuŕum kunum ei, na eim ngii konu eŕe sikir punenj. Nimbiŕ erang, akip enim na kin pii gii dinga nga ningii. Ba pe sinim eim kin bin,” pa nim. ¹⁶Tomas embe endi, ‘Diriimas,’ niŕmin ei, eim ek yi nim. “Sinim eim kin ouni kuŕmun nge pamin!” nim.

Wumb Angk Konj Pungii Ni, Wumb Noman Konj Sik Erngii Ei Jiisas Nge Puŕ Wu

¹⁷Pe Jiisas eim pupu, Besanii konu eŕe tor pupu kin, piim ni, Lasaras eim kuŕum. Kuŕang kin, tukpu tunjung ei, kunum kapŕi kapŕi, o pum ni piim. ¹⁸Besanii konu ei Jerusalem konu eŕe owundu mandi miŕ sim. ¹⁹Pe wumb pei ok, Mariya kin Masa teŕ enginjngiŕ kuŕum ei, ke nik ni, kaimb muŕmun nik, tep to moŕmun nik onjung.

²⁰Amb Masa piim ni, Jiisas onum nengin kin, eim pupu, andŕam eŕe kan simbii nipi pum. Ba Mariya eim ngii konu eŕe enj muŕum. ²¹Amb Masa pupu kin, Jiisas kanpi yi nim, “Owundu, nim ok ya eŕe muŕuŕan kin, na einan ei kuleŕang. ²²Nga pe na piind ku, pe nim Gos kin epi endi simbii ni, prei enjii ei, eim kapŕi nim ngumba.” ²³Jiisas ek nipi, ngopu

yi nim, “Pe nim ainim ei nge angpi kin, konj ba,” pa nim. ²⁴Neng kin, Masa ek nipi, Jiisas kin yi nim, “Na piind, eim Gos kunum ei poru nimba eke angpi kin, nga konj tonu omba,” ni piipi, yi nim. ²⁵Jiisas ek nipi, eim ngopu yi nim, “Angk kin, tonu ongii oł ei nin, nga noman konj sik ełmin ei, pułe na. Pe wumb endi na kin pii gii nim kin, eim ngenj eke kułang kin, eim noman tuk kulermba mon! Nga tonu opu, noman konj kunum kunum mułmba. ²⁶Wumb pei konj molk, na kin pii gii ningii wumb ei, am punerngii mon. En enim noman konj ei sik kin, kunum kunum mułngii ei, nim pii gii nin, min mon?” ²⁷Masa Jiisas kanpi yi nim, “Owundu, na nim kin pii gii nind. Nim Kraiss, nim Gos nge kingam. Gos ok ek nipi kin, nim mei konu eke kindmbii nirim ei, nim mendpi!” pa nim.

Jiisas Eim Ke Nim

²⁸Masa eim ek yi nipi pendpi kin, eim pupu, angim Mariya kanpi nim, “Ek emb to ngopu ełim wu ei, opu mołpu kin, ‘Nim oi! ninim,’ ” pa nim. Nipi kin, eim angim Mariya kanpi ek endi nipi ngum. ²⁹Mariya ek ei piipi, sikir pupu Jiisas mułum konu eke tor pum. ³⁰Pe Jiisas Besanii konu eke tor onerim mon; ba Masa pupu eim kan seng kin, ek tangkił enjngił konu eke enj mułum. ³¹Pe Jura wumb ok Mariya kin kaimb er mulnjung wumb ei, kenjing ni, Mariya eim sikir angpi kin, anda pum. Pe aim pendnjing konu eke ke nipi ermba punum ni piik, wumb eim pum konu eke, ekii sik anda punjung.

³²Amb Mariya opu, Jiisas mułum konu eke tor opu, Jiisas kenim. Kanpi opu, Jiisas simb eke mani pupu, pepi yi nim, “Owundu, nim ya mułuan kin, na einan ei kulenekełang mon!” ³³Yi nipi kin, eim ke nim ei, Jiisas kenim. Nga wumb eim kin onjung wumb ei, ke ninjing ku. Pe Jiisas eim kaimb sipi kin, noman eke embin to piim. ³⁴Piipi kin, Jiisas eim yi nim, “Enim eim sipik, konu jiki orung pendnjing?” Wumb yi ninjing, “Owundu, nim ya okun, kenjii!” ³⁵Pe Jiisas eim ke nim. ³⁶Pe Jura wumb eim ke nim ei, kanik yi ninjing, “Jiisas eim wu ei noman ngołum ei, piipi kin, ke ninim,” ninjing. ³⁷Ba Jura wumb kombur ek yi ninjing, “Jiisas eim wu endi ningił tumbun mułum ei, eim er ka erim. Pe wu kułum ei, Jiisas ekełang kin wu ei kapki kulekełang.

Jiisas Lasaras Nga Er Konj Sim

³⁸Jiisas eim noman eke embin peng piipi kin, eim tukpu to pendnjing konu eke om. Pe Lasaras tukpu to pendnjing ei, kom ku owundu endi eke, tunduk tuk puk. Nga ku endi sik kin, tukpu ei ondu nguk. ³⁹Pe Jiisas eim yi nim, “Enim kom ku owundu ei aki tei!” nim. Wu kułum wu ei, eim aim Masa mołpu kin, yi nim, “Owundu, wu ei kułum kunum kapił kapki poru nim ei, eim kumun ngonum,” pa nim. ⁴⁰Jiisas ek nipi, Masa ngopu

yi nim, “Nim nimbił oł enim? Na ok nim kanip ninj ei, nim pii gii nin pim kin, kaplı Gos nge noman dinga owundu ei kenjii.” ⁴¹⁻⁴²Pe wumb ku ei tukpu ełe si kindnjing. Pe Jiisas eim kan epin konu ełe tonu kanpi yi nim, “Arnan, nim na prei end ei, nim piin. Kaplı na nim kin ka piip ngond. Na piind ei, kunum kunum nim na prei ełe ei piitin. Ba pe wumb ya ełe na kin ouni mołmun wumb ei na nim kin nind. Pe wumb yi piingii ei, nim na kindan onj ni piik wumb ei, na kin pii gii ningii,” pa nim. ⁴³Jiisas eim ek yi nipi kin, eim wii dinga topu yi nim, “Lasaras, nim si kindkin anda wa!” nim. ⁴⁴Pe wu kułii ei, angpi kin, anda om. Eim kultum kunum, kan simb angıl ełe, kan to pendik mił ni, alap kumb ełe peng to pendik mił ni, kun om. Pe Jiisas ek yi nim, “Eim alap ngenj ełe pařim ei, si kindangin kin, panglı!” pa nim.

Wumb Peng Pim Wumb Ek Nik Piik Kin, Jiisas To Kundmun Ninjing.
(*Masyu 26:1-5, Mak 14:1-2, Luk 22:1-2*)

⁴⁵Pe Jura wumb kombur ok, Mariya kin ke nik mułmun wumb ei, Jiisas jep oł owundu erang kanik kin, eim kin pii gii ninjing. ⁴⁶Ba wumb kombur en enim puk kin, lo ek piik ekii siłmin wumb mulnjung konu ełe puk kin, Jiisas eim oł yi erim mił ei, kanik ninjing. ⁴⁷Yi nengin kin, kułmał kařıłmin wu ni, lo ek ei ekii sik ełmin wu ni puk kin, kaunsil kanik nik kin, kułou tunjung. Tok yi ninjing, “Wu ei, epi jep oł kanim kanim enim ei, er ermin mił nenj?” yi ninjing. ⁴⁸“Pe sinim kan wiik tamin kin, oł yi nge erpi pang kin, wumb pei eim kin pii gii ningii ei, nga Rom opu ełmin wumb ok, sinim men tołmun ngii owundu ni, sinim Jura wumb tiřap ei, to kis erngii, ei mon!” ⁴⁹Wumb mulnjung konu tuk ełe, wu endi mułum wu ei, embe Kaiyapas. Wu ei, eim kułmał kařıłmin ei, eim tep mułum kunum. Pe eim ek yi nim, “Enim noman ełe epi endi to piik kin, enanmin mon,” pa nim. ⁵⁰“Enim yi to piinerngii mon. Wu endeim kułmba wu ei, eim wumb pei paki tumba ei ka. Mon pim kin, sinim Jura wumb tiřap pei, Rom opu ond wumb ok, sinim pei to kundngii,” pa nim. ⁵¹Eim noman ełe piim mił, ei piipi kin, ngunerim mon. Eim kułmał kařıłim owundu kongun tep ermba nik kin, ei kung ngii ełe ermba. Ba Gos yi erang kin, eim oł ekii se tonu omba ni piipi niřim wu yi nim. ‘Jiisas eim kořpu kin, Jura wumb pei paki tumba,’ ni yi nim. ⁵²Jiisas kořpu kin, Jura wumb mendpiř paki tunermba mon. Gos nge kingam noł konu orung orung pei mołmun ei kin, pei kořpu kin, Gos nge wumb pei sipi kin, tiřap endeim mendpiř kindmba. ⁵³Pe Jura noman pim wumb ei, kunum ełe ni piik kin, Jiisas eim to kundmun ni piik enjing. ⁵⁴Yi mił nengin kin, Jiisas nga tuk Jura wumb kułou tok erik kin, konu peni ełe endnerim. Pe eim konu ełe si kindpi kin, am pupu, wumb mulenjing konu ełe orung mandı mił, sim konu owundu ełe mułum. Pe eim mułum konu ei embe ‘Epriyam.’ Jiisas eim kin ekii siłmin wu ombu kin puk ełe, ouni mulnjung.

⁵⁵Jura wumb kor owundu kuni ‘Pasopa’ nołmun kunum ei, mandi erim. Pe ‘Pasopa’ kunum ei, mandi erang kin, wumb konu orung eipi eipi wumb ei, Jerusalem konu owundu ełe tonu puk kin, en enim noman ełe kil ngumun ni, oł ei pii kun erik kin, Moses lo ek niłim mił, yi kun erngii nge punjung. ⁵⁶Pe wumb pei, Jiisas kurngii enjing. Wumb en enim men tołmun ngii nirikring ełe angk molk, yi ninjing, “Enim er piinmin mił nenj? Eim pe kuni owundu ‘Pasopa’ ei, kanpi ermba nge omba, min mon?” ⁵⁷Jura wumb kułmał kałıłmin wu owundu ombu ni, lo ek piıłmin wumb ni, ek ni piik enjing, “Wumb kii semin, eim jiłi mołum ei piipin kin, pe eim kan ngumun,” pa yi ninjing.

Amb Mariya Kopung Ka Wii Tołum Ei Jiisas Simb Ełe Kindim
(*Masyu 26:6-13, Mak 14:3-9*)

12 ¹Kunum angıł orung nga endeim mił molk, kor owundu kuni ‘Pasopa’ nungii ei, tonu omba pim. Pe kunum ełe, Jiisas eim Besanii konu ełe Lasaras nge konu ełe wu ei, Jiisas eim tukpu to pendnjing ei, Jiisas er konj nge sim wu ngii konu ełe pum. ²Besanii konu ełe wumb Jiisas nge kuni er sinjing sim. Amb Masa eim kuni onguł erim. Nga Lasaras eim Jiisas kin kuni nunjung wumb ei kin, ouni mulnjung. ³Pe amb Mariya eim ku owundu top erpi sim kopung ka ming owundu mił endi ei, tu wupu kin, Jiisas nge simb ełe kopung bein topu kin, nga Mariya eim nge peng enjin ei sipi kin, eim simb ełe kil ngum. Pe kopung muru ka wii tołum ei tuk ngii ełe pei muru ka tołum. ⁴⁻⁵Ba Jiisas eim kin ekii siłim wu ei, embe Juras Eskerias konu ełe wu ei, ekii se Jiisas opu orung wumb onjung konu ełe nipi ngum wu ei, ek yi nim. “Sinim kopung ka wii tołum ei sikin, wumb eipi ngopun, ku 300 pei mił sipin kin, wumb wii mulnjung wumb ei ku ngopun. Nimbił erang sinim enenjpın?” pa nim. ⁶Ba Juras eim ek yi nim ek ei, wumb wii mołmun wumb ei kin ek keimi ninerim mon. Eim waning ermba nge piipi, yi nim. Eim ku kon ei, eim tep mundang mołpu kin, ku waning nołum. ⁷Jiisas eim yi nim, “Nim amb kun eran pangti! Ekii se, na tukpu ełe pendngii kunum ei, eim yi ermba,” pa nim. ⁸“Wumb epi sinałim wumb ei, enim kin kunum kunum mołmun. Ba na enim kin, kunum kunum mulał, mon!”

Gos Kułmał Kałıłmin Wumb Lasaras To Kundmun Ninjing

⁹Jura wumb pei, Jiisas Besanii konu ełe mołum ni piik kin, eim mułum konu ełe onjung. Ok kin, Jiisas mendpił keningii nge onenjing mon. Ok Jiisas eim Lasaras kułum ei, eim er konj sim ei, Lasaras kenmin nik kin, onjung. ¹⁰Kułmał kalk ełmin wumb owundu ei, Lasaras to kundmun ku, ni piinjing. ¹¹Nimbił erang, Jura wumb pei Lasaras piik kin, kułmał kalk lo ek piik ełmin wumb ei kin, si kindik kin, wumb ei Jiisas kin pii gii ninjing.

Jiisas Jerusalem Konu Ete King Mił Tuk Pum
(*Masyu 21:1-11, Mak 11:1-11, Luk 19:28-40*)

¹²Kunum endi nga, wumb tiłap owundu ei ok, ‘Pasopa,’ kunum kor owundu kunum ei ok piinjing ei, Jiisas Jerusalem konu ete omba ni piinjing. ¹³Yi piik kin, wumb ei puk kin, ond onguł ni epi sik, andłam ete kui er mulnjung. Molk kin, wumb ei, wii tok yi ninjing: “Pe Gos sin paki tumba! Sinim Owundu Gos eim kindang onum. Eim embe ambił tonu kindmin. Eim sin Esrel wumb nge King!” ¹⁴⁻¹⁵Pe Jiisas kung dongkii wał endi, kan sipi, tonu ete mołpu kin, om. Ei Gos nge ek ka ok pułum ete yi mił nim.

“Saiyon konu owundu ete, wumb mund mong enerei! Pe nga enim nge king ei onum kin, eim kinei! Eim kung dongkii wał peł ete mołpu, onum.”

¹⁶Ok Jiisas kin ekii siłmin wu ombu, Jiisas eim epi oł erim ei, pii poł tunenjing. Ba ekii se Jiisas epin tonu ete pum, eim tiłang owundu ei seng kanik kin, en enim piinjing ni, Gos nge ek kumb ok pulk ete pim ei, kun erang piinjing. Nga wumb eim kin enjing oł ei piinjing ku.

¹⁷Ok Lasaras kułang paki to pendik kunum ei, wumb pei Jiisas kin molk, Jiisas eim Lasaras tukpu ete wii tang kin, Lasaras angpi opu kin, konj nga multum ete wumb pei, jep oł erang kanik wumb ei, Jiisas eim oł yi eririm pa nik, ek yi ninjing. ¹⁸Wumb pei ei jep oł erpi eririm ei piik enjing wumb ei, puk kin, andłam ete, kuruk punjung. ¹⁹Pe lo ek piik nik ełmin wumb ei, en enim ek nik, piik piik erik kin, yi ninjing. “Pe enim enjing oł ei kapłi enanim. Wumb pei en enim eim kin ekii sik punmun.”

Griik Wumb Kombur Jiisas Kenmin Ni Piik Kin, Punjung

²⁰Wumb pei, Jerusalem konu ete tonu puk ei, en enim kor owundu kuni ‘Pasopa’ ete puk kin, Gos kin men tok ermin ni punjung. Nga Griik wumb kombur ete ouni punjung ku. ²¹Wumb Griik wumb ei, Pilip kin onjung. Pilip eim Galilii konu ete orung Beseira konu kembis ete wu. Pe wumb eim kii sik, yi ninjing, “Wu puł, sin Jiisas kenmin ni piinmin,” ninjing. ²²Pe Pilip pupu kin, Endru kanpi ek ei neng kin, pukuł Jiisas kankił yi ninjing. ²³Pe Jiisas eim ek nipi, yi nim, “Gos na kindang mani mei wu tetim ei onj. Pe na tiłang owundu simbii kunum ete, mandi enim,” pa nim. ²⁴“Na ek keimi mendpił nip enim ngond. Pe Gos kingam Kraisi ei, eim mani mei ete kindim. Pe Gos nge kingam kindang, eim mani mei ete opu kulełang kin, eim mendpił mułulang. Ba Gos kingam mani mei konu ete opu kułmba ei, eim wumb eim kin pii gii ninjing wumb pei, eim sipi orung simba. Ei yi mił ku, kuni mong eim endi mei ete mani kulenenłang kin, eim mendpił mułang; ba kuni emb endi mei ete mani kułang kin, kapłi ei kuni mong pei simba. ²⁵Wu endi ngenj ete bun bun kułpu ermba wu ei, eim nge noman

opu konj pimba ei, am ba. Ba wu endi, eim ngenj ei mendpił piinarpi kin, Gos nge ek ekii sipi, eim kongun er mułmba wu ei, eim noman konj sipi kin, kunum kunum konj mułmba ei, eim am punermba mon! ²⁶Pe wu nii endi, na nge kongun ei erim kin, eim na kin ekii simba wu ei, na mułmbii konu ełe, na nge kongun wu ei, eim na kin ouni mułmbuł. Pe wu endi, eim na kongun ei ermba wu ei, na nge Arnan eim embe ambił tonu kindmba.”

Wu Kingam Ei Wumb Ond Peri Ełe Tonu Kundei!

²⁷“Pe nam noman tuk ełe ei, embin tonum. Pe na nip kin, ek nipe ek nimbii? Pe nam Arnan kin yi nimbii, ‘Arnan, nim epi embin tui na kin tonu omba enim ei, nim se! Na ek yi mił ninermbii min? Nimbił erang, oł embin tui ei, na kin tonu omba nge nip kin, akip onj. ²⁸Nam Arnan ni nim nge embe ei, tonu opu owundu pimba.” Jiisas eim ek yi neng kin, pe Gos ek endi tonu epin konu ełe tor opu, yi mił nim, “Na nam embe ei, wumb ambilk tonu kindnjing. Pe nga am opu owundu ba enim,” pa nim.

²⁹Wumb Jiisas kin mandi angk mulnjung wumb ei, ek piik kin, yi ninjing. “Gur gaki endi enim,” ninjing. Nga wumb kombur yi ninjing, “Mon, enjel endi opu, eim kin ek tangnim,” ninjing. ³⁰Jiisas eim ek nipi, wumb ngopu yi nim, “Gos ek ei na kin mendpił ninanim mon! Ek ei, enim kin paki tungii nge piingii, ninim,” pa nim. ³¹“Pe kunum mandi enim ei, Gos ya mei ełe mołmun wumb ei, mok tumba. Pe Seisen mei konu ełe mołmun wumb ei, tep mołum wu kis topu kindmba. ³²Pe na mei ełe moł, ekii se wumb na ond peri ełe to kundngii kunum ei, na wumb pei sip kin, na nam kin orung simbii,” nim. ³³⁻³⁴Jiisas eim ek yi nim ei, eim kułmba nge ei, piingii ni yi nim. Wumb ek orung kindik kin, yi ninjing, “Sin lo ełe piinmin ei, lo ek yi ninim, ‘Krais Gos kindang wu, mei ełe mani opu, eim kunum kunum konj mułmba,’ ninim. Nimbił erang, nim ek yi nin, wumb wu kingam ei ond peri ełe to kundngii nin? Wu kingam ei nii?” a nim. ³⁵Jiisas ek nipi, wumb ngopu yi nim, “Pe kunum aninga kopur, mei wumb nge tiłang ei, na enim kin ouni mułmbii. Pe enim tiłang ełe, oł kun andik er mułngii. Mon pim kin, Seisen nge emii dinga ei, enim sipi orung simba. Wu endi eim emii peng ba ei, eim konu jii orung ba ei, eim piinermba mon! ³⁶Pe enim tiłang peng mołmun ełe tiłang ei, na kin pii gii ningii. Enim na kin pii gii ninjing kin, enim tiłang ei nge, kingam ambiłam noł mił mułngii. Nga enim tiłang ei, andik kin, oł kun erngii ku!” pa nim. Jiisas eim ek ei nipi, poru nipi kin, eim wumb mulnjung konu ełe, tuk am pup kin, koi erim.

Jura Wumb Jiisas Kin Pii Gii Ninenjing

³⁷Jura wumb Jiisas eim jep oł pei erim ei, kanik kin; ba enim Jiisas kin pii gii ninenjing mon. ³⁸Pe ok ek ni tor kindiłim wu Aisaiya nirim ek ei, pe keimi tonu pim. Ok wu ei, Aisaiya eim ek yi mił nirim:

“Owundu wumb nii endi, sin ek ei ni tor kindinjpin ei, pii gii ninenjing mon. Pe Owundu eim nge noman dinga ei, wumb pei kin andan tang kin; ba wumb ei, pii poł tunenjing.”

³⁹Wumb Jiisas kin pii gii ninenjing. Nimbił erang ek ni tor kindiłim wu ei, Aisaiya ek endi nga nirim mił ei, keimi pirim. Eim ek yi mił nirim.

⁴⁰“Gos eim, en enim ningił ambił ak tang kin, en enim ningił ełe, kaplı kun kinerngii mon! Nga noman erang kin, kom ku mił peng kin, en enim noman ełe, pii kun enerngii mon! Pe nga en enim, nanim kin wangin kin nanim paki top kin, oł yi ermbii ni piik, enanmin!” pa ni Gos Owundu yi nim.

⁴¹Ek ni tor kindiłim wu ei, Aisaiya eim Kraiss Gos kindang mei konu ełe mani wu nge tiłang owundu ei, kanpi kin Kraiss nge ek ka mendpił nirim.

⁴²Pe Jura wumb num kombur, Jiisas kin pii gii nik kin; ba en enim lo ek piik nik ełmin wumb ei kin, mund mong erik kin, ek nik tor kindnenjing. Nimbił erang, lo ek piłmin wumb ei, sin men tołmun ngii ełe, to anda kindngii, ni piik. ⁴³Gos en enim embe ei, ambił tonu kindmba ni piinarik, mon! Wumb en enim nge embe ei, ambił tonu kindngii, ni piik enjing.

Jiisas Wumb Kos Piimba Ek Ei

⁴⁴Jiisas eim wii dinga topu kin, yi nim, “Wumb nii endi, na kin pii gii nimba ei, na kin mendpił mon! Ba Gos na kindang onj kin, ouni pii gii nimba ku. ⁴⁵Wumb endi, na kenmba ei mił ku, na Arnan na kindang onj ei, kenmba ku. ⁴⁶Na nam ya mei wumb ełe, tiłang nge onj. Wumb nii endi na kin pii gii nimba wumb ei eim wumb nii endi, noman tuk emii oł kis ełe, min oł ei mił mulermba wu ei, na tiłang ełe ekii simba.

⁴⁷Pe wumb endi, na ek ei piipi, ekii sinerim kin, na eim ek kos mił piip, yi enermbii. Na mani mei ełe op, wu amb ek piip, kun erip kin, kos piip, ermbii nge onenj mon? Na wu amb pei, Gos kin orung simbii nge onj.

⁴⁸Pe wumb endi, na nge ek ei ekii sinarpi buł ngopu erim kin, eim kin kos piipi, ermba wu endi mołum. Pe na ek nip, tor kindind ek ei, pii gii ninenjing kin, ekii se Gos kunum poru nimba kunum ei, eim kos owundu piimba. ⁴⁹Na nam noman ełe piip kin, ninand mon. Na Arnan eim na kindpi kin, eim ek ei nipi, na ngopu kin, yi mił nim na nind. ⁵⁰Pe na piind ei, na nge Arnan ek ei, kunum kunum konj ngumba nge nip kin, tonu kindiłim ei yi mił pałim. Na ek pei ni tor kindind ei, na nge Arnan na kanpi nim ek ei, na nip tor kindind,” Jiisas pa nim.

Jiisas Eim Ekii Siłmin Wu Ombu Simb Ełe, Was Erim

13 ¹Pasopa kuni nołmun kor owundu ei, tonu omba mandi erang kin, Jiisas eim piim. Eim mei ełe si kindpi kin, Arim kin orung ba nge ni piim. Piipi kin, eim nge wumb mei ełe mani mułngii ei kin,

noman ngoŕum. Nga eim mei eŕe wumb pei noman ngopu pupu kin, kuŕmba kunum ei, poru nim. ²Pe kunum poru neng kin, Jiisas kin ekii siŕmin wu ombu kin, kuni nok muŕangin kin, Seisen opu, Jura Eskerias konu eŕe Saimon nge kingam eim noman tuk eŕe pum. Pang kin, Juras eim Jiisas sipi kin, opu orung wumb ongii konu eŕe nipi, tor kindmba nge piim. ³Jiisas eim piipi, poru nim kin, eim Arim epi pei kin, noman dinga eim ngopu, poru nim. (Nga Juras Eskerias Saimon nge kingam ermba oŕ ei piim ku.) Gos eim kindang om kin, nga eim Arim Gos kin, orung ba, ku. ⁴Pe Jiisas eim kuni peŕ ei, si kindpi kin, eim angpi, kon takis ei, guŕ topu sepi kin, kon alap endi sipi, eim kend eŕe taŕpi kin, eim kongun wu miŕ erim. ⁵Eim yi erpi kin, noŕ sipi, ming endi sim eŕe noŕ bein to kindim. Pe noŕ ming ni sipi, eim nge ekii siŕmin wu ombu simb eŕe, was erpi kin, kon alap kend eŕe taŕpi pendim ni sipi kin, eim simb eŕe kil ngopu, yi erim. ⁶Eim simb was erpi opu kin, Saimon Piisa muŕum konu eŕe tor wang kin, Piisa eim ek yi nim, “Owundu, nim na simb eŕe was enjii on?” a nim. ⁷Pe Jiisas eim ek nipi, orung kindpi yi nim, “Na pe oŕ ei, ermbii end oŕ ei, nim pe pii poŕ tunenjii. Ba ekii se, oŕ ei puŕe, nim pii kun enjii,” pa nim. ⁸Piisa ek dinga yi nim, “Nim na simb was enenjii mon!” Pe Jiisas ek nipi, orung kindpi yi nim, “Pe na nim simb ei was enenj kin, nim na kin ouni mulenjii mon!” ⁹Nga Saimon Piisa yi nim, “Owundu, nim na simb eŕe mendpiŕ was enerii! Ba na peng eŕe ni, angii eŕe, pei was erii!” pa nim. ¹⁰Nga Jiisas eim ek yi nim, “Wumb ngenj eŕe, noŕ was ok pei enjing ei, nga was enerngii mon! Ba simb eŕe mendpiŕ, noŕ was ernngii nge saŕim ei, ernngii. Pe enim noman tuk eŕe ka seng kin, moŕmun. Ba enim wumb pei mon! Wu endi, Juras Eskerias wu ei, eim noman tuk eŕe oŕ kis saŕim. ¹¹Jiisas ek ei piipi, poru nim wu ei, eim opu orung wumb nipi, tor kindmba wu yi nim, “Enim wumb pei noman tuk eŕe ka mulaŕmin,” pa nim.

¹²Pe Jiisas eim kin ekii siŕmin wu ombu simb was er poru nipi kin, eim kon takis ei, nga kindpi kin, eim peŕ konu eŕe orung muŕum. Moŕpu kin, ek yi nim, “Na enim kin oŕ enj ei enim piinmin, min? ¹³Enim na ek emb to ngokun eŕin wu owundu niŕmin. Nik kin, enim ek kun yi niŕmin. Na yi miŕ moŕ. ¹⁴Na ek emb top wumb ngop, wu Owundu moŕup kin, na enim simb ei was enj. Nga enim yi ku, enim engnjing noŕ kin, oŕ yi miŕ erei!” nim. ¹⁵Na oŕ ei pe erip kin, enim andan top enj oŕ ei, nga enim enginjing noŕ kin yi ku ernngii. ¹⁶Na ek keimi mendpiŕ enim kanip nind, ‘Kongun wu ei, eim nge wu Owundu ei kapŕi to mani kindnaŕim. Nga wu endi kongun ermba pum wu ei, eim kindang pum wu ei, to mani kindpi kin, eim wu Owundu miŕ mulermba mon. ¹⁷Pe enim oŕ ei nge puŕe piik kin, enim yi miŕ enjing kin, enim noman ka piingii.

¹⁸“Na nam sip mundunj kin, enim wumb ombu kin nind ei, enim pei mon. Ba pe epi eŕe nge wumb ok puŕmun Gos nge ek nirim ei, keimi

paŕim. Gos nge ek yi mił nirim: ‘Wu endi, na kin ende mołpuł kuni nunjpuł wu ei, na nge opu orung wu, tonu opu mołum.’¹⁹ Oł ei tonu onerang kin, na pe ek ei nipi, enim ngond. Pe ekii se wu ei, oł yi erang kin, enim kanik kin, na Krai Gos kindang mei wu onj kin, pii gii ningii.”²⁰ Jiisas eim yi nim, “Na ek keimi mendpił nip enim ngond. Na nge kongun wu kindamb pangin kin, wumb endi sipi tuk simba wu ei, eim na kin ouni simba. Nga wu endi na sim kin, na Arnan na kindang onj ei, ouni simba ku.”

Juras Jiisas Sipi Kin Opu Orung Wumb Ngumba Nge Pum
(*Masyu 26:20-25, Mak 14:17,21, Luk 22:21-23*)

²¹ Jiisas eim ek yi mił neng kin, eim noman tuk ełe embin tang kin, piipi yi nim, “Na ek keimi mendpił nip enim ngond. Enim mołmun konu tuk ełe wu endi mołum wu ei na opu orung wumb ongii konu ełe nipi, tor kindmba.”²² Eim ek yi mił neng kin, eim kin ekii siłmin wumb ombu, en enim kumb kin erik kanik, “Wu nii endi ninim,” ni piinjing.²³ Wu endi Jiisas kin ekii siłim wu ei, Jiisas eim noman ngołum wu ei, Jiisas mułum konu ełe mandi wii mułum wu ei, embe Jon.²⁴ Pe Saimon Piisa, Jon kanpi, peng ku tonu nim eim mandi mołum ei, eim kii se, Jiisas wu nii endi nimba ei, piimin ni piim.²⁵ Pe Jon eim Jiisas mułum konu ełe mandi pupu, Jiisas nge kom sipi mołpu kin, yi mił nim, “Owundu, nim nii kin nin?”²⁶ Jiisas eim ek nipi, orung kindpi kin, yi nim, “Pe na kuni bres sup kin kindip orung sip kin, eim ngamb numba ei, wu ei mendpił. Pe Jiisas eim kuni bres sup kin kindpi kin, orung sipipi, Juras Eskerias, Saimon nge kingam ei ngum.²⁷⁻³⁰ Pe Juras kuni ei sipi nang kin, Seisen Juras noman tuk ełe tuk pum. Pe Jiisas eim ek yi nim, “Nim epi endi enjii pin kin, sikir enjii,” nim. Pe Juras kuni orung ei, sipi nupu kin, sikir anda pupu pum. Pe konu emii pim ei, poru nim. Jiisas eim ek ni piim; ba ei tonu peł ełe kuni ende nok mulnjung wu ombu, ek ei pułe pii poł tunenjing. Wu kombur en enim yi piinjing. Juras ku tep elim wu ei kin, ninim ni piinjing. Juras eim epi top ermba ni konu kor owundu kunum top erpi, min wumb epi sinerang, wii mulnjung wumb ei ngopu, yi erang kin, Jiisas piipi ninim ni, yi piinjing.

Lo Ek Konj

³¹ Juras anda pupu pang kin, Jiisas eim ek yi nim, “Pe Gos kindang opu wu kingam tełim, tiłang owundu seng kin, nga Gos wu kingam ei kin, tiłang owundu simba.³² Pe na Gos nge tiłang owundu ei, na andan top ninj kin, Gos kindang mei wu tełim ei, na nge tiłang owundu andan yi ku tumba. Gos eim andan topu, sikir ermba.³³ Enim na kangil mił, na enim kanip nind. Kunum endi ekii se aninga, enim na kurngii. Pe kunum aninga, na nam enim kin ouni moł. Pe ek ei Jura wumb kan yi ku ninj ek

ei, enim kanip nind ku. ‘Na bii end konu ei, enim punerngii.’ ³⁴Na enim lo ek konj endi nip, enim ngond endi ei, yi mił. Enim engnjing noł noman ngungii ei, na enim noman ngoł mił, yi ngungii. ³⁵Pe enim engnjing noł endeim endeim ni, noman ngunjung kin, wumb pei yi piingii ei, enim na kin ekii sik endnjing wumb, ni piingii,” Jiisas yi nim.

“Piisa, Nim Nam Buł Ngunjii,” Nipi Jiisas Yi Nim
(*Masyu 26:31-35, Mak 14:27-31, Luk 22:31-34*)

³⁶Saimon Piisa ek kii sipi, yi nim, “Owundu, nim konu jili punjii nin?” Nga Jiisas ek nipi, orung kindpi yi nim, “Pe na bii end konu ei, nim na kin ekii sikin punenjii. Ba ekii se, nim na kin ekii sinjii,” nim. ³⁷Piisa nga ek nipi yi nim, “Owundu, nimbił erang pe, na nim kin ekii sip onermbii? Na pe kołup kin, nim paki tumbii,” Piisa yi nim. ³⁸Nga Jiisas ek kii sipi, Piisa ngopu yi nim, “Pe nim kolkun, na paki tumbii nin min? Na ek keimi mendpił nip, nim ngond; kei kultu peti wii tunermba kunum ei, nim na nge embe ei, kunum tekliki ni tor kindnenjii,” Jiisas yi nim.

Erinjpın Gos Kin Pungii Andłam Ei Jiisas Mołum

14 ¹“Enim noman embın tonum, yi enerei mon! Enim Gos kin pii gii ninjing kin, na kin pii gii ningii ku,” Jiisas pa nim. ²“Na nge Arnan mołum konu ęte, konu pei sałim. Pe yi sinełang kin, na enim ok kanip niłamb. Na nge Arnan ngii ei pup kin, enim nge konu ęte, er kun ermbii ni pund. ³Na pup konu ęte er ka er sep kin, nga orung op, enim kin ouni bin. Ei yi mił, na mułmbii konu ęte, enim na kin ouni mułngii ku.” ⁴Jiisas eim yi nim, “Na bii end konu ęte andłam ei enim piınmin min?” ⁵Pe Tomas ek nipi yi nim, “Owundu nim konu jili punjii nin? Sin piınanmin. Pe nim punjii andłam ei, sin er piimin mił nenj?” ⁶Jiisas ek nipi ngopu, yi nim, “Na nam Arnan mołum konu ęte, andłam ei nge moł. Nga na nam ek keimi ei nge puł wu. Nga na nam noman konj kunum kunum ei nge puł wu moł, ku! Wumb endi na Arnan mołum konu ęte andłam eipi endi punermba, mon, andłam ei, na mendpił. ⁷Pe enim na piik mulnjung kin, na nge Arnan ei, enim piingii ku. Pe enim eim piik kanik enmin mił, nga yi kun kanik piik erngii,” Jiisas yi nim.

⁸Nga Pilip ek yi nim, “Owundu, nim Arnim ei, andan tan, sin kaplı piimin,” a nim. ⁹Nga Jiisas ek nipi, Pilip ngopu yi nim, “Na enim kin kunum kinan muls. Pe Pilip nim na pii poł tunen, min? Wumb endi na piim wumb ei, na nge Arnan piim ku. Nimbił erang nim yi nin, ‘Nim Arnim, sin andan tan kenmin, nin?’ ¹⁰Pe nim Pilip, na kin pii gii ninen, min? Na Arnan kin moł; nga na Arnan ei nam kin mołum. Na ek nip, enim ngond ei, na nam nge noman ęte nip ngunand mon. Na Arnan eim na kin eim nge kongun ei end. ¹¹Enim na kin pii gii ningii. Na nam Arnan kin moł. Nga Arnan eim na kin mołum. Pe enim ei piik, pii gii

ninenjing kin, nga na kongun ni, jep oł pei erip punj ei, enim piingii. Piik kin, na kin pii gii ningii. ¹²Na ek keimi mendpił nip enim ngond, wumb endi na kin pii gii nim kin, eim na kongun ełe mił, yi ermba ku. Nga kongun owundu ermba ei, na enj kongun ei am tonu kindmba. Nimbił erang, na Arnan mołum konu ełe bii pund. ¹³Epi endi simin nik kin, na nge embe ełe prei enjing kin, enim kaplı singii. Yi erangin kin, na Arnan eim nge kingam na kin embe ambił tonu kindmba. ¹⁴Enim na nge embe ełe oł endi ermbii nik, Gos kin kii sik, prei enjing kin, na kaplı ermbii.”

Jiisas Gos Nge Gui Ka Ei Kindmbii Nim

¹⁵“Enim na kin noman ngunjung kin, na lo ek ei piik, ekii singii ku. ¹⁶Nga na Arnan kin kii simbii Gos eim nge Gui Ka kindang, enim paki tumba wu ei, ek keimi puł wu. Ei enim kin kunum kunum mułmba. ¹⁷Ei Gos ek ka ei, ek keimi mendpił nimba. Mani mei wumb pei eim singii ei, kaplı enanim. Nimbił erang, eim kanik kin, pii poł tunanmin. Nga eim kongun elim mił, ei piinanmin ku. Ba enim ei piinmin. Nimbił erang, ei eim enim noman tuk ełe mołum kin, nga mułmba ku.

¹⁸“Na enim kin si kindip pamb kin, enim kangił ernjing, menjing mulerang mołmun mił, yi mulerngii mon. Na enim kin orung ombii. ¹⁹Mani mei ełe pii gii ninenjing wumb ei, na kunum aninga kinerngii mon, ba enim na keningii. Na noman konj sip, kunum kunum mułamb kin, ei nga enim yi ku, noman konj kunum kunum mułngii. ²⁰Kunum ełe, enim piingii ei, na Arnan kin mułamb kin, yi mił ku, enim na kin mułangin kin, nga na enim kin, yi ku moł.

²¹“Wumb nii endi, na nge lo ek ei sipi, ekii simba wumb ei, na kin noman ngonum. Ngang kin, na nge Arnan eim noman wumb ei kin ngang kin, nga na wumb ei kin, noman ngumbii ku. Nga na eim mułmba konu ełe tor wamb kin, na nam eim kin andan tumbii ku.” ²²Jiisas eim ek yi mił neng kin, wu Juras endi, eim Eskerias Saimon nge kingam mon. Wu eim ek nipi, Jiisas ngopu yi nim, “Owundu, nimbił erang nim sin kin, ni ninim andan tunjii nin, ba ya mani mei ełe pii gii ninenjing wumb ei kin, nim andan tunenjii nge nin, min?” ²³Jiisas ek nipi, orung kindpi yi nim, “Pe wumb endi na noman ngołum ei, eim na nge ek ekii simba wu ei, na nge Arnan wumb ei, kin noman ngumba ku. Nga sił Arnan kin, na ouni o puł, wumb ei kin mułmbuł. ²⁴Wumb endi na kin noman ngunałim ei, eim na nge ek ei ekii sinałim ku. Pe enim piinmin ek ei, na nam nge ek mon. Na Arnan nge ek ei, eim na ngopu kindang kin, na onj.

²⁵“Pe na enim kin ouni mołpun kin, na ek ombu enim kanip nind. ²⁶Ba enim paki mendpił tołum ei, Gos Gui Ka enim paki tumba. Na nge noman dinga ełe, na Arnan ei kindmba. Gos Gui Ka enim kin epi pei andan tumba. Tang kin, enim nge noman ełe pirek neng kin piingii ei, na enim ok nip ngur ek ei, pei enim noman ełe piingii.

27“Na enim si kindip, bii peng kin, na enim noman emin ngond. Nam nge noman emin kanim eipi enim ngond ei, mani mei ɛle pii gii ninenjing wumb ei, en enim noman emin ngok enmin oɔ ei nge, na enim ngunand mon. Enim noman embin tum kin, mund mong yi enerngii mon! 28Na enim kanip kin nip ngunj ek ei, pii poru ninmin, ‘Na pe enim si kindip kin, na Arnan kin bii end. Ba na nga enim kin orung ombii.’ Pe enim ok na kin noman ngunjung kin, na nge Arnan kin bii nge, enim ka piingii. Ei nimbiɔ erang, na Arnan kin bii kunum ei, Gos Gui Ka kindamb kin, enim kin moɔpu kin, dinga ngumba. Nga na Arnan eim Owundu moɔang kin, na mani moɔ. 29Nga pe oɔ ei, tonu onerang kin, na ek ei, ok nip enim ngond. Pe ekii se, yi miɔ tonu om kin, enim na kin pii gii ningii. 30Pe na enim kin ek pei nip, enim ngumbii pinaɔim. Nimbiɔ erang, mani mei ɛle pii gii ninenjing wumb ei, Seisen noman tuk ɛle muɔang kin, ei ongii mandi onum. Pe eim oɔ endi na kin ermba ei, kapli enanim. 31Ba mani mei ɛle wumb pei, epi endi piingii ei, na Arnan kin noman ngop ei nge, na Arnan ek nirim miɔ ei, na ekii siɔ.”

“Pe enim engnei! Sinim pamin!” Jiisas pa nim.

Jiisas Eim Ond Mong Wain Miɔ Mendpiɔ Moɔum

15 1Jiisas eim ekii siɔmin wumb ek nipi ngum, “Nam na ond wain mendpiɔ miɔ moɔ. Na nge Arnan ei, ond wain pin nge tep ɛlim wu miɔ moɔum. Nga wumb ei na kin pii gii ninjing wumb ei, na nge ond angii miɔ moɔmun. 2Na nge angii ɛle ond mong tunaɔim ei, na Arnan top tor kindiɔim. Ei yi miɔ, wumb nga oɔ kun ka enarik wumb ei, na kin pii gii ninenjing wumb ei, na Arnan wumb ei, top tor kindimba. Ond angii kombur mong toɔum ei, na Arnan eim koɔmung topu, er ka erpi erang kin, nga mong pei ka tumba. Ei yi miɔ, wumb oɔ kun ka kombur oɔ ei ɛmin; ba oɔ kun pinaɔim miɔ oɔ ei, top si kindimba. Yi erang kin, wumb ei, oɔ kun ka mendpiɔ nga erngii. 3Na nge ek nip, enim ngond ei erang kin, enim noman tuk ɛle, kun ka wii muɔngii. 4Enim na kin ouni muɔangin kin, na enim kin muɔmbii. Pe ond angii ei pupu, ond mam ɛle kin pinerim kin, ei ond mong tunermba. Yi miɔ ku enim na kin mulenjing kin, enim yi ku, oɔ kun ka wii enerngii mon!

5“Na ond wain mendpiɔ miɔ moɔ. Nga enim ond wain ei angii miɔ moɔmun. Wumb endi eim na kin muɔang kin, na eim kin muɔmbii ei, eim oɔ kun ka wii pei ermba. Pe enim na wak tunjung kin, enim oɔ kun ka wii endi enerngii, mon! 6Pe wumb endi na kin mulerim kin, ei yi miɔ, ond wain angii kuɔii erang kin, to tor kindinmin miɔ, yi erngii. Erik kin, ond angii ei, kuɔou tok kin, dup katiɔmin. 7Pe enim na kin muɔangin kin, na nge ek ei enim noman tuk ɛle pim kin, enim noman ɛle Gos kin prei erngii ei, enim kin oɔ yi miɔ ku, tonu omba. 8Pe enim oɔ kun ka wii enjing kin, na Arnan oɔ ɛle nge, eim embe ambiɔ tonu ba. Seng kin,

enim na nge kongun wumb mendpił erik mułngii. ⁹Na Arnan na noman ngołum mił, yi ku, na enim kin noman ngoł. Enim na kin mulnjung kin, na noman ełe, enim kin kunum kunum er ngumbii. ¹⁰Pe enim na nge lo ek dinga ei ekii sinjing kin, enim na nge noman kunum kunum er ngumbii. Ei mił ku, na nam Arnan nge lo ek dinga ei, kun ekii sił. Sip kin, eim nge noman kaimb ngopu ełe ei, na moł.

¹¹“Na nam ek ei, enim kin ngond ei nge, noman ka ei enim kin peng kin, enim noman ka piik mułngii. Ei enim noman tuk ełe piki to peng kin, kunum kunum ka piingii. Yi ni piip kin, na ek ei enim kin ngond. ¹²Na nge lo ek dinga ei yi mił pałim. Enim engnjing noł mołmun ei, noman ełe ngungii ei, na enim noman ngoł mił ngungii. ¹³Pe wumb endi eim nge wu puł pei ni, wumb endi paki tumbii ni, erpi kułmba ei, noman ngok, ngok enmin oł ei, to mani kindmba. ¹⁴Pe enim na ek dinga nind ek ei ekii sinjing kin, enim nam nge wumb puł mendpił mułngii. ¹⁵Kongun wu ei eim nge wu owundu ermba oł ei piinałim. Pe yi ku, na enim kongun wu ninermbii mon. Nimbił erang, na Arnan nge ek nipi ngurum ek ei, na enim kin nip poru ninj. Ei nge, na piip kin, enim nge wu puł mendpił nind. ¹⁶En enim na sik, mundnenjing mon! Ba na enim sip, poru nip kin, mundunj. Mondup kin, enim kongun ełe kindinj ei, enim Gos kongun erangin kin, oł kun ka wii tonu omba nge nip kindinj. Pe enim nge kongun kun ka wii tonu wang kin, kunum kunum yi erik mułngii. Mułangin kin, enim na nge noman dinga ełe, Gos kin prei erik na Arnan ngok epi endi simin ningii ei, enim kapłi ngumba. ¹⁷Na enim ek dinga yi mił nip ngond. Enim engnjing noł, endeim endeim ni, ei noman ngungii.”

Mei Wumb Pei Jiisas Kin Ekii Siłmin Wu Ombu Kin, Opu Orung Erngii

¹⁸“Ya mei ełe pii gii ninenjing wumb, enim kin opu orung enjing kin, enim piingii ei, na kin kumb se, opu orung erik, ei piingii. ¹⁹Nga enim pii gii ninenjing mei ełe wu mendpił piłang kin, wumb ei, enim si tuk, noman ngok siłangin. Ba enim ya mei ełe nge wumb mon. Na enim pii gii ninenjing wumb ei si tor kindip kin, enim nam nge sip mundunj. Ełe nge, mei ełe pii gii ninenjing wumb ei, enim kin opu orung erngii. ²⁰Na enim kanip nind ek ei piik mułngii, ‘Kongun wu ei eim nge wu owundu ei, to mani kindnermba mon! Pii gii ninenjing wumb ei, na muls konu ełe ok, na kin oł embin tui ngunjing ei, oł ei mił, enim mułngii konu ełe, yi erngii ku. Na nge ek ekii sinjing pim kin, enim nge ek ei, ekii singii ku. ²¹Ba wumb ei, na Arnan mołpu kin, na kindang onj ei, piinenjing wumb ei, enim kin oł pei yi erngii. Nimbił erang, enim na nge ekii siłmin wumb mołmun. ²²Pe keimi onarip kin, na ek wumb ei ngunenj pim kin, wumb en enim oł kis enjing ei, singambił piinerngii. Ba pe, wumb en enim oł kis ei koi erngii konu ełe endi sinałim mon. ²³Wumb endi, na kin opu orung ermba ei, eim nge Arnan ei kin, opu orung ermba ku. ²⁴Kongun

ele kanim kanim ok, wumb endi enerik oł ei nge, na enim konu tuk ele enj. Pe keimi, na jep oł ei enenj pim kin, wumb en enim oł kis ei pim kin, ei piinerngii. Ba pe oł ei kanik poru nik, na nge Arnan kin ouni, opu orung enmin. Nimbił erang, enim na kin pii gii ninenjing. ²⁵Ba en enim enmin oł ei, en enim lo ek endi, lo mon ele poł pendnjing ek ei, pei keimi tor onum. Ek ei yi mił ninim, ‘Wumb en enim na kin opu orung wii enmin.’

²⁶“Ba paki tołum nge wu endi, enim kin erang, dinga mułngii ei, eim na Arnan kin mołum ei, na kindamb, enim kin omba. Omba wu ei Gos nge Gui Ka ei ek keimi mendpił niłim. Gos Gui Ka pim kin, na Arnan kin mołpu kin, omba. Gui Ka ei opu, na nge ek ei nip tor kindmba. ²⁷Nga enim na nge ek ni tor kindngii ku. Nimbił erang, ok enim na kin mułangin kin, na kongun ei pułngun mondup kin enj. Nga ok molk kin, pe mołum,” Jiisas pa nim.

Jiisas Ek Nga Eim Ekii Siłmin Wumb Ngum

16 ¹Jiisas nga ek yi nim, “Na enim pii gii ei, si kindik, enerngii ni piip kin, ek ei nip enim ngond. ²Enim Jura men tołmun ngii ele wumb enim to anda kindngii. Nga ekii se, enim Gos nge kongun paki tok ermin ni piik kin, wumb ei, ok enim to kundngii. ³Wumb en enim na nge Arnan ei piinarik kin, nga na piinarik kin, oł yi mił erngii. ⁴Ba na enim kin oł embin tui oł ei nge, tonu omba ni piip kin, na enim kengip ngop nind. Nga ekii se, oł ei tonu om kin, enim ei piingii.

Na enim kin ek yi nir mił, ei piingii. Nimbił erang, ok na enim kin mołpu kin, ek ei nip enim ngunerir.

Gos Nge Gui Ka Kongun Yi Ełim

⁵“Ba na Arnan kindang onj konu ei, nga orung bii end. Ba enim mołmun wu ei, endi na, ‘Nim konu jiłi punjii en?’ Ek yi endi nik kin, na kii sinenjing mon. ⁶Ba na ek ei, enim kanip nemb kin, enim nge noman ele embin mendpił enim. ⁷Ba na ek keimi nip enim ngond. Na enim si kindip kin, na bii ele nge, enim paki tumbii. Pe na punenj kin, Gos Gui Ka ei, enim paki to ermba ei, enim paki tunermba. Pe na punenj kin, enim dinga paki to ermba Gos Gui Ka ei, enim kin onermba. Ba na punj kin, eim kindamb kin, enim kin omba. ⁸Nga Gos Gui Ka opu, ya mei konu ele, pii gii ninenjing wumb ei, kongun erpi andan tang kin, en enim piingii ei, oł kis enjing pimba. Nga oł kun ka oł pałim ni, Gos en enim kos pimba ei, piingii ku. ⁹Gos Gui Ka andan tang kin, wumb en enim oł kis enjing pułe ei, en enim na kin pii gii ninarik kin, endnjing ei, piingii ku. ¹⁰Nga oł kun mendpił ei nge pułe andan yi mił tumba. Nimbił erang na Arnan kin nga orung bii ei, enim nga na kinerngii mon. ¹¹Gos wumb kos piimba ei nge pułe andan yi mił tumba. Nimbił erang, mei ele wumb

tep er mołum wu ei Seisen, eim dup owundu kin kunum kunum mułmba. Yi mił ku, wumb pii gii ninenjing wumb ei kos owundu singii ku.

¹² “Na ek pei pałim ei nip enim ngumbii end; ba pe na enim ngumbii end ei, pe enim kapłi ei piinerngii pałim. ¹³ Ba Gos nge Gui Ka ei ek keimi mendpił niłim ei, opu ek nipi enim kin ek keimi andan tumba. Nga eim noman ełe ek endi nipi enim ngunermba mon! Ba Gos nge ek eim piipi ek ei nipi enim ngumba. Ngopu kin, nga oł ekii se tonu omba ei nipi enim ngumba ku. ¹⁴ Gos Gui Ka eim na nge ek ei sipi opu kin, enim tor pułe nipi andan tumba. Oł yi ermba ełe, na embe ambił tonu kindmba. ¹⁵ Na Arnan nge epi pei ei, na nge ei piip kin yi mił nind. Gos Gui Ka na nge epi pei ei sipi opu kin, enim kin andan tumba,” pa nim.

Noman Embin Tonum Ei, Nga Kunum Kunum Ka Piimba

¹⁶ Jiisas nge ek yi nim, “Pe nga kunum aninga kopur enim kinerngii. Nga ekii se kunum aninga enim na keningii!” ¹⁷ Jiisas eim kin ekii siłmin wu kombur en enim ek yi mił ninjing, “Ek ei pułe sinim piimin ni, ninim mił nenj? Eim yi nim, ‘Enim pe kunum aninga na kinerngii. Nimbił erang nga nam Arnan kin bii ni pund,’ pa nirim. ¹⁸ Nga ek yi ninjing, ‘Pe kunum aninga,’ ninim ei nipe ek ninim? Sinim eim ninim ek ei, pułe pii poł tunanmin,” ninjing. ¹⁹ Nik kin, Jiisas eim kii singii enjing ei, Jiisas eim piipi kin, ek nipi ngopu yi nim, “Na ninj ek ei, pułe piimin nik, kii sik orung orung er mołmun min? Na ek yi mił ninj, ‘Kunum aninga pe enim na kinerngii. Nga ekii se kunum aninga enim na keningii,’ pa ninj. ²⁰ Ei na ek keimi mendpił nip enim ngond. Mani mei ełe wumb ombu pei, na to kundnjung kin, ka piingii. Ba ełe nge, enim noman embin to piingii. Nga noman embin ei, opu ka peng kin, nga enim ka mendpił piingii. ²¹ Amb endi kangił mengmba ei piipi kin, noman embin to piitim. Nimbił erang ei ngenj kumbii ełim; ba eim kangił mengpi kin, eim ngenj kumbii nga piinerim mon. Eim kangił mengpi tonu om ei, kangił kan ka kanpi se mułum. ²² Ei mił pe enim noman embin piinmin. Ba na enim nga kenmbii kunum ei, enim ka piingii. Enim noman ka piingii ei, wumb endi to eipi kindnermba mon!

²³ Kunum ełe enim epi endi na kin kii sinerngii mon! Na ek keimi mendpił nip enim ngond. Pe enim na Arnan kin epi endi simin ni, prei ernngii ei, na nge noman dinga ełe, enim kii singii epi ei enim ngumba. ²⁴ Ok enim na nge noman dinga ełe epi endi simin nik kin, Gos kin prei enenjing mon! Pe enim epi endi ei kii sik ei, sinjing kin, en enim noman ka mendpił seng piingii,” pa nim.

Mei Ełe Oł Kis Ei Jiisas To Mani Kindim

²⁵ Jiisas nga ek yi nim, “Na ek ombu nip ek ekin top ninj. Nga ekii se kunum endi, tonu omba ei, enim kin ek ekin top nip enermbii, mon!

Ba nam ek kun nip tor kindip kin, Arnan mołum mił eim kin nip tor kindmbii. ²⁶Kunum ełe, enim na nge noman dinga ełe, Gos kin prei erngii; ba na enim kin ek nip yi ninenj ełe, na nam prei eramb kin, na Arnan kii sip enim paki tumba, ei mon nip end. ²⁷Na nge Arnan enim noman ngonum. Ngang kin, nimbił erang, enim na kin noman ngonmun. Na Arnan Gos kin mołup, enim kin onj ei enim pii gii ninjing. ²⁸Kumb ok na nam Arnan kin ouni mołup, Arnan si kindip mani mei ełe onj. Pe na mei konu ełe ei si kindip kin, Arnan kin nga orung bii,” pa nim.

²⁹Pe Jiisas eim kin ekii siłmin wu ombu en enim yi ninjing, “Pe nim ek ekin tunarkin kin, ek ni tor kindin,” pa ninjing. ³⁰“Pe sin pii kun enmin ei, nim wumb endi epi kii simba ni, kui enan mon. Ninim, epi pei pii poru niłin wu ei, pe sin pii gii ninmin ei, nim Gos kin ouni molkun on,” pa ninjing. ³¹Jiisas eim ek nipi orung kindpi yi nim, “Pe enim na kin pii gii ninmin min? ³²Piinmin! Pe kunum mandi enim ei, tor wang kin, wumb enim endeim endeim mułngii konu ełe, si pok erik, en enim konu eipi eipi kindngii. Kindangin kin, enim na si kindik kin, konu ełe eipi eipi pungii. Ba na nam mendpił mulermbii mon! Na Arnan kin ouni mułmbuł,” pa nim. ³³“Na nam noman ełe yi piind ei, enim na kin noman emin seng mułngii ei, na enim kin ok ek yi ninj, ‘Mani mei ełe enim oł embin tui pałim. Ba enim noman dinga peng mułngii! Mułangin kin, na ya mei ełe wumb dinga oł kis ei na to mani kind poru ninj,’ ” pa nim.

Jiisas Eim Prei Erpi Kin, Eim Kin Ekii Siłmin Wu Ombu Paki Tum

17 ¹Jiisas ek yi ni poru nipi, eim tonu epin konu ełe tonu kanpi yi nim, “Arnan, kunum tonu op poru ninim. Ninim nge kinganim ei eim embe ambił tonu kindnjii. Yi mił Arnan, ninim nge kinganim na, nim embe ambił tonu kindmbii. ²Nimbił erang, nim na noman dinga ngun, poru nim. ‘Na wumb pei tep er mułmbii,’ nin. Ninim wumb sikin kin, na ngun wumb ei, nam nge noman konj ei, wumb ngumbii. Pe noman konj ei ngunj, wumb ei sik, kunum kunum konj mułngii. ³Noman konj sik, kunum kunum mułngii ei yi mił; wumb en enim piinmin. Nim Gos keimi endeim mendpił molkun kin, nam Jiisas Kraiss, nim mendpił na kindan onj ni, yi piingii. ⁴Arnan, na nim nge embe ambił tonu kindip kin, ya mei ełe wumb ei, andan tunj poru nim. Neng kin, nim na kongun ei erii ni ngun, kongun ei, na er poru ninj. ⁵Pe na Arnan, kumb ok mei sineririm kunum ei, na nim kin ouni mult ei, nam tiłang owundu pirim. Pe na yi piind, Arnan, ok nam tiłang owundu ei na ngunjii!

⁶“Nim mei wumb ełe tor sikin kin, wumb na ngun wumb ei, ninim nge noman dinga ei, na andan tunj. Ninim nge wumb ei, na ngo poru nin. Nga wumb ei nim nge ek ei ekii ka sinjing. ⁷Pe wumb en enim piinmin ei, Arnan nim epi pei na noman dinga ngo poru nin ei piik kin, nga epi ei, ninim kin onum ni piinmin ku. ⁸Nim ek pei ni na ngun ek ei, na nip

wumb ombu ngunj ei piik kin, keimi na nim kin ouni moʔup kin, onj ni piinmin. Piik kin, nim na kindan onj ni, nim kin pii gii nik moʔmun.

⁹Na prei eramb kin, nim wumb omba paki tunjii. Tokun kin, mani mei eʔe pii gii ninenjing wumb pei ei kin, nim paki tunjii na prei enand mon. Ba Gos, ninim wumb sikin kin, na ngum wumb ei kin, prei erip paki tunjii. Nimbiʔ erang wumb ei, ninim sikin mundkun eran kin pii gii ninjing wumb ei, nim nge wumb moʔmun. ¹⁰Na nge wumb ei, nim nge wumb pei, nga nim nge wumb ei, na nge wumb. Pe wumb ei, na embe ambiʔ tonu kindinmin. ¹¹Na nim kin ombii. Pe na mei konu eʔe nga mulermbii; ba wumb ei mei konu eʔe muʔngii. Na Arnan oʔ kun ka nge puʔ wu. Arnan, ninim wumb ei, tep eran kin, ninim nge noman dinga eʔe muʔngii. Siʔip noman ende paʔim ei miʔ, wumb en enim yi miʔ peng ku, muʔngii. ¹²Na wumb ombu kin, ouni muls kunum ei, na tep ka eramb kin, nim nge noman dinga eʔe ka mulnjung. Nim noman dinga endi nikin, na ngun ei, piip kin, na tep ka er muʔamb kin, endi am punerim ei, ninim nge mon puʔun eʔe, ek yi nirin miʔ ei, keimi pimba paʔim. Wu endeim mendpiʔ am ba. ¹³Arnan, pe na nim kin ond. Na mei konu eʔe moʔup kin, na ek ei nemb kin, na nge noman ka ei, wu ombu kin piki tang, muʔngii ei nge, en enim noman ka peng yi er muʔngii. ¹⁴Arnan, nim nge ek ei, na nip wu ombu ngunj. Ba wumb pii gii ninenjing wumb ei, wumb ombu kin opu orung enjing. Nimbiʔ erang wumb en enim pii gii ninenjing wumb ei miʔ, wumb endi mon. Nga yi miʔ ku, na pii gii ninenjing wumb ei miʔ endi mon ku. ¹⁵Na prei erip kin, mei eʔe si tor sinjii ninand mon! Na prei erip kin nimba wumb ombu tep ka enjii nge nind. Yi eran kin, wu kis endi Seisen ei opu enim pii gii ei to eipi eipi kindnermba mon. ¹⁶Nga en enim mei eʔe nge wumb mon! Pe na yi ku, mei eʔe nge wu mon ku! ¹⁷Gos nim wumb ei eran kin, ninim na nge ek ei, ekii singii. Ninim ek ei ek keimi mendpiʔ. ¹⁸Ok nim na kindan op mei eʔe wumb mulnjung konu eʔe muls ei, yi miʔ ku; na wu ombu mei eʔe wumb moʔun konu tuk eʔe punmun. Punmun ei, kindind ei nge, mei wumb pei nim ek piingii. ¹⁹Na nam nge noman konj ngop kin, wu ombu kin paki tumbii ei, ninim nge ek keimi ei, pii gii ninjing kin wumb ei, ninim nge ek ekii singii. Pe wu ombu nim nge wu mendpiʔ muʔngii.

²⁰“Na wu ombu kin mendpiʔ, prei er ngunand mon! Ba wu ombu puk kin, na nge ek ei ningii wumb ei kin, wumb na kin pii gii ningii nip end ku. ²¹Na nim prei er ngond yi; wu ombu pei noman ende sek muʔngii. Arnan, nim na kin muʔan, na nim kin muʔamb enmbiʔ oʔ ei, wumb ei yi erngii. Erik kin, siʔip kin piik muʔngii, ei nge, mani mei eʔe pii gii ninenjing wumb ei, yi piingii. Gos nim kindan onj ni piik kin, pii gii ningii. ²²Nim na embe ambiʔ tonu kindin ei miʔ ku, na en enim kin yi ku erinj. Ei nge, en enim noman ende sek muʔngii. Ei yi miʔ ku, kumb ok siʔip noman ende se muʔmbuʔ. ²³Nim na kin ende moʔmbuʔ yi ku, na

en enim kin ende mołmun. Yi mił ermbił ei, en enim noman ende sek mułngii. Pe nga mei ełe pii gii ninenjing wumb ei, en enim piingii ei, Gos nim na kindan onj, ni piingii. Nim wumb ei noman ngołun mił ei, na noman ngoł.

²⁴“Arnan, na noman ełe yi piind. Nim wumb sikin kin, na ngum wumb ei, na pu mułmbii konu ełe, ouni mułmun nind. Ei nge, na wumb nam nge tiłang owundu ei keningii. Kumb ok mei sineririm kunum ei, Gos nim na noman ngołun. Nga tiłang owundu ei, ngurun ku. ²⁵Na Arnan! Nim Gos oł kun ka mendpił puł wu. Mani mei ełe pii gii ninenjing wumb ei, nim pii poł tumerik mon! Ba na nim piil. Nga ya wu ombu nim piilmin ku. Gos nim na kindan onj ni piinjing. ²⁶Na nim nge oł dinga ei, wumb kanik andan tunj. Na nga andan tumbii nge wumb, en enim noman ngok enmin, oł ei piingii. Nim ei piilkin kin, nim na noman ngun yi ku, wumb ei kin ngunjii. Nga yi ku, na en enim kin, ende mułmbii,” pa nim.

Juras Jiisas Opu Orung Wumb Kin Ngum

(*Masyu 26:47-56, Mak 14:43-50, Luk 22:47-53*)

18 ¹Jiisas eim prei erpi ei poru neng kin, eim kin ekii siłmin wu ombu kin, ouni puk, noł endi embe Kiron. Noł Kiron ełe orung puk kin, orung ond Olip mong nołmun ond pin pendnjing konu ełe, tuk punjung. ²Juras Jiisas nipi, opu orung wumb ngumba wu ei, eim konu orung ełe ond Olip telnjing konu ełe, eim piim ku. Nimbił erang, kunum kunum Jiisas eim kin ekii siłmin wu ombu kin, ond mong Olip telnjing konu ełe, kułou tołmun konu ełe Juras eim piim. ³Pe Juras eim opu wu kombur sipi kin, nga kułmał kałiłmin owundu enim nge opu ond wu kombur kindangin wu ni, lo ek piilmin wu ei sipi, konu orung ełe, tuk om. Pe wumb ombu, dup jep kandik sik, opu epi sik, ambilk tu wunjung. ⁴Jiisas eim kin, oł ombu pei tonu omba erim ei, Jiisas eim piipi poru nim. Nipi kin, wumb onjung konu ełe mandi pupu yi nim, “Enim nii kuruk onmun?” pa nim. ⁵Pe wumb ek nik, orung kindik yi ninjing, “Sin Jiisas Nasares nge konu ełe wu ei kurpun onmun,” pa ninjing. Pe Jiisas ek nipi, orung kindpi yi nim. “Ei na mendpił moł.”

Nga Juras eim Jiisas sipi, opu orung wumb ngumba wu ei, wumb kin ouni angk mulnjung. ⁶Nga Jiisas eim ek yi nim, “Ei na mendpił moł!” Yi neng kin, wumb puku sik, orung bin ni erik, mei ełe mani bok tunjung. ⁷Jiisas nga ek nipi yi mił kii sim, “Enim nii kuruk onmun?” Wumb ek nik yi ninjing, “Jiisas Nasares konu ełe wu ei kurpun onmun,” yi ninjing. ⁸Jiisas ek nipi, ngopu yi nim, “Na enim ek poru ninj ei, ‘Na mendpił moł.’ Pe enim na kuruk onjung kin, wu ombu wak tangin pungii,” pa nim. ⁹Eim ek yi nim ek ei, ok eim nirim ek ei, keimi pimba ni piipi nim. “Arnan, nim wu ombu na ngun ei, endi wak top kindnenj.” ¹⁰Saimon Piisa eim tui kepil olt endi, se mułum ei sikir sipi, kułmał

kaŋim owundu wu ei nge kongun wu endi nge kom eŋe, tui topu, kilip to kindim. Tum kongun wu ei, eim embe ‘Melkas’ niŋmin. ¹¹Pe Jiisas eim Saimon Piisa kanpi yi nim, “Tui kepil olt ei nge, konu eŋe orung kindii! Na Arnan oŋ embin tui ei to mundum ei, na kin tonu onermba ni piin min?” pa nim.

Jiisas Anas Muŋum Konu Eŋe Sipnjing

¹²Pe opu eŋmin wumb tiŋap ei ni, opu tep eŋim wu ni, Jura wumb opu ond wu ombu ni, enim ok Jiisas ambiŋ gii nik, kan ngunjung. ¹³Wu Kaiyapas guŋum Anas muŋum konu eŋe ok sipnjing kunum eŋe, Kaiyapas eim kuŋmaŋ kaŋim wu owundu kongun konj ei erim. ¹⁴Kaiyapas eim ok Jura wumb kanpi yi nirim, “Wu endeim kapli koŋpu, sinim wumb pei paki tumba,” nirim.

Piisa Yi Nim “Na Jiisas Kinaŋ,” Nim (Masyu 26:69-70, Mak 14:66-68, Luk 22:55-57)

¹⁵⁻¹⁶Saimon Piisa kin, na Jon, Jiisas sipnjing konu eŋe ekii se punjnguŋ. Nga wu endi eim kuŋmaŋ kaŋim wu owundu ei kaniŋim. Yi peng kin, wu Piisa ni pupu, Jiisas sipik enjing konu eŋe tuk pum. Pupu, kuŋmaŋ kalk eŋmin wumb ei, ekii se pum; ba Piisa eim kung gui ondu mandi eŋe torung angpi muŋum. Pe na Jon, wumb onjung konu eŋe tuk eŋe onj. Pe na pup kin, kung gui ondu tep muŋum ambiŋ ei kin ek neng kin, na Piisa nirik tu wunj. ¹⁷Ambiŋ kung gui ondu eŋe tep er muŋum ambiŋ ei, ek nipi, Piisa ngopu yi nim, “Nim wu ei kin, ekii sikin endin wu kun min?” Piisa ek nipi yi nim, “Na mon!”

¹⁸Kongun wumb ni, opu ond wumb ei, en enim dup endi kelnjing. Nimbiŋ erang konu jii nim. Wumb ei, dup eŋe mandi dup piik mulnjung. Nga Piisa eim tuk eŋe pupu angpi kin, dup eŋe piipi muŋum ku.

Kuŋmaŋ Kaŋim Wu Owundu Ei Jiisas Kii Sim (Masyu 26:59-66, Mak 14:55-64, Luk 22:66-71)

¹⁹Kuŋmaŋ kaŋim wu owundu ei, eim Jiisas kin ekii sik ok, wu ombu nge kii sim. Nga eim ek nipi, wu ngopu eririm ek ei miŋ piimbii nipi kin, Jiisas kii sim. ²⁰Jiisas eim ek nipi, orung kindpi yi nim, “Na wu amb pei kanip ek peni eŋe nip ngoŋ. Nga kunum kunum men toŋmun ngii eŋe ni, Gos nge men ngii owundu eŋe, nirik wumb pei ek emb top nip, wumb ngoŋ ku. Konu eŋe Jura wumb kuŋou toŋmun konu eŋe, ek embe top nip ngoŋ. Na ek endi koi er ninaŋ mon. ²¹Nimbiŋ erang nim na kii sin? Ek emb top wumb ngop ei piinjing wumb moŋmun wu, kii sikin piinjii. Wumb ombu na nir ek ei piik moŋmun,” pa nim. ²²Jiisas eim ek yi miŋ neng kin, opu ond wu endi mandi angpi muŋum ni opu, Jiisas angil misin topu, yi nim. “Nim ek yi miŋ nikin, kuŋmaŋ kaŋim wu owundu ngon min?” pa

nim. ²³Pe Jiisas eim ek nipi orung kindpi yi nim, “Pe na ek kis endi nił pim kin, kapli pe nim ni tor kindan wumb pei piingii. Ba ek kun ninj pim kin, kapli pe nimbił erang nim na ton?” pa nim.

²⁴Pe Jiisas kan to pendnjing mił peng kin, wu Anas Jiisas kindang, kułmał kałiim wu num Kaiyapas mułum konu ełe kindim.

Piisa Nga Yi Nim, “Na Jiisas Kinał Mon!”

(Masyu 26:71-75, Mak 14:69-72, Luk 22:58-62)

²⁵Saimon Piisa eim dup piipi, angpi mułang kin, wumb eim kanik yi ninjing. “Nim wu ei kin ekii sikin wu min?” Pe eim ek kend topu yi nim, “Ei na mon!” nim. ²⁶Kułmał kałiim owundu wu ei nge kongun wu endi Piisa eim wu ei kom tui kepil kin tum ei nge, tiłap ende wu endi, opu yi nim, “Keimi mendpił na nim kenj ei nim eim kin ouni tuk ond mong Olip pin ełe, tuk mułun ni kenj,” pa nim. ²⁷Piisa nga eim ek dinga nipi yi nim, “Na Jiisas kinał mon!” Yi neng kin, pe mendpił kei kultu pełi wii tum. Wii tang kin, Piisa eim kin Jiisas ok nirim mił, ek ei piim.

Jiisas Pailos Mułum Konu Ełe Sipnjing

(Masyu 27:1-2,11-14, Mak 15:1-5, Luk 23:1-5)

²⁸Kułmał kałiim wu num ombu ngii ei kin si kindik. Pe nga Jiisas sipik, gapman owundu ngii ełe mułum konu ełe sipnjing kunum ełe, kupiiring sipnjing. Jura wumb en enim gapman owundu ngii ełe nirik punenjing. Nimbił erang, en enim lo ek yi mił pałim. “Sin wumb eipi ngii ełe nirik bin ei, sin ngenj ełe penj mułmba; ei mon!” niłmin. “Ełe nge, sin kuni owundu ‘Pasopa,’ ei nunermin,” ni piinjing. ²⁹Yi piik kin, torung mulnjung. Pe Pailos eim tor opu, yi nim, “Enim wu ei, nimbił oł erim nik, kos erngii tu wunjung?” ³⁰Wumb ek nik, orung kindik yi ninjing, “Pe wu ei, oł kis endi enełang kin, sin nim kin tu wunełamin mon,” pa ninjing. ³¹Pailos ek nipi, orung kindpi yi nim, “En enim wu ei sipik, en enim lo pałiim mił, kos piik erngii, sipei!” a nim. Nga Jura wumb ek yi ninjing, “Sin lo ek wu endi to kundmun min niłmin, ei sin to kundmun mił mon?” pa yi ninjing. ³²Nengin kin, oł ei, Rom wumb oł yi mił ełmin oł ei nge ok, Jiisas eim ond peri kułmba nge, ei ni pendrim. Pe eim ok, wumb kan nirim ek ei mił, keimi pimba erim. ³³Nga Pailos gapman ngii owundu ełe nga nirik pum. Pupu kin, Jiisas wii tang wang kin, Pailos ek nipi, Jiisas kii sim. Sipi kin, yi nim, “Nim Jura wumb nge king min mon?” ³⁴Jiisas eim ek nipi, orung kindpi yi nim, “Pe ninim noman ełe, ek ei piikin nin, min wumb endi eipi, na king nim ek yi mił nengin kin, nin min?” ³⁵Nga Pailos ek nipi, orung kindpi yi nim, “Na Jura wu min? Nimbił erang ninim nge Jura wumb tiłap ei ni, kułmał kalk ełmin wu num ombu ni, nim tu wuk, na moł konu ełe ngunjung. Pe nim nimbił oł kis endi en?” ³⁶Pe Jiisas ek nipi, orung kindpi yi nim, “Na nge konu

sinim tep er moŕum konu ei, ya mei eŕe konu tep er muŕuŕamb kin, keimi na nge kongun wumb ei opu erik, Jura wumb endi ok, na sik, Jura wumb nguneneŕangin mon! Ba na sinim tep er kanip moŕum konu ei, ya mei eŕe mon!” pa nim. ³⁷Nga Pailos ek yi nim, “Pe nim king endi min?” Jiisas ek nipi orung kindpi yi nim, “Ei ninim na king pa nin. Na minan ei na mei eŕe mengim. Na mei eŕe tonu onj eŕe nge, na ek nip, wumb ngop, kongun yi miŕ erip, ek keimi nip tor kindip eŕ. Wumb pei ek keimi mendpiŕ ei ekii siŕmin wumb ei, na ek ei piŕmin.” ³⁸Pailos ek nipi, ngopu yi nim, “Ek keimi nim nin ek ei nipe miŕ?” Yi ni pendpi anda pupu kin, Jura wumb kanpi kin, ek nipi ngopu yi nim, “Na wu ei, oŕ kis endi erim ei, na kur kan sinand. Wu ei kin, oŕ kis endi eim erim pinaŕim.

Pailos Yi Nim, “Jiisas Ond Peri Eŕe Nil To Kundei!” Nim

(Masyu 27:15-31, Mak 15:6-20, Luk 23:13-25)

³⁹Ba enim nge oŕ endi yi paŕim. Ei ‘Pasopa’ kunum ei, kan ngii wu endeim ni kindmbii, niŕmin. Pe na Jura wumb king ei, enim kin tor kindmbii min mon?” ⁴⁰Wumb pei nga wii dinga tok, yi ninjing, “Ei mon! Nim Barapas kindan wangŕi!” Barapas eim wumb to kondpu, wumb eipi epi nge waning sipi elim wu moŕum.

19 ¹⁻²Yi nengin kin, Pailos ek yi neng kin, opu wumb Jiisas sipik kepŕi tunjung. Nga opu wumb kan jimbiltang gaŕ muŕum ei nge sik, king nge peng kon endi miŕ erik, peng eŕe pendik kin, king nge alap miŕ alap kundii endi sik, eim telnjing. ³Talk pendik kin, opu wumb ok yi ninjing, “Jura wumb nge king owundu moŕun?” Nik, ek kulsik, angŕi misin tok, yi enjing.

⁴Pailos nga tor opu wumb kanpi yi nim, “Enim kinei! Pe na eim sip tor tu wup, enim ngamb kin, enim piingii ei, na eim erim oŕ ei endi, na kan sinand mon!” ⁵Pe Jiisas tor om. Opu kin, eim kan jimbiltang gaŕ muŕum ei sik, eim peng kon miŕ enjing, ei eim peng eŕe muŕang kin om. Nga alap kundii king miŕ talk kin, kindangin om. Opu kin, Pailos wumb kin ek yi nim, “Wu ei, enim kinei!” ⁶Yi miŕ peng kin, kuŕmaŕ kaŕiŕmin wu owundu nin opu ond wumb ombu nin Jiisas kenjing ni, wumb ombu wii dinga tunjung, “Eim ond peri eŕe nil to! Eim ond peri eŕe nil to,” yi wii tunjung. Pe Pailos ek nipi, wumb ngopu yi nim, “En enim wu ei sik, ond peri eŕe nil tei! Na wu ei oŕ kis erim oŕ ei, kan sinenj mon!” pa nim. ⁷Jura wumb ek nik orung kindik yi ninjing, “Sin lo ek endi paŕim ei, lo ek ei yi ninim, ‘Wu ei kuŕmba. Nimbiŕ erang na Gos nge kingam moŕ,’ niŕim.”

⁸Pe Pailos ek ei piipi kin, mund mong nga erim. ⁹Yi erang kin, Pailos kin Jiisas nga gapman ngii owundu eŕe nirik punjnguŕ. Pukuŕ kin, Pailos kin ek yi nim, “Nim jiŕi molkun on?” Ba Jiisas eim ek endi nipi, orung kindnerim mon. ¹⁰Pailos ek nipi yi nim, “Nimbiŕ erang nim na ek ei, ni orung kindnan? Na dinga eŕe, nim si kindamb punjii. Nga na dinga eŕe,

nim ond peri e le nil tumbii ei, nim pii poŀ tunan min?” ¹¹ Jiisas ek nipi, orung kindpi yi nim, “Pe Gos tonu moŀum ei, nim dinga ngunelang kin, nim kapŀi na to mani kindneŀan mon! Nga wu ei na sipi, nim angit e le ngum wu ei, eim nge oŀ kis ei nim nge oŀ kis en ei to mani kindim. Eim nge oŀ kis am tonu mendpiŀ paŀim!” ¹² Pailos eim ek ei piipi kin, Jiisas ek dinga nip, tor kindamb ba, ni piim. Ba Jura wumb wii tok, ek dinga nik yi ninjing, “Pe nim wu ei kindan pum kin, nim Rom wu owundu, Siisa nge wu puŀ mon!” pa ninjing. “Wu nii endi, ‘Na king’ nimba wu ei, Rom wu owundu, Siisa nge opu orung wu muŀmba.” ¹³ Pailos eim wumb ek ei piipi kin, ek yi nipi, opu wu endi Jiisas sipi anda tu wum. Pe Pailos eim tonu kos piik eŀmin konu e le muŀum. Pailos muŀum konu ei, kom ku peŀ kuŀ saŀmin konu e le muŀum. Nga Eipru wumb konu e le embe yi niŀmin, ‘Gapasa’ niŀmin. ¹⁴ Pe kunum ei, kuni owundu ‘Pasopa,’ kor kunum nik, kuni er kun erik eŀmin. Nga ‘Pasopa’ kunum ba konu eni beli pim. Peng kin, Pailos ek yi nim, “Jura wumb en enim king ei kinei!” pa nim. ¹⁵ Pe kuŀmaŀ kaŀiŀmin wu owundu ek orung kindik yi ninjing. “Sin nge king endi eipi mulaŀim, ba wu Siisa sin nge king endeim moŀum. ¹⁶ Pe nga Pailos eim Jiisas wumb nge angit e le ngum. Ngang kin, wumb ombu Jiisas ond peri e le nil to pendngii nge ngum.

Jiisas Ond Peri E le Nil Tunjung

(Masyu 27:32-44, Mak 15:21-32, Luk 23:26-43)

¹⁷ Yi miŀ peng kin, wumb ombu Jiisas sipnjing. Sipangin kin, Jiisas eim ond peri ei ko wupu sipi kin, tor pum. Pum konu ei embe, ‘Wumb peng embiŀ konu,’ niŀmin. Konu ei embe endi Eipru ek nik, ‘Golkasa’ niŀmin. ¹⁸ Konu e le, wumb ombu Jiisas ond peri e le nil tunjung. Tok kin, nga wu eipi taŀ ond peri e le taŀ eipi yi ku nil tunjung. Wu endi Jiisas nge angit taring e le nil tok kin; nga endi Jiisas nge angit tundung e le nil tunjung. Tok nga, Jiisas wu taŀ kin tuk mii menb e le nil tungung. ¹⁹ Pailos eim mon endi poŀpu kin, Jiisas pim ond peri e le tonu kind pendim mon ei, ek yi miŀ nim, “Jiisas Nasares Konu E le Wu Ei Jura Wumb King.” yi ni poŀ pendim. ²⁰ Konu orung e le, Jiisas ond peri e le nil tunjung ei, konu owundu e le mandi miŀ sim. Pe Jura wumb pei Pailos ek puŀum ei gerik piik enjing. Erik ek ei, Eipru wumb ek ni, Griik wumb ek ni, Rom wumb ek ni, ei miŀ poŀ pendim. ²¹ Pe Jura kuŀmaŀ kaŀiŀmin wu num ombu Pailos kin ek yi ninjing, “Pailos, nim ek mon yi pulerii mon! ‘Jura wumb nge king’ ei mon; ba nim ek mon yi miŀ poŀ! ‘Wu ei eim yi nim, na Jura wumb nge king,’ yi puŀii!” pa ninjing. ²² Pailos ek nipi, wumb ngopu yi nim, “Ek na puls, ei poŀ poru ninj ei pengŀi!” pa nim.

²³ Nga opu ond wumb kapit kapŀi ombu, Jiisas ond peri e le nil to pendik kin, Jiisas alap ni konduk ei, mok tok, en enim wu endeim endeim ni sinjing. Nga kon takis ei sik ku; ba kon takis ei mui toŀmun

konu endi sineririm. Sinerang kin, kon ei, tonu orung orung er mani puk pirim. ²⁴Pe opu wumb en enim ek yi nik, “Sinim kon takis ei, to piltan to yi enermin mon!” nik. “Sinim kom ku kembis mił siłin kin kinjmał erpin kin, wu endeim mendpił konduk ei simba,” ninjing. Nik oł yi erik kin, Gos nge ek ok pultum yi nirim, mił keimi tonu opu poru nirim.

“Na nge alap konduk ei mok to sinjing. Nga na kon takis ei, kom ku kembis mił kinjmał erik kin, wu endeim simba nik, yi enjing.” Ei keimi tonu wang kin, wumb yi enjing ei Gos nge ek nirim mił keimi tonu om.

²⁵Pe Jiisas ond peri ełe to pendnjing konu ełe, Jiisas eim mam ni, angim Mariya ei, Kliyopas nge ambim ni Mariya Makandala ouni ok engnjing. Amb ombu ok, Jiisas to pendnjing ond peri ełe, mandi ok engnjing. ²⁶Jiisas eim kenim ni, mam kin, Jiisas eim noman ngopu ełim wu ei, na Jon ouni mandi ond peri ełe enginjngił. Pe Jiisas eim ek nipi, mam ngopu yi nim, “Wu ei, nim kinganim mił mołum.” ²⁷Nga Jiisas eim noman ngołum wu, na Jon kanpi yi nim, “Amb ei, nim manim mił mołum,” pa nim. Pe kunum ełe, na Jon, Mariya nam ngii konu ełe orung sip kin, tep er se moł.

Jiisas Kułum Poru Nim

(Masyu 27:45-56, Mak 15:33-41, Luk 23:44-49)

²⁸Pe ei poru neng kin, Jiisas eim piim ni, eim kongun ei pei poru nim. Nga Gos nge ek mon ok pułum ei, keimi tonu orum ei, poru nipi yi nim, “Na noł nuwa enim,” nim. ²⁹Noł ming endi piki to pim ei, epi gupu tołum noł wain ei kindangin kin, piki top pim. Pe wumb endi sikir pupu, noł tuk siłim epi ei mił epi endi sipi mułang kin, Jiisas numba piipi kin, epi endi tu wupu kin, noł gupu tołum epi tuk kindim. Kindpi kin, goltum endi tu wupu kin, Jiisas gupu ełe pendim. ³⁰Pe Jiisas eim noł gupu tołum noł wain ei, nopy yi nim, “Nam kunum pei ei poru ninim,” a nim. Yi mił nipi kin, eim peng to mani kindpi kin, kułum. Nga eim noman tuk gui ei, wak tang pum.

Opu Ond Wu Endi, Jiisas Demb Ełe Kiteng Tum

³¹Pe kunum ei, kuni owundu ‘Pasopa’ numun nik, kuni er kun ełmin. Nga kor owundu tonu wang kin, Jura wumb lo ek yi mił ni penditmin ei yi mił, “Kor owundu ełe, wumb kongun endi enerngii mon!” pa niłmin. Ei yi mił peng piik kin, kulnjung wu kei ngenj tonu ond peri ełe mulerngii, ni piinjing. Pe wu Kombur Pailos kanik kii sik, ek yi ninjing. “Enim sikir ok kin, wu kei nge simb angil ełe sikir embil engin tangin kin, sikir kułangin kin, si mani singii,” pa ninjing. ³²⁻³³Pe opu ond wumb puk kin, wu tał Jiisas kin ouni ond peri ełe nil tunjung wu tał, simb angil ełe, ambilk engin tok enjing; ba puk kin, Jiisas kenjing ni kułum pim.

Nga eim simb angil embil kin engin tok enenjing, mon. ³⁴Ba opu ond wu endi Jiisas demb ele kileng tum. Tum konu ele, sikir miyem kin no! ouni tor om. ³⁵Pe na Jon, ol ei erim, ei kanip piinj. Pe nga, na Jon ek ei nip tor kindind ei kapli, enim pii gii ningii. Na ek nind ek ei, keimi mendpil! Na piip kin, ek nind ei, ei keimi mendpil nip tor kindind. ³⁶Epi ei tonu om ei, Gos nge ek ok pu!um ei nirim ei, keimi tor om. Ek ei yi mi! pa!im,

“Eim nge embil endi to engin tunerngii mon!”

³⁷Nga Gos nge ek ok pu!um ele, ek endi yi mi! ninim,

“Opu ond wu ei, kileng to kundum wu ei keningii,” pa nim.

Kom Ku Tukpu Ele Jiisas Tukpu Tunjung
(*Masyu 27:57-61, Mak 15:42-47, Luk 23:50-56*)

³⁸Ei epi poru neng kin, Josep wu ei eim Airmasiya konu ele wu ei, eim Jiisas kin ekii silim wu endi om; ba eim Jura wumb kin mund mong erpi kin, eim pii gii ei ni peni ele kindnerim. Josep eim opu, Pailos kanpi kin, yi nim, “Na Jiisas ngenj ei simbii ond,” pa nim. Pe Pailos kapli neng kin, Josep Jiisas ngenj ei sipim. ³⁹Nikoriimas wu ei, eim ok, Jiisas multum konu ele epin kunum kunum orum wu ei, eim om ku. Om wu ei, eim ond kanim eipi eipi ta! ei nge muru ka to!um epi ei sipi tu wum. Tu wum ond ta! nge, epi muru ka wii to!um ei ende kindik mundnjung. Pe ond kopung ei, epi embin owundu er 100 mi! yi kapli erim. ⁴⁰Wu ta! Jiisas nge ngenj ei sipinjngil. Pe wu ta! epi muru ka to!um ei, Jiisas ngenj ele kindiki!.

Nga alap ka wii pandi toku! ei enjngil Jura wumb, wumb ku!ii tungii pendik elmin ol ei, enjngil. ⁴¹Jiisas ond peri ele, to pendnjing konu ele, aka pin endi sim. Pe aka pin ele, tukpu konj endi sim. Tukpu konj ei, ok wumb ku!ii endi tukpu ele tunenjing mon. ⁴²Pe kunum ei, kor owundu kuni ‘Pasopa’ kunum mandi erang kin, Jura wumb kuni er kun elmin kunum ei, mandi poru nimba. Nga tukpu konj mandi mo!um ei, wu ta! Jiisas konu ele pendinjngil.

Jiisas Nga Angpi Tonu Opu Konj Pum
(*Masyu 28:1-8, Mak 16:1-8, Luk 24:1-12*)

20 ¹Pe Mariya Makandala eim kor kunum kupiiring ok tangpi kun enerang kin, eim Jiisas pendnjing konu tukpu ele tor om. Opu, eim kenim ni Jiisas eim pendik, tukpu ele kom ku owundu endi, ondu ngok pendnjing; ba eim kenim ni, ondu ngok pendnjing mi! pinerim. ²Yi peng kin, eim nga sikir pupu, Saimon Piisa kin wu endi Jiisas eim noman ngo!um wu ei, Jon kin mulnjungu! konu ele kanpi yi nim, “Sinim Owundu tukpu ele pinalim; sipinjng pa!im. Sin piinamin; eim sipi jili orung pendnjing da.” ³Pe Piisa kin na kin sil ngii konu ele punjku!.

⁴Pupu! kin, sikir punjpu!; ba na Jon, Piisa eim pend si kindip na ok punj. Pup kin, Owundu tukpu tunjung konu ele, ok tor punj. ⁵Pup kin, mani

pii poŕup, tukpu  le epi sip kenj ni alap tuk sim; ba eim tuk pup kinenj. ⁶Saimon Piisa ekii se tor opu, tukpu  le tuk pupu, kenim ni alap ei mendpiŕ sim kenim. ⁷Nga alap, Jiisas eim peng  le pandi tok pendnjing alap ei, sinerim mon! Alap ei simbir ka erpi, orung  le eipi kind sim. ⁸Pe na Jon ok onj, tukpu  le tuk punj ku. Pup, epi ei kanip kin, na pii gii ninj. ⁹Pe kunum ei, Gos nge ek ok puŕum ei, siŕ pii kun enenjpiŕ. Gos nge ek ei yi nirim, “Jiisas eim tukpu  le angpi konj ba,” yi miŕ ninim. ¹⁰Pe siŕ Jiisas kin ekii siŕmbiŕ wu taŕ, nga ngii konu  le orung punjpuŕ.

Mariya Makandala Eim Jiisas Kenim
(*Masyu 28:9-10, Mak 16:9-11*)

¹¹Pe Mariya eim, tukpu  le, torung angpi kin, ke nipi engim. Ke ni, pendpi kin, tukpu  le kan tuk kind kenim. ¹²Kenim ni, enjel taŕ alap kuru kindinjngiŕ wu taŕ mulnjunguŕ ni kenim. Ok Jiisas eim ngenj pim konu  le mulnjunguŕ enjel endi, Jiisas nge peng sim  le muŕang kin, endi Jiisas nge simb sim konu  le muŕum. ¹³Pe enjel taŕ ek nikiŕ Mariya ngokuŕ yi ninjngiŕ. “Amb, nim nimbil erang ke nin?” Pe eim ek nipi, ngopu yi nim, “Na nge Owundu sipnjing paŕim ei, eim sipik, jiŕi orung pendnjing ei na piinand,” nim. ¹⁴⁻¹⁵Yi nipi, kan orung kind kenim ni, wu endi engim. Ba amb Mariya ei, eim wu ei Jiisas ni piinerim mon! Pe amb Mariya eim yi ni piim; ei eim aka pin tep muŕum wu endi ni piim. Nga Jiisas eim kanpi kin, yi kii sim, “Amb nim nimbil erang ke nin? Nim wumb nii kurun?” Mariya ek nipi, ngopu yi nim, “Pe nim eim si pendin kin, na nen kin, piip eim simbiŕ,” pa nim. ¹⁶Pe Jiisas eim ek nipi yi nim, “Mariya!” Pe amb Mariya nga ak topu, Eipru wumb ek  le yi nim, “Raponai!” Puŕe ei yi miŕ, ‘Ek emb to ngoŕum wu,’ yi nim. ¹⁷Jiisas ek nipi, eim ngopu yi nim, “Nim na ambiŕ gii ninerii mon! Na Arnan kin nga orung tonu punenj, kokuŕ. Nim orung pukun kin, na engnan noŕ kankin yi ninjii! ‘Na Arnan nga enim Ernjing moŕum  le tonu pund. Nga nam nge Gos ni, enim nge Gos moŕum konu  le, tonu bii pund,’ ” Jiisas yi nim. ¹⁸Pe amb Mariya Makandala eim orung pupu, Jiisas eim kin ekii siŕmin wu mulnjung konu  le pum. Pupu, ek nipi yi nim, “Na Owundu kan poru nip ond.” Nipi, Jiisas eim kanpi, nipi ngum ek ei nipi, wu ombu ngum.

Jiisas Kin Ekii Siŕmin Wu Ombu Jiisas Nga Kenjing
(*Masyu 28:16-20, Mak 16:14-18, Luk 24:36-49*)

¹⁹Jiisas kin ekii siŕmin wu ombu, Jura tep  min wumb owundu kin mund mong enjing. Erik kin, en enim ngii endi ondu dinga ngo pendik kin, nirik mulnjung. ‘Konu kor kunum endi, konu eni mani pang kin, en enim ngii nirik mulnjung. Pe Jiisas eim opu tuk  le engim. Angpi kin, yi nim, “Enim noman emin pangŕi,” nim. ²⁰Yi miŕ neng kin, Jiisas ngenj orpuŕ angil ni, demb ei andan tum. Jiisas kin ekii siŕmin wu ombu, nga

Owundu kanik kin, ka piinjing. ²¹ Jiisas ek nga nipi wumb ombu ngopu yi nim, “Enim noman emin ka piingii. Arnan kindang onj mił, yi ku nga enim kindamb kin, nam kongun ei er pungii!” pa nim. ²² Eim ek yi mił nipi kin, eim pop topu, wu ombu kin kindpi kin, yi nim, “Gos nge Gui Ka enim kin ngond,” pa nim. ²³ “Na enim noman dinga ngond. Pe enim wumb kombur oł kis ei kil ngonmun ningii; ei kapłi poru nimba. Nga enim wumb kombur oł kis ei pangli ningii wumb ei, oł kis pimba ku,” pa nim.

Tomas Jiisas Kenim

²⁴ Jiisas eim kin ekii siłmin wu engki nga tał mulk konu ełe Jiisas wumb ei kin, nga tor orum kunum ei, wu endi tuk ełe mulerim wu ei Tomas, nga eim embe endi ‘Dirimas,’ niłmin. ²⁵ Pe wu eipi ombu, Jiisas kanik Tomas ninjing; ba Tomas eim ek nipi, wu kombur ngopu yi nim, “Pe na Jiisas nge ngenj orpuł ei kanip, nam angil mong ei sip ambilip, eim angil ni, demb ełe orpuł ei kanip enenj kin, kapłi na pii gii ninermbii mon,” pa nim.

²⁶ Nga ekii se, kongun endi opu pang, Jiisas kin ekii siłmin wu ombu kin, Tomas ni ouni mulk. Molk kin, en enim Jura tep ełmin wumb kin, mund mong erik kin, ngii ondu dinga ngo pendik poru nik, en enim nirik mulk konu ełe, Jiisas opu tuk ełe engim. Angpi kin, ek yi nirim, “Enim noman emin ka sengli,” nirim. ²⁷ Pe Jiisas eim ek nipi, Tomas ngopu yi nim, “Nim angil mong ei yi ełe pendkin kin, na angil orpuł ełe kenii!” nim. “Nga nim nge angil ei, na demb orpuł ełe, tuk kindii! Pe nim pii gii ei to kindnenjii; ba nim pii gii dinga ninjii!” pa nim. ²⁸ Tomas ek nipi, orung kindpi yi nim, “Nim na nge Owundu! Nim na nge Gos mendpił!” ²⁹ Jiisas ek nipi, Tomas ngopu yi nim, “Nim na kankin pii gii nin min? Wumb na kinarik kin, pii gii nik yi enmin wumb ei, ka piingii.”

Jon Nge Pule Ek Ei Pultum

³⁰ Jiisas eim jep oł nga pei erpi kin, eim nge ekii siłmin wu ombu mulk, tuk ełe erim. Ba na Jon Jiisas erim jep oł ei, pei mon ełe pulenj, mon. ³¹ Ba na ek poł poru ninj ei, enim Jiisas ei eim Krai Gos kindang wu eim, enim pii gii ningii ei, eim Gos nge kingam. Pe enim eim kin pii gii ninjing kin, kapłi enim eim nge embe ełe, enim noman konj sik, kunum kunum mułngii nge singii.

Jiisas Eim Kin Ekii Siłmin Wu Angil Orung Nga Tał Jiisas Kenjing

21 ¹ Ekii se nga, Jiisas eim kin ekii siłmin wu ombu kin tor om. Opu kin, Taipiriyas konu ełe ni konu orung ep noł gop mołum konu ełe, Jiisas eim nge yi mił tor om. ² Saimon Piisa ni, Tomas eim embe nga endi ‘Dirimas,’ niłmin ei ni, Nasaniyel, Kena konu kembis ełe, Galilii

konu owundu eŕe wu ei ni, Sependii nge kingam taŕ ni, nga wu taŕ Jiisas kin ekii sinjngiŕ wu taŕ kin, ouni mulnjung. ³Pe Saimon Piisa ek nipi, wu ombu ngopu yi nim, “Na omu tumbii pund,” nim. Wu ombu ek nik, eim ngok yi ninjing, “Sin nim kin ouni bin,” ninjing. Pe puk, noŕ kanu eŕe, tonu puk punjung. Ba kunum pei ei emii peng kin, en enim omu endi tunenjing mon. ⁴Pe konu kupiiring konu eni tonu omba erang kin, Jiisas eim pupu, noŕ gop orung wer eŕe, engim. Ba eim kin ekii siŕmin wu ombu ei, Jiisas ni piinenjing mon. ⁵Pe Jiisas ek nipi, wu ombu ngopu yi nim, “Kang wu kei, enim omu endi sinmin min?” Pe wu ombu ek nik, orung kindik yi ninjing, “Mon.” ⁶⁻⁷Nga eim yi nim, “Enim omu kon nga sik, noŕ kanu angii tundung eŕe kindik, omu kombur singii,” nim. Yi neng kin, omu kon pulnjung ni, omu pei sinjing. Pe omu kon ei tonu singii pinerim mon; kon ei wurup mendpiŕ nim. Na Jon, ek nip, Piisa ngop yi nim, “Ei Owundu!” Pe Saimon Piisa eim kon takis guŕpu sepi, kongun erim. Nga eim Owundu ek ei piipi kin, kon takis ni kindpi, puku sipi, noŕ eŕe mani pum. Pupu kin, Jiisas muŕum konu eŕe sikir pum. ⁸Jiisas kin ekii siŕmin wu kombur wangin kin, omu mer kon eŕe, piki top pim ni, ambiŕ gii nik tonu sinjing. Nga wu ombu noŕ wer eŕe, turii miŕ mulenjing. Mulk konu eŕe ei su yi miŕ, 300 simb miŕ sim. ⁹Pe ok noŕ wer eŕe, tor ok kenjing ni, dup endi nopu pim. Pim konu eŕe, kenjing ni omu kombur dup eŕe pim. Nga bres orundung kenjing ni sim ku. ¹⁰Jiisas ek nipi wu ombu ngopu yi nim, “Enim omu pe kon poŕ sinjing ei, kopur tu wei!” ¹¹Pe Saimon Piisa eim noŕ kanu eŕe tonu pupu, omu kon ni ambiŕpi kin, noŕ peŕ eŕe ambiŕpi sipi kin noŕ wer eŕe sipim. Omu owundu owundu tuk omu kon eŕe piki top pim. Omu tuk moŕmun ei, omu peng yi miŕ 153 pei moŕmun. Mulnjung omu pei ombu mulk, ba omu kon kiŕip tumerim mon. ¹²Jiisas ek nipi, wu ombu ngopu yi nim, “Enim ok, kuni nei!” a nim. Pe Jiisas nim ek ei, wu endi eim kii sinerim mon, “Nim nii?” En enim piinjing ni, “Ei Owundu,” ni piinjing. ¹³Jiisas eim dup konu eŕe opu, bres ni sipi, wu ombu ngum. Nga omu yi ku erim.

¹⁴Jiisas eim koŕpu nga tukpu eŕe angpi opu kin, nga konj pupu endim. Pe eim kin ekii siŕmin wu ombu kin, kunum tekliki peni eŕe tor wang kin, kenjing.

Piisa “Nim Na Nge Kung Siipsiip Ombu Kuni Ngo!”

¹⁵Kuni nok poru nik, Jiisas ek nipi, Saimon Piisa ngopu yi nim, “Saimon, nim Jon nge kingam, nim epi eipi pei eŕe to mani kindkin, na noman ngon min?” Saimon ek yi nim, “Keimi Owundu, nim piin; na nim noman ngond.” Pe Jiisas ek nipi eim ngopu yi nim, “Nim na nge wumb kung siipsiip waŕ muŕangin kin, na nge ek emb tokun ngunjii ei, kung siipsiip miŕ kuni ngunjii.” ¹⁶Jiisas ek nga nipi, Piisa ngopu yi nim, “Saimon Jon nge kingam, nim na noman ngon min mon?” Piisa ek orung

kindpi yi nim, “Owundu, na nim noman ngond,” nim. Nga Jiisas ek nipi, Piisa ngopu yi nim, “Nim na nge pii gii ninjing wumb kung siipsiip mił ei, tep ka er mułii!” a nim. ¹⁷Jiisas nga ek kunum tekliki nipi, Saimon ngopu yi nim, “Saimon Jon nge kingam, nim na noman pałim min?” Pe Piisa eim noman embin to piim. Nimbił erang pe ek kunum tekliki mił nipi, Piisa kindpi yi nim, ‘Pe nim na noman ngokun nin min?’ ” Pe Piisa ek nipi, Jiisas ngopu nim, “Owundu, ninim epi pei piłkin wu. Nim piin, na nim noman ngoł.” Pe Jiisas nga ek yi ku nim, “Nim na nge wumb kung siipsiip mił mułangin kin, na nge ek emb tokun ngunjii ei kung siipsiip mił kuni ngunjii,” pa nim. ¹⁸Na ek keimi mendpił nip nim ngond, ok nim wu kangi wu multum kunum ei, ninim kan talkin, ninim konu jili bii ni piłkin konu ełe kunum ei, ninim kan talkin, ninim konu jili bii ni piłkin konu ełe pułun. Nga ekii se, nim tukui enjii kunum ei, nim angil tonu kindkin mułan kin, wumb nim kan kend ełe talk, ninim bii ni piinenjii konu ełe sipngii,” Jiisas yi nim. ¹⁹Jiisas ek nirim ei pułe yi mił, Piisa eim ond peri ełe kułmba oł ei mił nirim kunum ei, eim Gos nge embe ei ambił tonu kindmba nge nim. Jiisas eim ek ełe nge piipi kin yi nim. Pe Jiisas Piisa kanpi yi nim, “Nim na bii konu ekii se!” a nim.

Jiisas Eim Noman Ngołum Wu Ei Nge Ek

²⁰Piisa eim kan ak topu, kenim ni, na Jon ekii sip onj. Na ok kuni nuk kunum ełe, na Jiisas multum konu ełe, mandi mołup yi ninj, “Owundu, nim wu nii opu orung wumb ongii konu ni tor kindmba?” ²¹Piisa na kanpi kin, ek yi nipi Jiisas ngum, “Owundu, wu Jon ei eim nipe oł mił endi eipi kułmba?” ²²Pe Jiisas ek nipi, Piisa ngopu yi nim, “Pe nam noman ełe, eim konj mułang kin, na nga orung ombii kunum, ei kapłi. Pe ei nim nge epi mon! Nim na kin ekii se onjii.” ²³Yi mił nga ek ei, angim noł mulnjung konu ełe, eipi eipi nipi angim noł kin ngum. Ngopu, yi nim, “Ekii siłim wu ei, Jon eim kulermba. Ba Jiisas eim ‘Wu ei kulermba,’ ei, yi ninerim mon. Ba Jiisas eim yi nim, “Ei na nam noman ełe pim kin, wu ei konj mułang kin, na orung ombii kunum ei, ei nim nge epi mon!” ²⁴Ei ekii siłim wu endi, eim ek ei ni tor kindnim. Nga eim ek mon ei połpu, poru nim ek mon ei, sinim piinmin ek mon ei, ek keimi mendpił ninim. ²⁵Ba nga oł kanim kanim pei, Jiisas eim erim ku. Kapłi wu nii endi, eim Jiisas nge oł erim mon ei, pułmbii ni piim kin, kapłi mon pułngii ei, pei mułmba. Na piind ei, ya mei konu ełe orung orung pei mon pułułangin kin, kapłi konu endi wii sinenełang, mon!